

Raadsstuk

Onderwerp: Vaststellen Ecologisch Beleidsplan 2013-2030

BBV nr: 2013/420660

1. Inleiding

Het ecologisch beleidsplan (bijlage A) doet een aanzet voor de versterking van de natuur en het groen in de stad. Dit is overeenkomstig onze bestuurlijke voornemens zoals verwoord in het coalitieakkoord 2010-2014 'Het oog op morgen'.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. Het Ecologisch beleidsplan 2013-2030 vast te stellen.
2. De inspraaknota Concept Ecologisch beleidsplan 2013-2030 vast te stellen.

3. Beoogd resultaat

De beoogde resultaten van het ecologisch beleidsplan zijn:

- het duurzaam in stand houden en vergroten van de natuurlijke waarden in Haarlem;
- het kwalitatief verbeteren en verhogen van de ecologische waarden en biodiversiteit;
- ecologische richtlijnen verankeren in alle planprocessen alsmede in beheer- en onderhoudsprogramma's;
- kaderstelling vanuit ecologie voor het gemeentelijk beleid, gekoppeld aan de Kadernota Duurzaamheid en onderlegger voor de Structuurvisie Openbare Ruimte.

4. Argumenten

Met het ecologisch beleidsplan wordt uitvoering gegeven aan:

- Het juridisch kader

De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht om de aanwezige flora en fauna zo goed mogelijke levensomstandigheden te bieden. Dit betreft alle levende wezens, niet alleen de strikt beschermde soorten. Relevante wetgeving is de Flora- en Faunawet (2002), de Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) en de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (1992).

- De Flora- en faunawet

De gemeente heeft de wettelijke verplichtingen voor strikt beschermde soorten planten en dieren bij het verrichten van ruimtelijke ingrepen. Dit is geregeld in de Flora- en faunawet 2002 en opgenomen in de natuurtoets Haarlem 2006. Om onnodige vertraging bij ruimtelijke ingrepen te voorkomen en beschermde planten en dieren op de juiste wijze te behandelen verdient het aanbeveling om procedures beter vast te leggen. Dit kan middels landelijk gehanteerde gedragscodes die door het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie (EL&I) worden erkend.

- Gemeentelijk beleid

Het voorgestelde ecologisch beleid is in lijn met het Structuurplan Haarlem 2020 (2005), Beleidskader Openbare Ruimte (2006), Kadernota Duurzaamheid (2011), Bomenbeleidsplan (2010), Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2012) en de doelstellingen van de natuur- en milieueducatie. Het plan zal tevens integraal deel uitmaken van de nieuwe Structuurvisie openbare ruimte (2013/2014).

Het duurzaam in stand houden en vergroten van de natuurlijke waarden in Haarlem

Het Ecologisch beleidsplan bevat maatregelen die de kansen van de natuur in Haarlem vergroot. Dit gebeurt onder meer door het beheer aan te passen op de volgende onderdelen:

- meer aandacht voor gefaseerd beheer van bermen en bloemrijk grasland;
- zonnige plekken vaker inzaaien met bloemrijk zaad mengsel;
- struiken tot de volwassen fase laten groeien en kiezen we voor meer besdragende struiken;
- kleinschalig beheer in het Van Leeuwenhoekparkje en in Poelbroek;
- ontwikkeling van een mantelvegetatie in het Molenplaspark en Schoterbos;
- meer aandacht voor monitoring van ecologische gegevens door vrijwilligers;
- de komende 10 jaar worden een aantal locaties die nu al ecologische kwaliteit hebben omgevormd tot hotspot locaties.

Het kwalitatief verbeteren en verhogen van de ecologische waarden en biodiversiteit

Door in de komende 10 jaar de plaatsen waar goede ontwikkelkansen liggen voor natuur meer aandacht te geven kunnen deze zich ontwikkelen tot echte natuurlijke 'hotspotlocaties'. Verder wordt de natuur stadsbreed bevorderd door het stringenter toepassen van inheemse soorten en soorten die passen in de omgeving. Hiermee wordt bijgedragen aan een duurzame openbare ruimte met een beperking van de beheerkosten.

Ecologische richtlijnen verankeren in alle planprocessen en in beheer- en onderhoud programma's

Om te voorkomen dat planten en dieren het slachtoffer worden van ruimtelijke ontwikkelingen worden een afwegingskader bij projecten en andere ingrepen alsmede gedragscodes ingevoerd. Deze gedragscodes en afwegingskaders zorgen er ook voor dat er minder vertraging bij de realisering van fysieke projecten wordt opgelopen en er minder vergunningaanvragen nodig zijn.

Kaderstelling voor het gemeentelijk beleid, gekoppeld aan de Kadernota Duurzaamheid en integraal onderdeel van de Structuurvisie Openbare Ruimte

Ecologische processen vinden overal plaats, niet alleen in het groen. Daarom is het van belang dat er in de planvorming van andere domeinen zoals water, voedselvoorziening, energie, planologie en stedenbouw en recreatie, ook het ecologisch belang afgewogen moet worden. Met name hierom zal dit beleidsplan integraal deel uitmaken van de Structuurvisie Openbare Ruimte (2013).

Participatieproces

Aan de hand van de startnotitie en een nauwgezet participatieproces is het concept beleidsplan opgesteld. Het concept ecologisch beleidsplan is in februari/maart 2013 in de inspraak geweest. In een bijeenkomst is met bewoners, wijkraden en natuur- en milieuorganisaties gesproken over het concept ecologisch beleidsplan 2013-2030. Naast de reacties op de inspraakbijeenkomst zijn er ook schriftelijke reacties binnengekomen. In totaal zijn er 17 zienswijzen ontvangen, met een totaal van 176 vragen. Deze zienswijzen en de reacties daarop zijn verwerkt in de inspraaknota (bijlage B).

De volgende punten zijn aangescherpt in de nota na inspraak
Natuurvriendelijke oevers

Er zijn enkele inspraakreacties binnen gekomen over het toevoegen van locaties met natuurvriendelijke oevers. Locaties bleken niet op de kaart te staan of wel op de kaart maar niet in correcte vorm. Enkele kavelsloten zijn van de kaart afgehaald. De kaart is aangepast.

Beschrijving van ecologische potentiegebieden

De ecologische hotspotgebieden zijn in tabelvorm beschreven in het concept ecologisch beleidsplan. Een duidelijke beschrijving van de potentie gebieden ontbrak. Eenzelfde tabel als voor de hotspotgebieden is nu toegevoegd voor de potentie gebieden.

Lijst met definities

De begrippen natuur(waarden), ecologie en groen werden in het ecologisch beleidsplan niet altijd even consequent gebruikt. Het hele rapport is nagelopen op deze begrippen. In het ecologisch beleidsplan is een lijst opgenomen met definities en uitleg van begrippen.

Ecologische toets

Bijlage 5 had als titel ecologische toets. Dit was een verwarrend begrip omdat men hierbij snel dacht aan de groentoets. Daarom is het begrip ecologische toets in het ecologisch beleidsplan vervangen door: 'afwegingskader bij projecten en andere ingrepen'.

5. Kanttekeningen

Een aantal inspraakreacties hebben niet tot een aanpassing in de nota geleid.

Verskil van intenties

Veel insprekers willen voor hen wenselijke aspiraties in het plan verwoord zien. Het beleidsplan daarentegen gaat uit van de bestaande situatie, waaraan alleen verbeteringen worden toegevoegd, die realistisch zijn onder de nu bestaande omstandigheden. Het is een op de praktische situatie gericht stuk, wat vanuit de bestaande situatie, verbeteringen aan geeft voor duurzaamheid, ruimte voor ecologische processen en vergroten van zichtbare biodiversiteit. Het belang van de visuele kwaliteit voor bewoners wordt constant meegewogen; voornamelijk toename van bloemen, vogels en vlinders en het vergroten van visuele variatie in begroeiingsbeelden.

Natuur versus cultuur

Sommige insprekers zien een principieel verschil tussen natuur en kunstmatig groen. Dit verschil is niet zo duidelijk. Er is altijd een combinatie van een kunstmatige aanleg met blijvend beheer en ontwikkeling met zich spontaan vestigende soorten. De verhouding tussen spontane ontwikkeling en menselijke invloed kan sterk verschillen door een veelheid van factoren. Met verloop van de tijd sinds de kunstmatige aanleg neemt de mate van spontane ontwikkeling toe. Dan kan een situatie ontstaan, die voor het publiek geheel spontaan ontstaan lijkt.

Hotspots en potenties

Veel inspraak reacties gingen over het toevoegen van locaties. Ook werden er een aantal nieuwe groene gebieden in de stad voorgesteld. Veel van die locaties hebben relatief weinig of eenzijdige natuurwaarden. De hotspots- en potentieskaart geeft weer waar de huidige waardevolle plekken zijn met verscheidenheid aan natuurwaarden. En welke plekken de potentie hebben om waardevol te worden door middel van een aantal ingrepen. De kaart met hotspots en potenties is geen ambitiekaart maar een vaststelling van bestaande kwaliteiten en hun praktisch mogelijke verbeteringen. De kaart is niet aangepast. De uitleg over de kaart is wel uitgebreid.

Financiën

Het ecologisch beleidsplan heeft geen financiële consequenties. De kosten van de uitvoering van de acties in het Beheer en onderhoud (€200.000,- structureel van 2014 tot en met 2022) worden gedekt uit de begroting product 090203 Beheer en onderhoud openbaar groen. De acties worden jaarlijks in het Programma Onderhoudswerken (POW) opgenomen die bij de begroting worden vastgesteld. Dat kan betekenen dat er andere keuzes gemaakt kunnen worden en er dus meer of minder middelen voor ecologisch beheer beschikbaar kunnen worden gesteld.

Voor dekking van de ecologische ambities (voor de lange termijn) wordt aansluiting gezocht bij lopende werkzaamheden in de stad om verbeteringen voor natuur te realiseren. Ook wordt de mogelijkheid om subsidies aan te vragen onderzocht. De acties voor de lange termijn die staan beschreven in bijlage 3 (onderdeel D) van het ecologisch beleidsplan vereisen extra budget. Deze acties gaan we pas uitvoeren op lange termijn en indien er extra budget beschikbaar is. Jaarlijks wordt in het POW aangegeven welke acties het komende jaar uitgevoerd gaan worden.

6. Uitvoering

Na besluitvorming krijgen de media een persbericht (bijlage C).

In bijlage 3 en 4 van het ecologisch beleidsplan staat beschreven welke termijnen onderdelen we nu al uitvoeren, welke onderdelen we de komende jaren gaan uitvoeren met de nu beschikbare middelen en als laatste, voor welke acties er nu geen budget beschikbaar is maar die we in de toekomst graag zouden willen opstarten bij voldoende budget.

Na 5 jaar vindt er een tussentijdse evaluatie plaats. En worden acties en of planning, mede onder invloed van beschikbare middelen herzien.

Communicatie traject van het ecologisch beleidsplan

- Er is bij de start van het beleidsplan een rondleiding geweest voor raadsleden en vertegenwoordigers van natuurorganisaties.
- Het concept beleidsplan is opgesteld in nauwe samenwerking met de projectgroep met daarin vertegenwoordigers van de afdelingen OGV-programma's, NME, DB&T van de hoofdafdeling Wijkzaken en de afdelingen Ruimtelijk Beleid en Milieu van de hoofdafdeling Stadszaken.
- April 2012 is er een raadsmarkt gehouden voor raadsleden en vertegenwoordigers van natuurorganisaties.
- Op 19 juni 2012 is er een participatieavond gehouden waarna het concept is bijgesteld. In de participatiefase zijn de natuurorganisaties en enkele bewoners betrokken geweest.
- Op 26 februari 2013 was de inspraak bijeenkomst.

2013/420660 Vaststellen Ecologisch Beleidsplan 2013-2030

5

7. Bijlagen

Bijlage A: Ecologisch beleidsplan 2013-2030

Bijlage B: Inspraaknota Ecologisch beleidsplan

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

2013/420660 Vaststellen Ecologisch Beleidsplan 2013-2030

6

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

Het college stelt de raad voor:

1. In te stemmen met de inspraaknota Concept Ecologisch beleidsplan 2013-2030.
2. Het Ecologisch beleidsplan 2013-2030 vast te stellen.

Gedaan in de vergadering van (wordt ingevuld door de griffie)

De griffier

De voorzitter

Haarlem

Reageren:
info@haarlem.nl

Meer informatie:
www.haarlem.nl

Gemeente Haarlem

Ecologisch beleid 2013-2030

Inhoudsopgave

Woord vooraf.....	5
Samenvatting	6
Proces	6

Inventarisatie en visie

1. Ecologie in Haarlem	7
1.1 Wat is Ecologie?	7
1.2 Duurzaamheid, biodiversiteit en participatie.....	8
1.3 Beleidscontext.....	9
1.4 Identiteit	9
2. Visie & Ambities	11
3. Strategieën & Financiën	15
4. Communicatie	17
5. Monitoring	19

Bijlage

1. Analyse bestaand beleid	25
2. Identiteit.....	27
3. Welke acties worden er opgezet?	37
4. Omvormen van ecologische potentie locaties naar ecologische hotspots.....	42
5. Afwegingskader bij projecten en andere ingrepen.....	47
6. Kwaliteit en duurzaamheid met betrekking tot de groeiplaats	53
7. Soortkeuze.....	55
8. Ecologisch beheer.....	56
9. Kwalitatief verbeteren en vergroten van de ecologische waarden voor fauna.....	58
10. Water en natuurvriendelijke oevers	61
11. Duurzaamheidsdoelstellingen.....	65
12. Participatie en educatie	66
13. Monitoring	68
14. Streefbeelden en uitwerkingen per begroeiingstype.....	69
15. Soortenlijst.....	77
16. Definitielijst	80

Woord vooraf

Haarlem is een prachtige stad met waardevolle groene locaties. Dit is een groot goed voor de leefbaarheid van de stad. Onze groene ruimte staat voortdurend onder druk door nieuwe ontwikkelingen. Ruimtelijke vraagstukken, wetgeving rond flora en fauna en duurzaam beleid en beheer van de leefomgeving vragen om een samenhangend ecologisch beleid. De gemeente wil meer oog hebben voor ecologie bij bouwprojecten en het beheren van de openbare ruimte in de stad.

In het voorliggende ecologisch beleidsplan Haarlem 2013-2030 staat beschreven hoe de gemeente de komende jaren, met de duurzaamheid-doelstelling als uitgangspunt, groen participatie wil bevorderen, de soortenrijkdom wil versterken en zo zorgt voor een hogere ecologische waarde. Voor bewoners levert dat een prettige leefomgeving op, waarvan iedereen kan genieten, inwoners van nu, jong en oud, maar ook de generaties na ons. Behalve een prettige leefomgeving vertegenwoordigt groen ook een belangrijke economische waarde voor de stad. Om de baten van groen inzichtelijk te maken neemt Haarlem deel aan het project TEEB (The Economics of Ecology en Biodiversity). Dit project resulteert in een rekenmethode om de waarde van groen te bepalen. Gebruik van deze rekenmethode kan bijdragen aan het financieren van groenprojecten.

De gemeente heeft participatie hoog in het vaandel staan en heeft gekozen om het ecologisch beleidsplan op te stellen in nauwe samspraak met bewoners en samenwerkingspartners. Ik ben er trots op dat zo veel mensen zich betrokken hebben gevoeld. De inbreng van betrokken deskundigen en bewoners is het ecologisch beleidsplan zeker ten goede gekomen. Een eerste stap is gezet. Ook bij de uitvoering van de plannen wordt de stad zoveel mogelijk betrokken.

Namens het college van B en W,

Lukas Mulder

Wethouder Duurzaamheid, Wijken en Mobiliteit

Samenvatting

Het ecologisch beleidsplan Haarlem 2013-2030 beschrijft hoe de gemeente de komende jaren, in samenhang met het realiseren van de duurzaamheidsdoelstelling en het bevorderen van groen participatie de soortenrijkdom versterkt en zorgt voor een hogere ecologische waarde in de stad. Daarmee wordt de leefbaarheid van de stad vergroot. Het doel van het beleid is het kwalitatief verbeteren en verhogen van de ecologische waarden, en de richtlijnen uit het beleid verankeren in alle planprocessen alsmede in beheer- en onderhoudsprogramma's. Het ecologisch beleid biedt de kaders voor een ecologisch Haarlem. Het ecologisch beleidsplan is opgesteld in samenhang met de Nota Ruimtelijke Kwaliteit en de nog in ontwikkeling zijnde Structuurvisie Openbare Ruimte.

De belangrijkste boodschap van dit ecologisch beleidsplan is dat ecologie overal is. Ecologie is de kennis van de relaties tussen soorten planten en dieren onderling, relaties met hun omgeving inclusief menselijke activiteiten en de ontwikkeling daarvan in tijd. En is een vorm van systeemkunde. Zij is niet alleen toepasbaar bij groen. Zij speelt ook een rol in andere domeinen zoals water, voedselvoorziening, energie, milieu, stedenbouw, volksgezondheid en recreatie.

Duurzaamheid, biodiversiteit en participatie zijn onderwerpen die een belangrijke rol spelen bij de invulling en uitvoering van dit ecologisch beleidsplan. Het ecologisch beleidsplan is dan ook een uitwerking van de Kadernota Duurzaamheid. Participatie en educatie komen steeds terug, omdat we ecologie samen met de inwoners gaan toepassen. Biodiversiteit versterken is een belangrijke ambitie van het ecologisch beleidsplan. Uitgangspunten zijn het behouden en versterken van de ecologisch waardevolle locaties, het benutten van kansen en het vergroten van draagvlak. Het ecologisch beleidsplan geeft weer waar belangrijke waardevolle ecologische locaties (zgn hotspots) zitten en waar de gebieden met potenties liggen.

Het ecologisch beleid bevat een afwegingskader bij projecten en andere ingrepen dat weergeeft waar men op moet letten bij projecten. Hierdoor is er minder kans op vertraging. Ook zetten we in op het verbeteren van beheer en inrichting van de locaties met ecologische potentie. Dit kan alleen als het beheer en inrichting zoveel mogelijk gebaseerd zijn op ecologische principes.

Een concrete actielijst zorgt ervoor dat onderdelen uitvoering krijgen. Sommige onderdelen die meewerken aan ecologie doen we al, zoals bijvoorbeeld het afkoppelen van regenwater. Onderzoek doen naar geschikte locaties voor stadslandbouw, het schooltuinprogramma en kinderboerderijen. Andere onderdelen kunnen we realiseren zonder extra kosten te maken. Zoals het voorschrijven van het gebruik van de juiste (inheemse) soort op de juiste locatie. Het makkelijker maken van groenparticipatie en meer samenwerking zoeken met omliggende gemeentes.

Vanuit het Strategisch beheerplan Groenvoorzieningen 2013-2022 is geld beschikbaar om de komende jaren te investeren in ecologisch beheer. Zo kunnen we onder andere middenbermen vaker inzaaien met bloemzaad, investeren in besdragende heesters en op enkele plekken kiezen voor kleinschalig beheer. Deze acties zijn zo gekozen dat ze niet alleen wat doen voor de ecologie in de stad, maar ook direct bijdragen aan de beeldkwaliteit. Daarnaast trekken we jaarlijks een bedrag uit voor het verbeteren van de potentiële locaties tot hotspots. Naast de acties die we gaan uitvoeren blijft er nog een lijst met ambities over die we pas kunnen realiseren als hiervoor budget beschikbaar is.

Om de acties goed uitvoerbaar te maken bevat het ecologisch beleidsplan duidelijke handvatten om echt aan de slag te gaan. Er zijn streefbeeld(en) voor inrichting en beheer beschreven. Soortenlijsten voor het kiezen van de juiste soort en een afwegingskader die er voor zorgt dat ecologie in een eerder stadium aan bod komt in een project. Het ecologisch beleidsplan bevat dus naast een visie ook een deel met uitwerkingen.

Proces

Na de aftrap met een ecologische rondleiding met raadsleden en vertegenwoordigers van natuurorganisaties, is op basis van de inbreng van deskundigen en betrokkenen van binnen en buiten de gemeentelijke organisatie een concept beleidsdocument opgesteld. Over dit stuk is geparticipeerd met natuur- en milieuorganisaties. Deze inbreng van betrokken deskundigen is het ecologisch beleidsplan zeker ten goede gekomen. Ook bij de uitvoering van de plannen worden inwoners en organisaties van de stad zoveel mogelijk betrokken.

1. Ecologie in Haarlem

1.1 Wat is Ecologie?

Ecologie is de kennis van de relaties tussen soorten planten en dieren onderling, relaties met hun omgeving, inclusief menselijke activiteiten en de ontwikkeling daarvan in tijd. Door de vele wisselwerkingen die er bestaan tussen planten, dieren, mensen en hun omgeving ontstaat er een netwerk van onderlinge relaties. Alle planten, dieren en mensen zijn voor hun bestaan afhankelijk van dit netwerk. Zo'n netwerk van onderlinge relaties tussen planten, dieren en mensen in een bepaald gebied wordt een levensgemeenschap genoemd. Wordt in dit netwerk ook de omgeving (o.a. bodem, water en klimaat) betrokken, dan spreken we van een ecosysteem. Ecologie is een vorm van systeemkunde. Zij is niet alleen toepasbaar bij groen en natuur. Zij speelt ook een rol in andere domeinen zoals water, voedselvoorziening, energie, milieu, stedenbouw, volksgezondheid en recreatie.

De stad als ecosysteem

Een kenmerk van ecosystemen is dat het geen gesloten, maar open systemen zijn. Er zijn kleine of grote hoeveelheden materiaal en energie die van buitenaf worden aangevoerd, in het ecosysteem worden gebruikt en vroeg of laat ook weer geheel of gedeeltelijk worden afgevoerd. Er zijn dus grote in- en uitgaande stromen. Natuurlijke landschappen zoals duinen langs de kust, de Veluwe en het gebied van de grote rivieren worden vaak benaderd als ecosystemen. Zo kan ook een stad als Haarlem als ecosysteem worden gezien. Het meest kenmerkende onderscheid ten opzichte van andere ecosystemen is, dat de stad door mensen wordt gedomineerd en dat mensen door hun handelen het stedelijk ecosysteem het meeste zullen beïnvloeden. Om een goed functionerend en gezond stedelijk ecosysteem in stand te houden dient menselijk handelen daarom steeds mede vanuit een ecologische context plaats te vinden.

Waarom ecologie in Haarlem?

Een belangrijke reden om ecologie in de stad te versterken, is dat het iets oplevert voor de bewoners van de gemeente zelf. Het is namelijk bewezen dat groen in haar totaliteit bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving. Een aantrekkelijke groene en gevarieerde woonomgeving bevordert het welzijn en de volksgezondheid. Wie als kind al betrokken is bij het groen door er te spelen en van de opbrengst uit de wilde natuur te eten, is er sterker bij betrokken. Een groene omgeving is meestal een belangrijke voorwaarden bij vestiging van bedrijven. Burgers hebben vaak meer geld over voor een huis met groen of water voor de deur. Groen verbetert het vestigingsklimaat van de stad en groen heeft een toeristische aantrekkingskracht. Ecologie heeft daarom ook een belangrijke economische waarde. Daarnaast heeft een gezond ecologisch systeem in de stad belangrijke regulerende functies. Een robuuste en gevarieerde groenstructuur vangt stof, bevordert de afvoer van regenwater, zuivert lucht, reguleert temperatuur, remt wind en isoleert geluid. En kan hierdoor bijvoorbeeld extreme (weers-)omstandigheden en plagen beter opvangen.

Naast al deze voordelen zijn er nog meer redenen waarom aandacht aan ecologie in steden belangrijk is. Een aantal dier- en plantsoorten is gebonden aan menselijke bouwwerken zoals gierzwaluwen, vleermuizen en varens. Haarlem ligt bovendien op een bijzondere plek. Omdat er drie verschillende landschapstypen in voorkomen. Dit maakt de stad ecologisch interessant omdat er op een relatief klein oppervlak veel verschillende soorten en begroeiingen kunnen voorkomen. Ook de stad heeft de verantwoordelijkheid voor (een deel van de mondiale) biodiversiteit. Belangrijk is het ook die rol te nemen.

Gemeenten zijn onmisbaar bij de uitvoering van het natuurbeleid. Zij hebben met vrijwel alle aspecten rond de inrichting en het beheer van de openbare ruimte wel iets te maken. Gemeenten hebben ook een centrale positie doordat zij contact hebben met bewoners, ondernemers, lokale natuurorganisaties, waterschappen en provincie. Gemeenten kunnen daarom op veel manieren en samen met andere partijen werken aan ecologie. De gemeente Haarlem is zich bewust van deze verantwoordelijkheid en de aanwezigheid van unieke natuurwaarden binnen de gemeentegrenzen. In het coalitieakkoord 2010-2014 "Het oog op morgen" wordt het versterken van de kwaliteit van groen en water om die reden ook genoemd.

1.2 Duurzaamheid, biodiversiteit en participatie

Duurzaamheid, biodiversiteit en participatie zijn onderwerpen die een belangrijke rol gaan spelen bij de invulling en uitvoering van dit ecologisch beleidsplan. Daarbij is het noodzakelijk om te weten wat de koppeling is tussen deze 3 onderwerpen en ecologie. Hieronder volgt een korte uitleg over de samenhang. Duurzaamheid, biodiversiteit en participatie zullen in de toekomst nog belangrijker worden omdat er een groot maatschappelijk belang mee gemoeid is. Het is dan ook de verwachting, dat na 2014 deze drie speerpunten belangrijk zullen blijven voor het verder ontwikkelen van de ecologische kwaliteit van Haarlem.

Duurzaamheid

In 2011 is de Kadernota Duurzaamheid vastgesteld. Het versterkt het in 2007 door de gemeenteraad vastgestelde doel om in 2030 klimaatneutraal te zijn. De Kadernota Duurzaamheid is een zogenaamde paraplu-nota. Het ecologisch beleidsplan (en vele andere) is hier een uitwerking van. In het ecologisch beleidsplan worden duurzame ontwikkelingen besproken die passen binnen de uitvoering van de Kadernota Duurzaamheid.

De stad is in paragraaf 1.1 beschreven als een ecosysteem met in- en uitgaande stromen die noodzakelijk zijn om de stad duurzaam in stand te houden. Daarbij heeft groen niet alleen ecologische waarden en waarden voor de leefbaarheid. Het heeft ook directe recreatieve gebruikswaarden.

De groene ruimte heeft vele andere functies die in de stad zeer nauw samen vallen met andere disciplines in de openbare ruimte. Stedelijk groen is bijna altijd multifunctioneel, het heeft visuele waarden, recreatieve waarden, effect op het stedelijk klimaat, kleine of grotere natuurwaarde, psychologische waarde (groen maakt gezond, groen geeft ontspanning en status), economische waarde. Vrijwel altijd hebben deze functies een belangrijk verband met duurzaamheid.

Als we de duurzaamheid van Haarlem willen 'garanderen', zullen we optimaal moeten samenleven met andere organismen in het stedelijk ecosysteem Haarlem. Dat betekent dat alle handelingen die van invloed zijn op het stedelijk ecosysteem, ook ecologisch verantwoord moeten zijn. Ecologie moet dus bij alle handelingen in de stad betrokken worden. Duurzaamheid is ook behoud van bestaande goede voorzieningen.

Biodiversiteit

Biodiversiteit is een breed begrip, iedereen heeft er wel eens van gehoord, maar weinig mensen kunnen aangeven wat er precies mee bedoeld wordt. Er bestaan veel verschillende definities van biodiversiteit. Maar in een zin zou je kunnen zeggen: Biodiversiteit is de variatie in soortenrijkdom aan planten en dieren op aarde. Onder biodiversiteit in Haarlem verstaan we een verscheidenheid aan soorten die in deze streek voorkomen.

Biodiversiteit staat onder druk. Wereldwijd, maar ook in Nederland, nemen veel soorten in aantal af of zijn verdwenen. Levensgemeenschappen raken daardoor uit balans. Natuur wordt daarmee niet alleen minder boeiend, maar ook allerlei essentiële functies, zoals waterzuivering, landbouw en klimaatbeheersing komen in gevaar. Ook voor Haarlem en de omgeving is biodiversiteit van betekenis. Biodiversiteit heeft een belangrijke economische waarde. Landschappen en steden met een hoge biodiversiteit zijn een aantrekkelijke, gezonde leefomgeving waar mensen graag wonen en bedrijven zich willen vestigen. Een hoge biodiversiteit zorgt voor een bufferende werking voor bijvoorbeeld water, vervuiling en luchtkwaliteit. En kan hierdoor extreme (weers) omstandigheden en plagen beter opvangen.

De totale biodiversiteit is heel moeilijk te meten. Denk maar eens aan alle planten en insecten. Er is niemand die ze allemaal bij naam kan noemen, laat staan kan vertellen hoeveel er per vierkante meter of hectare in Haarlem voorkomen. Het is dus (nog) niet mogelijk te bepalen, hoe sterk de biodiversiteit afneemt of toeneemt door klimaatverandering, vervuiling of toepassing van duurzame technieken en ecologisch beheer. Simpelweg omdat dit niet meetbaar en vergelijkbaar is. Er zijn wel algemene maatregelen aan te geven die op basis van eerdere resultaten zullen bijdragen aan de diversiteit van waarneembare en gewaardeerde soorten en levensgemeenschappen in Haarlem.

Participatie en educatie

Haarlem hecht veel belang aan groenparticipatie. Bij participatie worden bewoners en andere belanghebbenden gevraagd om mee te denken, mee te praten en mee te doen. Dit verhoogt het verantwoordelijkheidsgevoel en draagvlak. Hun kennis en creativiteit kan de kwaliteit van de openbare en particuliere ruimte verhogen. Met duidelijke richtlijnen en goed advies is het mogelijk bewoners meer te betrekken bij het ecologisch inrichten en beheren van Haarlem. Voorbeelden hiervan zijn de werkgroepen in het Romolenpark, de Meerwijkplas en de Springertuin in de Stadskweektuin. Groen is bij uitstek een plek om elkaar te ontmoeten of om gezamenlijk hierin iets te ondernemen. Zo zijn in Haarlem veel initiatieven op het gebied van natuurlijk-spelen en buurtmoestuinen. De natuur op een spelende manier leren kennen vergroot de band met de natuur.

Natuur- en milieueducatie is al tientallen jaren een strategie om mensen en zeker ook jeugd bij natuur, milieu en hun eigen leefomgeving te betrekken. Essentieel hierbij is dat men oog krijgt voor ecologisch verantwoord omgaan met zijn eigen leefomgeving. Ook hierin speelt participatie een grote rol. Zo zijn bij het schooltuinenwerk vele tientallen vrijwilligers betrokken. Verder zijn ook particuliere tuinen (soms) zeer waardevol en soms ecologisch waardevoller dan kleine openbare stukjes groen. Dit komt omdat ze vaak relatief ongestoord zijn en omdat er veel bloemen in voorkomen die goed zijn voor insecten. Door participatie werken gemeente en andere belanghebbenden samen actief naar een ecologisch waardevolle stad toe, waaraan iedereen zijn eigen deel moet bijdragen.

1.3 Beleidscontext

Het Haarlemse groenbeleid richt zich vanzelfsprekend op een goede ontwikkeling van het eigen groen en de ecologie. Het Haarlems beleid beweegt zich binnen de kaders van het vigerend nationaal en provinciaal (groen)beleid. Daarbij komt dat het rijksbeleid de komende jaren in de pas moet gaan lopen met het in Europees verband geformuleerde beleid. Deze ontwikkelingen zijn in meer of mindere mate van betekenis voor het ecologisch beleidsplan van Haarlem. In bijlage 1 zijn de belangrijke beleidstukken per schaalniveau beschreven.

In 1997 is de nota 'Meer natuur in Haarlem' verschenen waarin een aanzet tot beleid voor ecologische inrichting en beheer is gegeven. Door diverse omstandigheden is de nota destijds niet vertaald naar de praktijk. Een groot deel van die nota bevatte goede onderdelen. Deze zijn rechtstreeks overgenomen in de nieuwe nota.

Het ecologisch beleidsplan gaat over het grootschalig groen zoals de Haarlemmerhout tot het groen in de buurt, maar ook over ecologische processen buiten het groen. Het ecologisch beleidsplan geeft een visie en algemene uitwerkingen. Uitwerkingen voor specifieke onderdelen, zoals bijvoorbeeld de meeuwenoverlast zijn hierin niet opgenomen.

Het ecologisch beleidsplan is een integraal onderdeel van de in ontwikkeling zijnde Structuurvisie Openbare Ruimte. Daarnaast is het in samenhang met de Nota Ruimtelijke Kwaliteit en is het een uitwerking van de Kadernota Duurzaamheid.

1.4 Identiteit

Het landschap waarin Haarlem ligt, de groene zonering en de bestaande groene structuren, zijn belangrijk als onderdeel van de identiteit van de stad (zie bijlage 2). De ligging, zonering en groenstructuren zoals beschreven kunnen zowel een positieve als negatieve uitwerking hebben op de ecologie. Het benoemen van belangrijke en onvermijdelijke feiten (over landschap, zonering en groenstructuur) is nodig om specifieke ambities op te stellen voor ecologie in Haarlem. Het geeft ook de waardevolle onderdelen aan die behouden moeten blijven en waar mogelijk moeten worden versterkt.

2. Visie en ambities

Wat doen we al in Haarlem?

Doordat Haarlem op de grens tussen verschillende landschapstypen ligt. Komen er op een relatief klein oppervlak veel verschillende soorten en begroeiingen voor. In Haarlem werken we al jaren aan de kwaliteit van groen. Onder andere door onderstaande afspraken en maatregelen kent Haarlem een aantal ecologisch waardevolle gebieden.

- Sinds 2004 is de gemeente (wanneer zijn eigenaar is) actief in het toetsen aan de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet.
- Voor een aantal parken zijn en worden beheerplannen gemaakt mede gericht op natuurbeheer.
- Ook op het gebied van beheer en inrichting doen we al het een en ander. Enkele bermen worden gedeeltelijk ecologisch beheerd en een aantal natuurvriendelijke oevers zijn ingericht.
- Op het gebied van participatie en educatie doen we ook het nodige. Schooltuinen, heemtuinen, doetuinen, volkstuinten en natuur en milieu educatie zijn al jaren belangrijk en effectief voor de ecologische basis kennis van de Haarlemer.
- Bijzonder waardevol zijn de verschillende vrijwilligersgroepen die actief zijn in het beheer en onderhoud in Haarlem en die ondersteund worden met kennis en materiaal door de gemeente. Het is dan ook erg belangrijk dat we dit de komende jaren blijven doen.

Op een groot aantal essentiële punten doen we in Haarlem nog niet genoeg aan ecologie in de stad.

- Bij projecten wordt nog onvoldoende gekeken naar de kansen voor ecologie.
- De biodiversiteit wordt niet gemeten en soorten worden niet actief beschermd.
- Bij inrichting en beheer is er veel te verbeteren in bv. ontwerp, aanleg, soortkeuzes beheerplannen, soort uitvoeringswerkzaamheden en de keuze en wijze van inzet van machines.
- Op het gebied van duurzaamheid wordt er wel veel gesproken over kansen. De voorbereiding en uitvoering loopt soms goed maar soms worden ook kansen gemist.
- Participatie en educatie zijn erg belangrijk om doelstellingen voor ecologie te behalen. Bewoners worden nog onvoldoende gestimuleerd om zelf mee te werken aan natuur- en groenonderhoud in Haarlem.

Om helder te krijgen wat Haarlem wil bereiken is een ecologische visie noodzakelijk. Hieronder volgt de visie voor ecologie in Haarlem. De visie is nader uitgewerkt in ambities. Ze zijn opgesteld na het analyseren van de identiteit van Haarlem en kansen die zich in Haarlem voordoen. Een aantal ambities is ontleend aan reeds bestaande beleidsstukken. Hoe we deze ambities precies gaan invullen en wat de acties en handvaten zijn om dit te bereiken, staat beschreven in de bijlages. Per ambitie is aangegeven welke bijlage een uitwerking geeft.

Visie

De gemeente Haarlem is in 2030 een duurzame, diverse, vitale stad met een hoge ecologische waarde. Hoe gaan we dit bereiken? Door ecologie één van de **basis principes** bij ruimtelijke planning te maken. Uitgangspunt hierbij is een efficiënte inzet van middelen door de juiste inrichtingsmaatregelen die passen bij de locatie en het tijdig uitvoeren van alle noodzakelijke beheer- en onderhoudsmaatregelen. **Duurzaamheid** als basis principe bij **inrichting en beheer** kan zorgen voor meer **biodiversiteit** en een hogere kwaliteit van de openbare ruimte. **Participatie en educatie** hebben een belangrijke rol door bewoners zelf meer verantwoordelijkheid te laten nemen. We kiezen er in Haarlem bewust voor om het bestaande groen ecologische beter in te richten en te beheren en ecologie overal in de stad terug te laten komen. Bestaand groen beter ecologisch beheren heeft in het algemeen een hoger ecologisch rendement dan het aanleggen van nieuw groen.

Onderstaande ambities richten zich op het versterken van ecologie in Haarlem. Uiteraard gaan we daarbij uit dat de bestaande waarden worden beschermd en gehandhaafd. Per ambitie is aangegeven welke bijlage verdere uitwerkingen geeft. De acties die mogelijk volgen uit de ambities zijn beschreven in bijlage 3 en 4.

De belangrijkste ambities van dit ecologisch beleidsplan zijn:

1. **Invoeren van een afwegingskader bij projecten en andere ingrepen op impacts van uit te voeren projecten en het toepassen van een compensatieregeling.** (bijlage 5)
2. **Het ontwikkelen van de potentiële locaties (zie kaart 2) tot hotspot locaties**
3. **Soorten planten en dieren in kaart brengen en beschermen** (bijlage 13)

Om proactief de belangen van soorten te behartigen moet er in ieder geval een globaal overzicht zijn, van soorten binnen de gehele gemeente. Om gestructureerd de natuur in Haarlem te kunnen volgen is een meerjarig monitoringsplan nodig.

Bovenstaande ambities zijn het belangrijkste en hebben prioriteit. Daarnaast hebben we nog de volgende ambities:

4. **Opstellen van streefbeelden voor planologen, ontwerpers en beheerders met natuurvriendelijke toepassingen.** (bijlage 14)

Alle handelingen die we uitvoeren hebben invloed op ecologie. Zo speelt ecologie overal in de openbare ruimte op elke schaal een rol. Ecologie is niet alleen toepasbaar bij groen en natuur. Maar speelt ook een rol in andere domeinen zoals water, verkeer, voedselvoorziening, energie, milieu, stedenbouw, volksgezondheid en recreatie. Ecologie moet daarom bij elk project in de openbare ruimte betrokken worden.

5. **Versterken van samenhang tussen natuurlijke processen en ruimtelijke structuren via meervoudig ruimtegebruik.** (bijlage 11)

Multifunctioneel ruimtegebruik kan ecologie in de stad verhogen. Locaties waar multifunctioneel ruimtegebruik mogelijk is worden aangegeven in de structuurvisie openbare ruimte. Hierbij gaat het met name om benutten van kansen voor waterberging in lager gelegen delen in samenhang met natuurontwikkeling; het realiseren van een koppeling tussen recreatief netwerk, verkeer en vervoer netwerk en groen-blauwe netwerk en mogelijkheden voor ecologisch beheer bij landbouw.

6. **Realiseren van de duurzaamheidsdoelstelling, CO2 binding, door gebruik van inheemse soorten en begroeide gevels en daken.** (bijlage 11)

In 2030 wil Haarlem energieneutraal zijn. Enkele maatregelen in het groen, zoals het gebruik van inheemse soorten, soorten die snel CO2 binden en groene daken en gevels kunnen hier een bijdrage aan leveren.

7. **Verbeteren van de volksgezondheid door middel van ecologische toepassingen in de stad.** (bijlage 11)

Op plekken waar veel fijnstof voorkomt kan groen een deel afvangen. Ook kan groen zorgen voor een aangename temperatuur in de stad op hete dagen. Eigenschappen die de volksgezondheid ten goede komen.

8. **Onderling afstemmen van gebiedsinrichting, -ontwerp en beheer.** (bijlage 5, 6, 7, 8 en 9)

Gebiedsontwikkelingen bieden de mogelijkheid om ecologie in Haarlem een impuls te geven. Bij planontwikkeling en uitvoering van projecten moet expliciet nagegaan worden welke kansen er liggen voor het behoud en de versterking van de natuurwaarden. Voorwaarde voor het benutten van kansen is tijdige inbreng in projecten.

9. **Inpassen van ecologische aspecten binnen groen- en waterbeheer.** (bijlage 6,7,8,9, 10 en 14)

Door bij het beheer van bermen, oevers en bosplantsoen rekening te houden met ecologie kunnen we vogels, vlinders en kleine zoogdieren tot naast de voorkeur brengen. In Haarlem kiezen we voor het toepassen van beheer waarbij de spontane ontwikkeling van planten en dieren voorop staat. We houden bij ontwerp en inrichting rekening met de plaatselijke omstandigheden als grondsoort, waterstand en voedselrijkdom. Hierdoor neemt de kans op een lange levensduur van groen toe. We gaan voor meer variatie binnen het groen, door verhogen van gebruik van inheemse soorten.

10. **Creëren van samenhang tussen ecologisch waardevolle plekken en aansluiting op de regionale ecologische structuur.** (bijlage 2, 5,6,8,9, 10 en 14)

Alle huidige aaneengesloten oppervlaktes groen (zoals beschreven op de hotspots en potenties kaart (kaart 2)) blijven aaneengesloten. Het aaneengesloten oppervlak is van belang voor planten en dieren: hoe groter het oppervlak, hoe stabiel de levensgemeenschap zich kan ontwikkelen en des te meer dieren er ongestoord kunnen leven. En hoe efficiënter het beheer kan. Knelpunten in de inrichting, zoals verkeersstructuren en steile oevers, die barrières vormen voor dieren, worden zoveel mogelijk voorkomen. De gemeente Haarlem sluit aan bij ontwikkelingen die plaatsvinden in het Recreatiegebied Spaarnwoude en bij ontwikkelingen in het Nationaal park Zuid Kennemerland op het gebied van biodiversiteit en beleving.

11. **Betrekken van belanghebbenden bij de planvorming, uitvoering en evaluatie en vergroten draagvlak.** (bijlage 12)

De gemeente Haarlem gaat haar burgers expliciet betrekken bij natuurwaarden in de stad. Het gaat hierbij om allerlei communicatietrajecten waarbij enerzijds bewoners bewust worden gemaakt van bestaande natuurwaarden in de stad en anderzijds ideeën worden voorgelegd waarmee bewoners zelf ook een bijdrage aan ecologie kunnen leveren.

12. **Starten van promotie van groene mogelijkheden als; geveltuinen, groene daken en groenparticipatie.** (bijlage 11 en 12)

Naast de gemeentelijke projecten liggen er grote kansen binnen projecten van derden. Zo moet aandacht voor ecologie bij bouwen en inrichting standaard worden. Inbouwen van nestkasten, groene daken, vleermuisverblijven en vogelvides zijn kleine investeringen bij de bouw, maar van levensbelang voor soorten in de stad.

13. **Verankering van ecologische basisvorming: input van natuur- en milieuaspecten in het onderwijs, zowel intern als extern.** (bijlage 12)

Houding en verantwoordelijkheidsgevoel voor natuur en milieu wordt op jonge leeftijd bepaald. Mede hierom zijn voorzieningen als schooltuinen en kinderboerderijen essentieel in een goed gemeentelijk ecologisch beleid.

3. Strategie en financiën

Dit ecologisch beleidsplan voorziet in het versterken van de ecologische kwaliteit van Haarlem. De in bijlage 3 en 4 beschreven acties dragen bij aan deze doelstellingen. Elke nieuwe actie (waaraan kosten zijn verbonden) mondt uit in een uitvoeringsplan. Het uitvoeringsplan maakt specifiek inzichtelijk welke kosten samenhangen met realisatie van het plan en hoe deze kosten verdeeld worden over de betrokken partijen. Het uitvoeringsplan maakt ook de kosten van het uiteindelijke beheer van het gebied helder. Zo zou bijvoorbeeld extensief beheer kunnen bijdragen aan ecologische doelstellingen en goedkoper kunnen zijn. Maar ecologisch beheer stelt echter vaak hogere eisen aan het beheer van groenzones waardoor de besparing zeer gering zou kunnen blijken of zelfs vervallen.

TEEB

Op dit moment doet Haarlem mee aan het landelijk project TEEB (The Economics of Ecology and Biodiversity). Dit project resulteert in een rekenmethode om de waarde van groen te bepalen. Deze rekenmethode is een soort MKBA (Maatschappelijke Kosten Baten Analyse). De Kleverlaanzone is gebruikt als case voor TEEB en laat duidelijk zien dat groen een hoge waarde heeft. Mogelijk kan deze rekenmethode ook bijdrage aan het financieren van groenprojecten. Deze rekenmethode zal worden uitgewerkt in een aparte nota.

Financiële dekking

Naast een projectbegroting, bevat ieder uitvoeringsplan een overzicht van middelen die de kosten dekken. Waar mogelijk wordt het principe van 'werk met werk maken' gehanteerd om de specifieke projectkosten voor ecologische inrichting en beheer te beperken. Een groot deel van de overblijvende kosten wordt gefinancierd uit bestaande budgetten. Indien de kosten van een project niet geheel gedekt kunnen worden uit bestaande middelen, wordt een separaat voorstel voor de financiële dekking ter besluitvorming aangeboden. Het huidige investerings- en exploitatiebudget voor ecologie is nihil. Vanuit andere domeinen en partners wordt onder meer in het waterbeleid wel indirect gewerkt aan het verbeteren van ecologie in de stad.

Budgettair neutraal

Niet alle maatregelen vragen een extra financiële inspanning. Binnen de uitwerking van het ecologische beleid zijn een aantal acties die zonder extra geld tot het gewenste resultaat leiden. Deze acties zijn benoemd in bijlage 3. Het gaat onder andere om het gebruiken van inheemse soorten of om multifunctioneel ruimtegebruik. Mogelijke subsidies worden in de gaten gehouden. En waar mogelijk zal er in de toekomst gebruik gemaakt gaan worden van bijvoorbeeld crowdfunding en sponsoring van projecten.

Acties voor de korte termijn

Op dit moment kiezen we voor behoud van ecologische waarden in Haarlem. Er is vanuit het strategisch beheerplan Groenvoorzieningen 2013-2022 een klein budget om te investeren in ecologisch beheer. De maatregelen die indirect meewerken aan meer ecologie in de stad worden de komende jaren voortgezet. Hieronder vallen het afkoppelen van regenwater, het programma van de natuur- en milieueducatie en de promotie van dak- en geveltuinen. En alle wettelijke verplichtingen die er zijn voor dieren en planten en gebieden dienen uiteraard worden nagekomen. Eenvoudige maatregelen die geen extra kosten met zich meebrengen zullen worden toegepast. We gaan meer inheemse soorten gebruiken op locaties waar dat gewenst is, plantensoorten gebruiken die meer CO2 binden en we gaan een afwegingskader bij projecten en andere ingrepen invoeren op de ecologische impact van plannen om de natuurwaarden te beschermen en te vergroten. Daarnaast gaan we werken volgens een gedragscode Flora- en faunawet, die er voor moet zorgen dat ecologie wordt geborgd in projecten en er minder vertraging kan oplopen bij de uitwerking projecten wordt geborgd.

Het effect van deze koers is dat de huidige ecologische waarden zoveel mogelijk worden behouden. Op de lange termijn kunnen de ecologische waarden iets verhogen door maatregelen die worden genomen op het gebied van duurzaamheid. Zoals het afkoppelen van regenwater en multifunctioneel ruimtegebruik, waardoor ecologie meer kansen krijgt. Door maatregelen die worden genomen door het rijk en omliggende gemeente kunnen de ecologische waarden echter verminderen. Of de biodiversiteit zal toenemen is lastig te meten. Er worden wel maatregelen genomen die naar verwachting de biodiversiteit doen toenemen. Met deze strategie behouden we wat we nu hebben en investeren we een beetje in het bevorderen van biodiversiteit. In bijlage 3 zijn alle acties die we gaan uitvoeren benoemd onder punt A t/m C. De acties onder punt D gaan we pas doen als daar in de toekomst voldoende middelen voor zijn. De acties in bijlage 4 voor het omvormen van de potentie locaties naar hotspot locaties gaan we geleidelijk doen volgens de fasering aangegeven bij de acties in bijlage 4.

Kosten: Een aantal acties kunnen we doen zonder extra budget. De uitvoering van acties waar wel budget voor nodig is wordt gedekt uit het strategisch beheerplan Groenvoorzieningen 2013-2022.

Acties in de toekomst

Omdat het beheerplan voor de lange termijn is (2030) kan er in de toekomst sprake zijn van andere inzichten en meer of minder financiële middelen in de stad. Daarom is het voorstel om elke 4 jaar het beleid en de voortgang van de acties te evalueren en opnieuw een besluit te nemen over mogelijke acties met de eraan verbonden financiële consequenties. Ook de acties die wel gewenst zijn, maar op dit moment niet gerealiseerd kunnen worden zijn benoemd in dit ecologisch beleidsplan. Als zich kansen voordoen en er geld beschikbaar komt zullen deze acties worden opgepakt.

4. Communicatie (intern en extern)

Voor de uitvoering van het ecologiebeleid is een goede interne en externe communicatie onontbeerlijk. De communicatie richt zich in hoofdzaak op het informeren en motiveren van betrokken partijen. De belangrijkste doelen zijn:

Vergroten van kennis

- Vergroten van kennis over ecologie in het algemeen en de ecologisch waardevolle plekken in het bijzonder;
- Vergroting van kennis over voorgenomen projecten en beheer en onderhoud gericht op het vergroten van de natuurwaarden.

Stimuleren van betrokkenheid, draagvlak en samenwerking

- Stimuleren van een actieve betrokkenheid bij de ontwikkeling en uitvoering van projecten;
- Creëren en behouden van het draagvlak voor het ecologie beleid;
- Goed samenwerken van de gemeente met bewoners, wijkraden, bedrijven en belangenorganisaties, waaronder natuur- en milieuorganisaties;
- Goed samenwerken en afstemmen tussen de verschillende gemeentelijke afdelingen binnen de gemeente Haarlem
- Inspelen op bestaande vraag uit de samenleving van meer natuurlijk spelen, eetbaar groen en buurtmoestuinen etc.

Elk (deel)projectopdracht dat gericht is op het beschermen en/of uitbreiden van de ecologische kwaliteit, bevat een communicatieplan of –paragraaf. Deze paragraaf geeft een uitwerking van de bovengenoemde doelstellingen, toegespitst op de concrete situatie en de relevante doelgroepen.

Interne doelgroepen

Binnen de gemeentelijke organisatie zal de communicatie zich met name richten op de afdelingen die te maken hebben met het inrichten en het beheer van de openbare ruimte.

Externe doelgroepen

Belangrijke externe doelgroepen zijn andere overheden en overheidsinstellingen (provincie, waterschap), ontwikkelaars, woningcorporaties, (natuur- en milieu)organisaties en bewoners. De betrokkenheid van bewoners bij het ecologiebeleid is van groot belang. Specifieke natuurgerelateerde acties, zoals het verstrekken van natuurvoorzieningen of een actie gericht op het inrichten van geveltuinen, bieden uitgelezen mogelijkheden om de betrokkenheid van bewoners te vergroten.

5. Monitoring

Doel van monitoring van het ecologisch beleid is tweeledig:

1. *Het in beeld brengen van de maten waarin in de ecologische ambities bereikt worden.*
2. *Vastleggen van de biodiversiteit in Haarlem (voor specifieke soortgroepen).*

Resultaten van het monitoringsplan kunnen aanleiding geven om delen van het beheerplan aan te passen, bijvoorbeeld omdat streefbeelden of doelstellingen niet bereikt worden.

Het voorstel is om een specifiek monitoringsplan op te stellen samen met natuurorganisaties om de biodiversiteit te monitoren. Hierbij worden deskundige en actieve vrijwilligers betrokken. Een verder uitgewerkt plan voor monitoring van de biodiversiteit is beschreven in bijlage 13.

Haarlem

Bijlage

1.	Analyse bestaand beleid	25
2.	Identiteit.....	27
3.	Welke acties worden er opgezet?.....	37
4.	Omvormen van ecologische potentie locaties naar ecologische hotspots.....	42
5.	Afwegingskader bij projecten en andere ingrepen.....	47
6.	Kwaliteit en duurzaamheid met betrekking tot de groeiplaats.....	53
7.	Soortkeuze.....	55
8.	Ecologisch beheer.....	56
9.	Kwalitatief verbeteren en vergroten van de ecologische waarden voor fauna.....	58
10.	Water en natuurvriendelijke oevers	61
11.	Duurzaamheidsdoelstellingen.....	65
12.	Participatie en educatie	66
13.	Monitoring	68
14.	Streefbeelden en uitwerkingen per begroeiingstype.....	69
15.	Soortenlijst.....	77
16.	Definitielijst	80

Bijlage 1 Analyse bestaand beleid

Het Haarlemse groenbeleid richt zich vanzelfsprekend op een goede ontwikkeling van het eigen groen en de ecologie. Het Haarlems beleid beweegt zich binnen de kaders van het vigerend nationaal en provinciaal (groen)beleid. Daarbij komt dat het rijksbeleid de komende jaren in de pas moet gaan lopen met het in Europees verband geformuleerde groenbeleid. Deze ontwikkelingen zijn in meer of mindere mate van betekenis voor het ecologisch beleidsplan van Haarlem. Hieronder zijn de belangrijke beleidstukken per schaalniveau beschreven.

Op Wereld niveau:

In hoofdstuk 1 is beschreven waarom het behoud van biodiversiteit belangrijk is. Menselijk handelen leidt echter vaak tot onomkeerbare verliezen op het gebied van de verscheidenheid van soorten op aarde. Deze verliezen namen de afgelopen vijftig jaar sneller toe dan ooit in de menselijk geschiedenis. Door te werken aan goede leefgebieden voor plant en dier, kan de teruggang in biodiversiteit worden gestopt.

In 1992 heeft Nederland, samen met 186 andere landen inclusief de EU, het **Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro** ondertekend. De landen verplichten zich de biodiversiteit zowel in hun eigen land te beschermen als ook geëigende maatregelen te nemen ter ondersteuning van de bescherming van biodiversiteit in de ontwikkelingslanden. Nederland heeft zich tevens aangesloten bij de **Conventie van Bern**. Dit verdrag richt zich met name op samenwerking met andere landen voor het behoud van bedreigde en kwetsbare trekvogels en andere migrerende soorten.

Op Europees niveau:

De **Vogelrichtlijn (1979)** en de **Habitatrichtlijn (1992)** zijn beide Europese richtlijnen. Het doel van de Vogelrichtlijn is het bieden van bescherming en ontwikkelingsperspectief voor leefgebieden van zeldzame en bedreigde vogelsoorten en bescherming van alle vogelsoorten. De habitatrichtlijn is gericht op instandhouding van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna. De gebiedsbescherming van beide richtlijnen valt in Nederland momenteel onder de Natuurbeschermingswet. De Soortenbescherming is geïmplementeerd in de Flora- en faunawet.

Op Rijksniveau:

De **Flora- en faunawet (2002)** beschermt alle planten- en diersoorten (zorgplicht artikel 2) en legt verplichtingen op aan het omgaan met een aantal wettelijk beschermde soorten. Ongeveer 1300 van de 47800 soorten die nu in Nederland bekend zijn vallen onder de extra bescherming van deze wet. In bijlage 5 is beschreven hoe in de praktijk om te gaan met de Flora- en fauna wet. Actieve soortenbescherming in Nederland gebeurt door het opstellen van soortenbeschermings-plannen en zogenaamde Rode lijsten. Hier staan soorten op die bedreigd worden in hun voortbestaan. De rode lijst geeft geen juridische beschermde status, zoals wettelijk beschermde soorten. Wel geldt uiteraard de algemene zorgplicht, dat de soort in ieder geval niet lokaal (bv op een projectlocatie) mag worden uitgeroeid. De natuurwetgeving in Nederland richt zich enerzijds op soortenbescherming en anderzijds op gebiedsbescherming. In de Natuurbeschermingswet zijn zogenaamde Natura 2000-gebieden aangewezen. Dit zijn gebieden die op Europees niveau een netwerk van te beschermen natuurgebieden vormen. De Natura 2000-gebieden in Nederland komen overeen met de gebieden volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn, en vallen grotendeels samen met de nationale Ecologische Hoofd Structuur. De provincie zorgt voor de uitvoering van Natura-2000. Aan de westkant van Haarlem liggen het **Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de Amsterdamse Waterleiding duinen**. Deze duingebieden zijn niet alleen voor Nederland maar ook voor Europa erg bijzonder en zijn onderdeel van Natura 2000 en Ecologische Hoofdstructuur. Er zijn veel belangrijke plant- en diersoorten te vinden die bijdragen aan de biodiversiteit van ons land. De natuur in deze gebieden is bijzonder en voor Nederlandse begrippen zijn de afmetingen groot. De **Ecologische Hoofdstructuur (EHS)** heeft als doel natuur en natuurlijke landschappen behouden, versterken en ontwikkelen, als bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS bestaat uit een stelsel van kerngebieden, verbonden door robuuste verbindingen en ecologische verbindingzones. De realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur is een taak van de provincie. Het hoofddoel van ecologische verbindingen is om versnipperde leefgebieden van soorten, waarvoor Nederland een (inter)nationale verantwoordelijkheid heeft, onderling te verbinden.

De verbindingen dragen zo bij aan het duurzaam voortbestaan van deze soorten. In Haarlem zijn alleen delen van de Hekslootpolder en delen van het Westelijk Tuinbouwgebied onderdeel van de EHS. Op het moment wordt er door het rijk nagedacht over een nieuwe wet natuur. Op dit moment is er geen zicht op welke termijn en op welke manier de natuurwetgeving word aangepast.

Op Provinciaal niveau:

Aan de oostkant van Haarlem bevindt zich het **recreatiegebied Spaarnwoude**, dat wordt beheerd door **Recreatieschap Spaarnwoude**. Het recreatieschap is een samenwerkingsverband tussen de provincie en de zes omliggende gemeentes. Het recreatieschap heeft als doelstelling het inrichten en beheren van het recreatiegebied Spaarnwoude voor openluchtrecreatie en natuur. Hierbij dienen de aanwezige landschapswaarden versterkt te worden en cultuurhistorische objecten in stand gehouden te houden.

Op gemeentelijk niveau:

Kadernota Duurzaamheid en Haarlem Klimaatneutraal 2030. Het belang van ons klimaat is in maart 2007 onderstreept door het raadsbesluit om van Haarlem een klimaatneutrale stad te maken in 2030. De eigen organisatie moet al in 2015 klimaatneutraal zijn. De klimaatneutrale eigen organisatie is belangrijk vanwege de voorbeeldfunctie van de gemeente en om te bewijzen dat een klimaatneutrale doelstelling haalbaar is. In 2011 is de Kadernota duurzaamheid vastgesteld. Bij duurzaamheid in relatie tot ecologie gaat het om het maatschappelijk en economisch verantwoord vormen en in stand houden van groenstructuren en ecologische kwaliteit voor de lange termijn. Het is in hoofdstuk 1 al eerder beschreven, dat de Kadernota Duurzaamheid een zogenaamde paraplu nota is. Dit beleidsstuk en vele andere zijn hier een uitwerking van.

Integraal waterplan Haarlem (vastgesteld 2004) In het waterplan worden analyse, visie en uitvoering besproken voor het ontwikkelen en behouden van een veilig, veerkrachtig, en ecologisch gezond watersysteem. Grondwateroverlast, verontreinigde waterbodems, riooloverstorten en een verminderde waterkwaliteit in Haarlem zijn voornamelijk de aanleiding geweest om als gemeente en hoogheemraadschap de handen ineen te slaan en een integraal waterplan te ontwikkelen. Veranderingen in het klimaat hebben op lange termijn gevolgen voor de waterhuishouding in Haarlem. Binnen het integraal waterplan Haarlem zijn samenwerking en duurzaamheid van het waterbeheer belangrijke sleutelwoorden. Het plan voorziet in een visie voor de lange termijn tot 2050 en concrete doelstellingen voor de middellange termijn tot 2015.

Structuurplan Haarlem 2020 (vastgesteld 2005). Het structuurplan Haarlem beschrijft dat de doelstelling voor de ontwikkeling van het groene netwerk in Haarlem tweeledig is: versterking van groen met vooral ecologische waarden (gericht op natuur) en versterking van groen met vooral stedelijke waarden (gericht op de mens). Kwaliteiten behouden en kansen grijpen voor verbetering: met het structuurplan is de ruimtelijke koers daarvoor aangegeven.

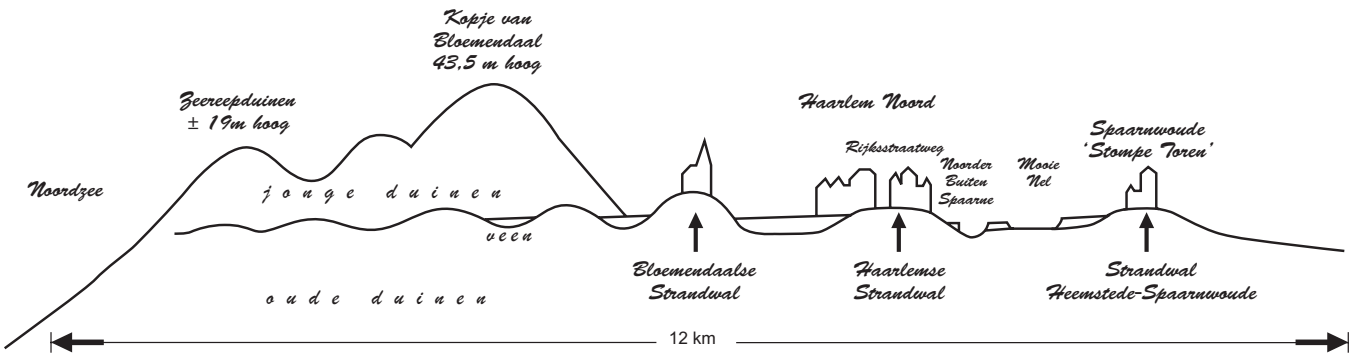
Naast deze drie nota's zijn er nog vele andere beleidsstukken die invloed kunnen hebben op ecologie. De Nota Ruimtelijke kwaliteit (2012) geeft een overzicht van alle bestaande nota's in Haarlem die ingrijpen op de fysieke leefomgeving. Het ecologisch beleidsplan leverde eveneens input voor de Structuurvisie Openbare ruimte.

Bijlage 2 Identiteit

Dit hoofdstuk beschrijft kort het landschap waarin Haarlem ligt, de groene zonering en de bestaande groene structuren. Ze zijn belangrijk als onderdeel van de identiteit van de stad. De ligging, zonering en groenstructuren zoals in dit hoofdstuk beschreven kunnen zowel een positieve als negatieve uitwerking hebben op de ecologie. Het benoemen van belangrijke en onvermijdelijke feiten (over landschap, zonering en groenstructuur) is nodig om specifieke ambities op te stellen voor ecologie in Haarlem. Het geeft ook aan waar de waardevolle onderdelen zitten die behouden moeten blijven en waar mogelijk versterkt.

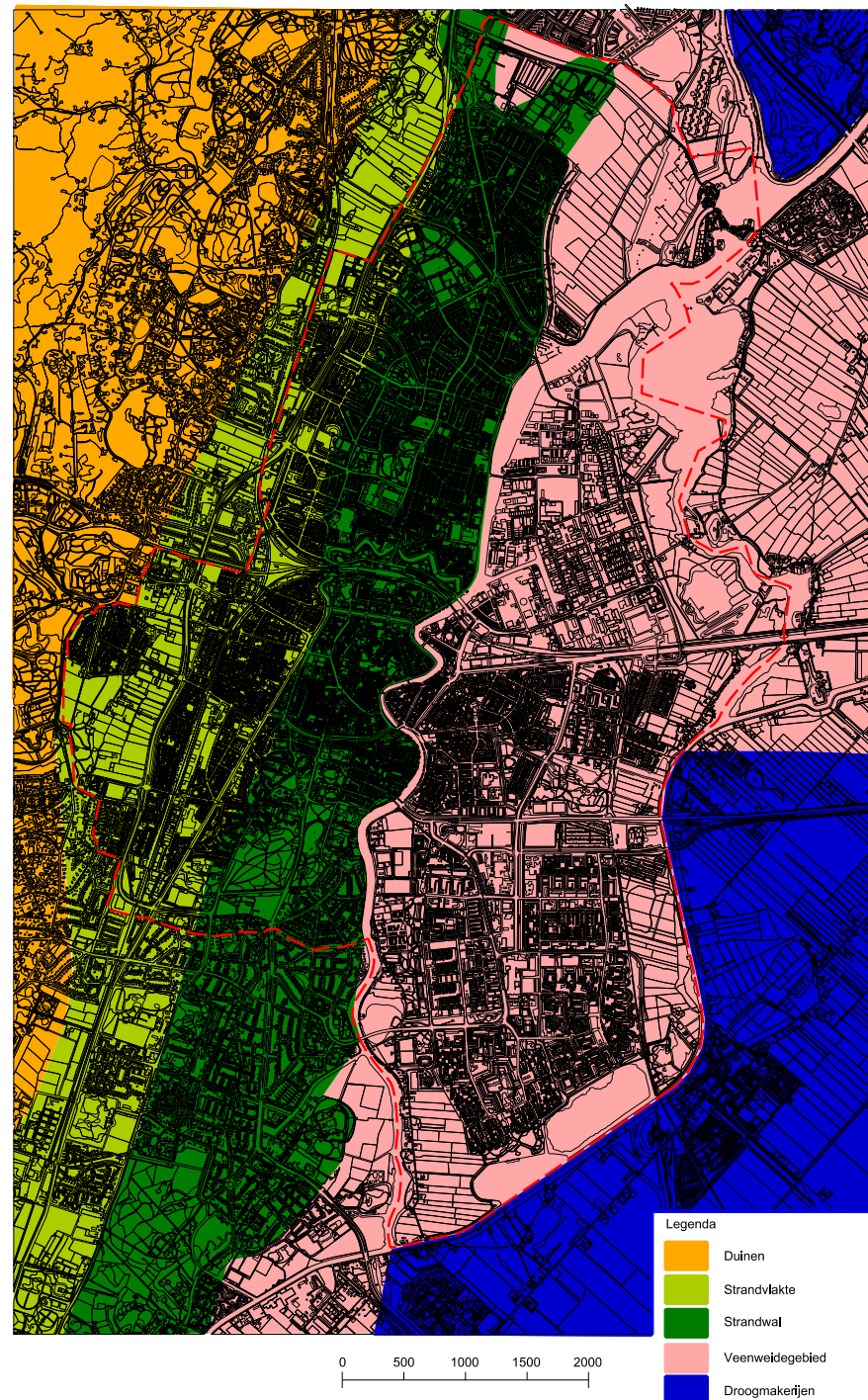
2.1 Landschap

In Zuid-Kennemerland liggen drie hoofdlandschapstypen als stroken naast elkaar; duinen, stad en (veen)polders, evenwijdig aan de kust. Deze verschillende landschapstypen zorgen voor de nodige variatie in begroeiing. Ook binnen Haarlem is deze zonering te onderscheiden. 1. De open strandvlakte met land- en tuinbouwgrond; 2. de strandwal met bebouwing en; 3. het veenweidegebied (oostelijk van het Spaarne) (figuur 1). Per zone ziet de natuur er in principe verschillend uit. Binnen deze landschapstypen zijn de (interne) relaties noord-zuid veel belangrijker dan de west-oost relaties met andere landschappen. Zo zijn ook de boven-regionale relaties en trekroutes hoofdzakelijk noord-zuid. Het stedelijk ecosysteem van Haarlem is anders dan de omringende duinen aan de westkant en de polders aan de oostkant van de stad. Haarlem is grotendeels stenig, is warmer en voedselrijker. Het is ook veel dynamischer door renovaties en civiele werken. Door het intensieve gebruik van de mens zijn de landschapstypen niet altijd meer goed herkenbaar. De grote groengebieden die Haarlem omsluiten zijn nog relatief gaaf. Kaart 1 geeft de landschappelijke onderlegger van Haarlem weer.

Schetsmatige dwarsdoorsnede van Zuid-Kennemerland, vanaf de Noordzee via het Kopje van Bloemendaal en Haarlem-Noord naar Spaarnwoude.

Figuur 1 Dwarsdoorsnede Zuid-Kennemerland (Meer natuur in Haarlem)

Kaart 1 Landschappelijke onderlegger
Haarlem (Meer natuur in Haarlem)

2.2. Zonering

In verschillende delen van de stad zijn grote kansen voor ecologie. In de stad is een natuurlijke zonering aanwezig van armsoortig naar soortenrijk van centrum en verdichte buurten via woonwijken en bedrijventerreinen en parken en villawijken naar de stadsrand. Op plekken waar de leefomstandigheden voor wilde planten en dieren goed zijn, zullen ze zich spontaan via verspreiding door de lucht vestigen. In een stenige omgeving zoals het centrum zijn de omstandigheden voor de meeste planten en dieren slecht. Voor enkele soorten zoals sommige vleermuizen en de gierzwaluw zijn ze wel geschikt. Op die plaatsen zijn er weinig mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Waar meer ruimte is en minder storing (geluid, betreding,...) heeft natuur een betere kans. Daarom is binnen Haarlem de volgende zonering voor natuurmogelijkheden aan te geven.

- Centrum en verdichte buurten:** Weinig en kleine groene plekken met merendeels uitheemse soorten bomen, struiken en kruiden, met zeer algemeen voorkomende soorten dieren in lage dichtheden en enkele aan steen en kalkrijke specie gebonden soorten.
- Woonwijken en bedrijventerreinen:** Weinig natuur, kleinschalige privetuinen vol heesters en rijk bloeiende tuinplanten met tuinvogels, vlinders en andere insecten.
- Parken en villawijken:** Grotendeels inheemse bomen en groepen volwassen struiken met ondergroei en bloemranden met hoge kruiden met meer zangvogels, meer vlinders, egels, marters, vleermuizen, eekhoorns, wezels, muizen en andere dieren.
- Buitengebied:** Rust en ruimte voor bosjes, graslanden, water en moerassen met nog meer variatie aan vogels, vlinders en zoogdieren, afwisseling van droog en nat.

Daarbij nemen de kansen voor een gevarieerde natuur van 1 naar 4 toe. Vanuit het buitengebied zwermt de natuur uit naar de directe woonomgeving en de privé-tuinen. Een cluster van privé tuinen is vaak waardevoller dan een klein plantsoen, omdat ze erg beschermd zijn en er veel bloeiende planten groeien. Watergangen en vijvers zijn een apart systeem binnen deze zonering. Dwars door deze zonering in de stad lopen de spoorlijnen. Het spoor is effectief als ecologische verbinding, omdat het belangrijke groene plekken verbindt. Bij (her) inrichtingen in de stad moet rekening gehouden te worden met de locatie van het groen en de mogelijkheden die daaraan gekoppeld zijn.

2.3. Ecologische Hotspots en verbindingen

Bomen, struiken en gras zijn vaak waardevolle structurelementen in Haarlem. Daarnaast krijgt groen een extra belangrijke functie als het ecologisch waardevol is. Groeneenheden die onderdeel zijn van een netwerk aan ecologisch belangrijke plekken noemen we ecologische structuur. Om deze reden is het belangrijk zorgvuldig om te gaan met dit groen. Een belangrijk sturingsinstrument voor het groen is dan ook de groenstructuur in de stad. Hierin wordt aangegeven welke groene structuren er in de stad liggen, op stads-, wijk-, en buurtniveau. Deze groenstructuur wordt benoemd in de Structuurvisie Openbare Ruimte.

Bij structuren denken we al gauw aan lijnen. In Haarlem bestaat de ecologische structuur met name uit losse waardevolle plekken, enkele waardevolle verbindingen en plekken met ecologische potenties. Plekken zijn op het niveau van Haarlem net zo belangrijk als verbindingen, omdat planten en dieren er duurzaam kunnen verblijven. Voor lopende dieren zijn verbindingen tussen deze plekken belangrijk. Voor vogels en vliegende insecten zijn deze verbindingen van minder belang. De ecologische structuur is aangegeven in kaart 2 en bestaat uit ecologische hotspots, ecologische potenties en ecologische verbindingen en ontsluitingen. Echter waar welke functie voorrang krijgt, zal vastgelegd worden in de Structuurvisie Openbare ruimte. De hotspots- en potentieskaart geeft weer waar de huidige waardevolle plekken zijn met verscheidenheid aan natuurwaarden. En welke plekken de potentie hebben om waardevol te worden met een aantal ingrepen. De kaart met hotspots en potenties is geen ambitiekaart maar een vaststelling van bestaande kwaliteiten en hun praktisch mogelijke verbeteringen.

Ecologische hotspots:

De hotspots aangegeven op deze kaart zijn waardevol omdat het:

- Plekken zijn van meer dan 1 ha groot, met heel veel algemene soorten planten en dieren per ha, veel meer en/of in veel grotere dichtheid dan normaal in het stedelijk groen, waterpartijen of in stadsranden.
- Plekken zijn van meer dan 1 ha met meer dan 5 bijzondere soorten planten en dieren, die normaal niet voorkomen in stedelijk groen, waterpartijen of in de stadsranden.

Binnen Haarlem zijn de volgende gebieden ecologische hotspots: (de nummers komen overeen met nummer op kaart 2).

H.1 Landje van Gruijters	H.2 Hekslootpolder inclusief Spaarndammerpolder
H.3 Vergierdeweg westberm	H.4 Noordoosthoek Waarderpolder
H.5 Stadskweektuin Kleverlaan	H.6 Fuikvaartgebied
H.7 Natuurreservaat van Landschap Noord-Holland aan de Binnenliede en Buitenliede	H.8 Noordzijde station spaarnwoude, langs laan van Deccima
H.19 Haarlemmerhout	H.10 Buitenplaats Eindhovenout
H.11 Romolenpark Schalkwijk	H.12 Meerwijkplas, in het bijzonder de noordoever
H.13 Poelbroek	H.14 Dwarspad Poelpolder
H.15 Moerasje in Poelpolder aan de Ringvaart	H.16 Duinvliet
H.17 Spoorweg driehoek	

Ecologische potentiegebieden:

De ecologische potentiegebieden zijn waardevolle groene gebieden die zich door de juiste inrichting en beheer tot hotspots kunnen ontwikkelen. Binnen Haarlem hebben de volgende gebieden veel ecologische potentie: (de nummers komen overeen met de nummer op kaart 2)

P.1 Begraafplaats Akendam +volkstuintencomplex “Zonder werken niets”	P.2 Schoterbos
P.3 Begraafplaats aan de Kleverlaan	P.4 Veerplas en omgeving
P. 5 Bolwerken en Kenaupark	P.6 Noordzijde Brouwersvaart
P.7 Westelijk tuinbouwgebied ten zuiden van Marcelisvaart	P.8 Wilgenveld langs ’s Gravensandeweg
P.9 Amerikavaart en groenstrook	P.10 Schouwbroekerplas (Noordzijde)
P.11 Reinaldapark	P.12 Poelpolder
P.13 Verenigde polders	

Ecologische verbindingen:

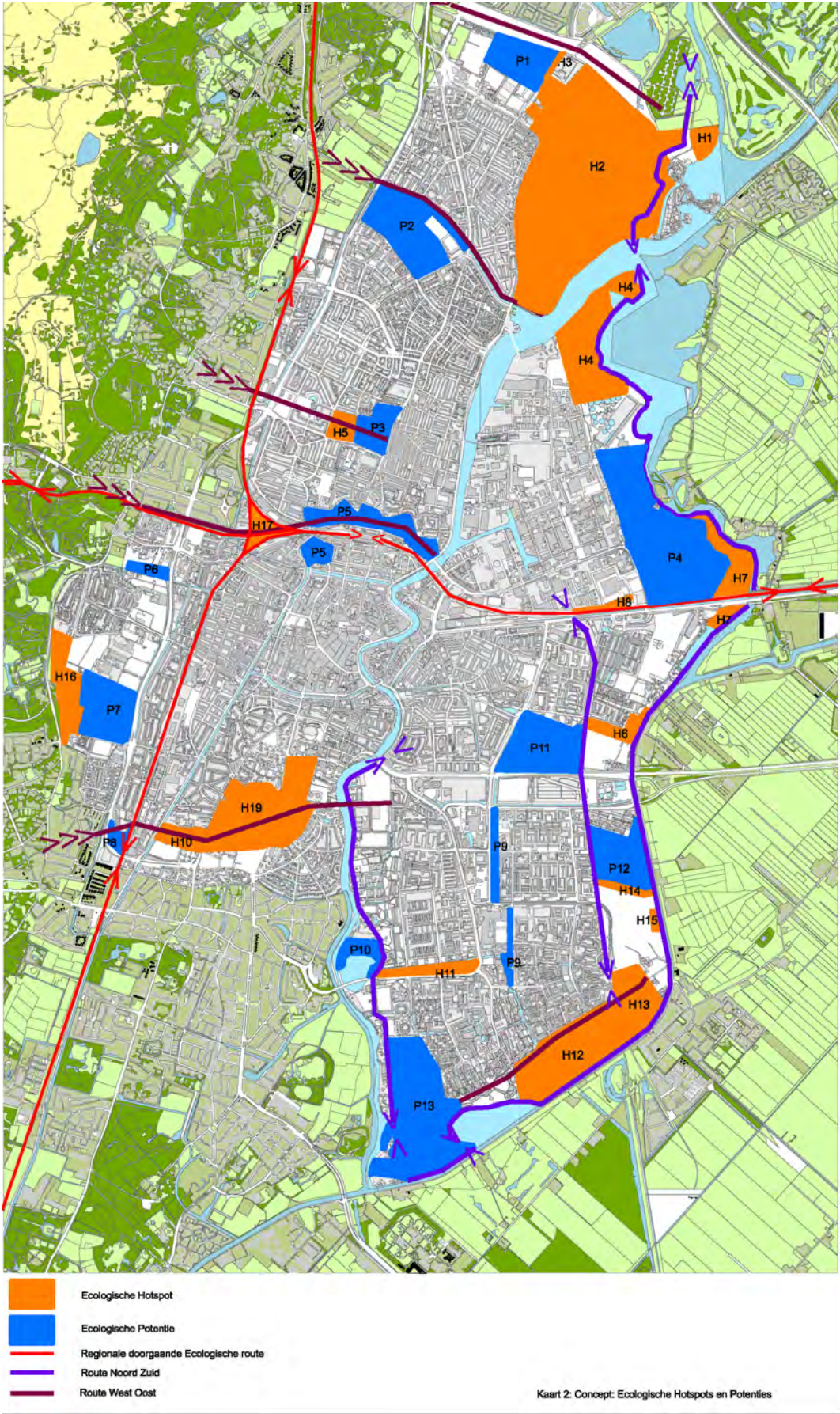
Met haar afwijkende ecosysteem vormt Haarlem een barrière tussen de duinen aan de westkant en de polders aan de oostkant van de stad. De enige doorlopende ecologische verbindingzone door de stad heen, is het groen langs het spoor. Deze verbinding is zeer waardevol en dient behouden te blijven voor Haarlem. Een nog redelijk intacte oost-westverbinding ligt aan de noordkant van de stad (voor een deel in de gemeente Haarlem). Deze ecologische verbinding staat onder druk door nieuwbouw in Velsbroek en diverse claims vanuit Haarlem zelf. Er zijn daarnaast een aantal ontsluitingen waarlangs de flora en fauna de stad in kan worden geleid. Deze zijn beschreven in de tabel hieronder en zijn weergegeven op kaart 2. Deze ontsluitingen lopen zowel in de oost-west richting als in de noord-zuid richting. Doorgaande groene verbindingen zijn belangrijk, maar er zijn vele soorten die geen doorgaande groene verbindingen nodig hebben. Zo zijn er vele insecten en vogels die een (beperkte) afstand kunnen afleggen tussen verschillende geschikte locaties. De ontsluitingen die hieronder worden benoemd zijn dan ook meer verblijfplekken die flora en fauna de stad in brengen.

Doorgaande verbinding: Spoorlijnen in Haarlem

West-oost routes	Noord-zuid routes
Langs Slaperdijk Verdolven Landen tussen Slaperdijk en Westlaan	Oostrand van de gemeente: oevers met aangrenzend groen van Mooie Nel, Binnen liede, Buitenliede en Ringvaart
Langs Jan Gijzenvaart	Vroegere spoorlijn Haarlem, Hoofddorp, Aalsmeer.
Kleverlaanzone	Noord- & Zuid- Schalkwijkerweg
Bolwerken en spoorlijn Zandvoort- Amsterdam	
Eindhovenout en Haarlemmerhout	
Zuidrand van Schalkwijk: Molenplas, Meerwijkplas, Poelbroek	

Oppervlaktewater en grondwater

Water is essentieel voor het stedelijk ecosysteem. Het gaat hierbij niet alleen om de gezondheid van de mens, maar ook om de ontwikkeling van de natuur. In Nederland wordt water geleverd door regen- en bodemwater. Door bodem- en regenwater in het eigen ecosysteem (gebiedseigen water) zo lang mogelijk vast te houden, kan een bijdrage worden geleverd aan de oplossing van twee problemen. Ten eerste op zijn minst een vermindering van wateroverlast elders. Ten tweede een betere controle op de kwaliteit van het water binnen het stedelijk ecosysteem zelf. In het raakvlak van water en ecologie gaat het om het aanleggen en beheren van natuurvriendelijke oevers (NVOs). Daarnaast heeft het afkoppelen van regenwater een indirect kwaliteitsverbetering tot gevolg. Omdat het rioolsysteem hierdoor minder vaak overstort in het oppervlaktewater. Zie bijlage 10.

Kaart 2: Ecologische Hotspots en Potenties

Tabel 1: Analyse Hotspotlocaties

Nr.	Gebied	Type biotoop	Soortenrijkdom /beschermde soorten	Onderdeel ecostructuur	Voornaamste be-groeiing	Beheer	Beleid	Mogelijkheden voor verbetering
H.1	Landje van Gruijters	Buitendijks moerasland met kleibodem en licht brakke invloeden	Watervogels en weidevogels in winter en vroeg voorjaar (land onder water) mas-sale groeiplaats goudknopje	Regionaal concentratie-punt steltlopers en water-vogels	Rietland, grasland en moeras	In beheer Recreatie-schap Spaarnwoude	EHS	Afschermen redoute van moeras, Afzagen populieren op 2 m boven maaiveld
H.2	Hekslootpolder inclusief Spaarndammerpolder en ijsbaan Nova Zembla	Veenweidegebied, buitendijks	Weidevogels, grauwe ganzen winter-verblijf smieten, Klutenbroedgebiedje, rugstreeppad, kleine modderkruiper, bittervoortje, waterkruiskruid en plaat-selijk veel rietorchis	Interregionale schakel in Hollandse veenweiden Voor smienten is West-broekplas uitwijkgebied bij vorst en verstoring	Grasland, grotendeels overbemest	Particuliere boeren en recreatieschap Spaarnwoude	EHS	Maaien en afvoeren en herstelbeheer Oost-rand langs Spaarndamseweg
H.3	Vergierdeweg westberm	Matig voedselrijke berm en sloot met weinig in-vloed boezemwater	Veel soorten bloeiende planten en rietorchis, graslandvlindersoorten en voort-planting glassnijder en vroege glazen-maker, noordelijke wapenvlieg en relatief veel andere soorten insecten	Zijtak Slaperdijkroute	Ruig gras	Gemeente		
H.4	Noordoosthoek Waarder-polder	Riet en moerasland en bloemrijke droge hoge kruiden	Rugstreeppad, koekoek, putter, rietor-chis, klevrige ogentroost en rode ogen-troost, Smal vlieszaad	Doorlopende rietgordel oostrand Haarlem, Kerngebied putter	Oeverbegroeiing en ruig gras	Spaarnwoude	EHS	Herstel van doorlopende rietgordel op oever Mooie Nel en van bloeienden bloemen.
H.5	Stadskweektuin klevlerlaan	Gevarieerd en soorten-rijk landgoed. Het jaar rond veel inheemse en uitheemse bloeiende gewassen.	Vele soorten dagvlinders, nachtvlinders en andere insecten, broedvogels en wintergasten, egel en amfibieën.	Kerngebied voor natuur in de stad: dagvlinders en overwinterende zangvogels, schakel tussen buit-engebied en stadswijken.	Bloemborders, heem-tuin en stinsebosje	Gemeente, NME	Gebiedsvisie	Aantrekken meer vrijwilligers en natuurgerichte groepen en personen met educatieve vaardigheden. Kweken oude tuingewassen en andere eetbare soorten. Via vrijwilligers optimaliseren bloemproductie en soor-tenrijkdom
H.6	Fuikvaartgebied	Rietgordel en ruig land met groepjes hakhout en braamstruweel	Bruin blauwtje, rietorchis, poelruit, knoepkruid, hop	Een verbreding van de oostelijke noord-zuid route	Ruig gras en Oeverbe-groeiing en kleinscha-lige bosjes	Gemeente, uitvoering deels door Landschap Noord-Holland		Verschralend beheer ruig grasland ten noorden van Fuikvaart, aanplant vrijstaande groepjes lage bloem-& bes-rijke struiken
H.7	Natuurreservaat van Noordhollands Landschap aan de Binnenliede en Buitenliede	Buitendijks Elzen broek-bos en hoogveen	Broedkolonie van blauwe reigers en lepelaars, rietorchis, veenbes, veenpluis,	Natuurkern oostelijke noord-zuidroute	Hoogveen, moeras-bos en oeverbegroei-ing	Landschap Noord-Hol-land	EHS Onderdeel oostelijke noord-zuid route	
H.8	Noordzijde station spaarn-woude, langs laan van Deccima	Kunstmatig duingrasland	Bruin blauwtje, bolle duinslak, Smal vlieszaad, kegelsilene, wondklaver, zanddoddegras, gewone ossentong, slangenkruid, vlokkige toorts		Bloemrijk grasland op arme grond	Gemeente	Bouwlocatie	Kappen jonge populieren Aanplant kleinschalig duinstruweel van wilde liguster en Egelantierroos
H.9	Haarlemmerhout	Oud Stinsebos op nog oudere strandwal	Bos- en struweel-vogels, Roofvogels, eekhoorn, wilde hyacint, bosgierstgras, bosgeelster, weidegeel-ster, voorjaarshelmbloem, breedsporig bosvioletje	Onderdeel grote west-oost route	Gevarieerd gemengd eikenbos, mantel ve-getatie en bermgras	Gemeente, boomon-derhoud aan gespeci-aliseerd bedrijf.	Afzonderlijk beheer-plan	Herstel lindelanen, ontwikkeling nieuwe generatie oude zomereik als hoofdsoort. Ontwikkeling mantel- en zoombegroeiing, vermindering wekerende braam
H.10	Buitenplaats Eindhoven	Buitendijks moerasbos	Bos- en struweelvogels, keverorchis, groot springzaad, ijle zeg-ge,	Onderdeel grote west-oost route	Bos, Struweel en ruig gras	Gemeente	Afzonderlijk be-heerplan	
H.11	Romolenpark Schalkwijk	Kleinschalig struweel met bloemrijk grasland, jong stinsebos en poelen	Rietorchis [spontaan] moerasspirea, gewone wederik, kruipwilg,	Kerngebied stadsnatuur voor dagvlinders, broed-vogels en wintergasten	Bos, Struweel en ruig gras	Gemeente	Beheerplan vastge-steld	
H.12	Meerwijkplas, in het bijzon-der de noordoever	Rietoevers, bloemrijk grasland en regenwater-poelen	Watervogels, koekoek, voortplanting libellensoorten blauwborst, rietorchis, duindoorn	Onderdeel oostelijk noord-zuid route	Ruig gras op arme grond en oeverbe-groeiing	Gemeente	Beheerplan vastge-steld	

Nr.	Gebied	Type biotoop	Soortenrijkdom /beschermde soorten	Onderdeel ecostructuur	Voornaamste begroeiing	Beheer	Beleid	Mogelijkheden voor verbetering
H.13	Poelbroek	Voedselrijk Moerasge- bied met kunstmatige variatie in bodemtype en hoogte maaiveld en met verminderde invloed boezemwater	Ganzen kolonie en veel soorten rietvo- gels & andere zangvogels, oa blauw- borst en koekoek, drie soorten orchidee- en en diverse planten van open, natte bodems, Veel soorten waterdiertjes [macrofauna]	Onderdeel oostelijke noord-zuidroute	Rietvelden, Oever- begroeiing, bloemrijk grasland en kleinscha- lige bosjes	Gemeente met een natuurwerkgroep in oprichting.	Gericht beheerplan vastgesteld in 2013.	
H.14	Dwarspad Poelpolder	Schoon waterbiotoop met verlandingsoever en bloemrijke berm	Mogelijk Waterral, Libellensoorten, egel- boterbloem			Gemeente en Hoog Heemraadschap Rijn- land		
H.15	Moerasje in Poelpolder aan de Ringvaart	Buitendijks veenmos- rietland	Veenmos, Dotterbloem, kantig hertshooi, kale jonker, rietorchis	Onderdeel oostelijke noord-zuid route		Gemeente		
H.16	Duinvliet	Oud Binnenduinbos en twee percelen grasland, grenzend aan de Els- woudlaan en onder invloed van schoon duin- water.	Bos- en struweelvogels, wilde hyacint, daslook, watergentiaan en voorjaars- helmbloem			In beheer Staatsbos- beheer	Natura 2000-gebied	
H.17	Spoorweg driehoek	Verwaarloosd droog bloemrijk grasland en struweel	Struweelvogels, nesthol vos	Schakel in west-oost route	Struweel en bos	Beheer door Prorail		Toekomst van het gebied en het beheer onduidelijk

Bijlage 3. Welke acties worden er opgezet?

Dit hoofdstuk beschrijft het actieplan van de gemeente Haarlem. Op basis van de in de deel 1 genoemde ambities formuleren we acties voor de periode van 2013-2022.

A. Bestaande acties:

1. Afkoppeling van regenwater

Samen met: Bewoners en woningbouwverenigingen
Kosten/Indicatief: Bestaand beleid, zie Actualisatie Integraal waterplan-begroting,
Periode: Doorlopend

2. Stoppen met chemische onkruidbestrijding.

Kosten/Indicatief: Nog niet bekend.
Periode: Direct (gestart per 2012)

3. Onderzoek doen naar de mogelijke locaties voor stadslandbouw

Samen met: Natuurverenigingen, NME,
Kosten/Indicatief: 120 uur (binnen bestaande uren)
Periode: Direct, onderzoek gestart in zomer 2012

4. Schooltuinprogramma (25 schoolklassen)

Samen met: NME
Doelgroep: Jeugd, scholen, gezinnen
Kosten/Indicatief: Bestaand beleid, zie NME-begroting
Periode: Doorlopend

5. Kinderboerderijen en huisdiercentrum (natuur in en om huis)

Samen met: NME
Doelgroep: Jeugd, scholen, gezinnen, inwoners
Kosten/Indicatief: Bestaand beleid, zie NME-begroting
Periode: Doorlopend

6. Lesmaterialen, adviezen

Samen met: NME
Doelgroep: onderwijs
Kosten/Indicatief: Bestaand beleid, zie NME-begroting
Periode: Doorlopend

B. Acties die direct kunnen worden gestart, zonder extra kosten:

1. Toepassen van inheemse soorten (zie soortenkeuze schema bijlage 7)

Samen met: Bewoners en woningbouwverenigingen
Kosten/Indicatief: Budgettair neutraal
Periode: Doorlopend

2. Toepassen van soorten die snel CO2 binden als wilg en els (zie soortenkeuze bijlage 7)

Samen met: Bewoners en woningbouwverenigingen
Kosten/Indicatief: Budgettair neutraal
Periode: Doorlopend

3. Toepassen van gevelgroen.

Samen met: Bewoners en woningbouwverenigingen
Kosten/Indicatief: Kosten voor bewoners, bedrijven en voor de gemeente de projecten via
Motie 71 vergroenen van de versteende binnenstad
Periode: Doorlopend

4. Gebruiken van een afwegingskader bij projecten en andere ingrepen op de ecologische impact van plannen. Afwegingskader is uitgewerkt in bijlage 5.

Samen met: Intern: alle afdelingen
Kosten/Indicatief: Financiering binnen projecten. Geen extra kosten
Periode: Doorlopend

5. Opstellen en implementeren van compensatie als gevolg van aantasting van de ecologische structuur (zie bijlage 5).

Samen met: Intern: alle afdelingen
Kosten/Indicatief: Financiering binnen projecten. Zie ook Motie 'Horizontaal groen in de stad' (8 november 2012)
Periode: Doorlopend

6. Samenwerkingsoverleg opstarten met omliggende gemeentes op gebied van ecologie

Samen met: Omliggende gemeentes en provincie.
Kosten/Indicatief: 40 uur jaarlijks (binnen bestaande beleidsuren)
Periode: Doorlopend

7. Digitale informatie ter promotie van groenparticipatie en gevelgroen

Samen met: NME, natuurorganisaties, woningcorporaties
Doelgroep: inwoners
Kosten/Indicatief: 40 uur + €1.500,- (geld en uren beschikbaar binnen beleidsuren en begroting)
Periode: 2014

8. Digitale informatie voor bewoners voor inrichting en beheer van eigen tuin en meer informatie op voor- en najaarsevenement

Samen met: Natuurorganisaties
Doelgroep: inwoners
Kosten/Indicatief: ca. 20 uur
Periode: vanaf 2014

9. Toetsen van specifieke vergunningen aan de gegevens in Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)

Kosten/Indicatief: Lidmaatschap NDFF voor meerdere personen € 8.000,- jaarlijks
Periode: Doorlopend

10. Vaststellen van de gedragscodes

Samen met: Bewoners en woningbouwverenigingen
Kosten/Indicatief: 120 uur voor vaststellen van gedragscode (binnen bestaande beleidsuren)
Periode: 2014

C. Acties gefinancierd met geld uit het strategisch beheerplan:

1. Nemen van specifieke maatregelen voor beschermde/ bijzondere soorten

Samen met: o.a. Realiseren paddenpoelen, vleermuiskasten en takkenrillen
Kosten/Indicatief: 40 uur + €20.000,- jaarlijks
Periode: vanaf 2014

2. Communicatie ecologisch beheer

Samen met: NME
Doelgroep: Wijkraden en bewoners
Kosten/Indicatief: 40 uur jaarlijks
Periode: Doorlopend

3. Kansen voor tijdelijke natuur op braakliggende terreinen Bv: voor bijenweide of natuurontwikkeling

Samen met: Woningbouwverenigingen en bedrijven
Kosten/Indicatief: 40 uur + € 20.000,- per jaar aan beheerkosten
Periode: Doorlopend

4. De bermen minder vaak maaien maar vaker inzaaien met bloemenzaad

Kosten/Indicatief: € 20.000,- per jaar
Periode: Doorlopend

5. Meer zonnige plekken inzaaien met bloemrijk gras zaad mengsel

Kosten/Indicatief: € 20.000,- per jaar
Periode: Doorlopend

6. Meer struikbeplanting met besdragende heesters realiseren

Kosten/Indicatief: € 20.000,- per jaar
Periode: Doorlopend

7. Specialistisch kleinschalig beheer in Poelbroek en Van Leeuwenhoekparkje

Samen met: Vrijwilligers en Landschap Noord Holland.
Kosten/Indicatief: €15000,- per jaar
Periode: Doorlopend

8. Aanbrengen van mantelvegetatie (natuurlijke overgang bos-gras) in het Molenplaspark en Schoterbos

Kosten/Indicatief: € 15.000 eenmalig, daarna €2.000,- per jaar aan beheer
Periode: Doorlopend

9. Beheer Natuur Vriendelijke Oevers Jan Gijzenvaart

Samen met: Hoogheemraadschap Rijnland
Kosten/Indicatief: €2.250,- (450m * 2 zijde * €2,50 per meter) per jaar
Periode: Doorlopend

10. Investeren in de ontwikkeling van de potentiële locaties (zie bijlage 4)

Kosten/Indicatief: € 50.000,- jaarlijks
Periode: Doorlopend

11. Nieuwe soorten (insecten en (boom)ziekten): Extra monitoring als een soort verwacht wordt, opstellen van een protocol hoe te handelen en communicatie en voorlichting naar bewoners (zie bijlage 9 voor verdere info)

Samen met: GGD
Kosten/Indicatief: 80 uur + € 5.000,- jaarlijks
Periode: Doorlopend

12. Coördineren van het monitoringsplan

Samen met: Vrijwilligers en natuurorganisaties
Kosten/Indicatief: 160 uur + € 5.000,- jaarlijks
Periode: Doorlopend

D. Acties voor de lange termijn: ambities (vereist extra budget)(raming 2013)

1. Groene wandelingen/safari in de stad en in parken.

Samen met: Natuurorganisaties, Vereniging Haarlem
Doelgroep: inwoners
Kosten/Indicatief: 40 uur + €5.000,-
Periode: Opstellen van route indien budget beschikbaar

2. Projecten natuur in de stad, diverse activiteiten met spel, workshops, tentoonstelling Ter Kleef

Samen met: NME en natuurorganisaties
Doelgroep: Inwoners, scholen, jeugd/ gezinnen
Kosten/Indicatief: 200 uur + € 30.000,-
Periode: Doorlopend indien budget beschikbaar

3. Boomfeestdag; bewoners een inheemse boom meegeven voor in de eigen tuin

Samen met: NME, natuurorganisaties
Doelgroep: inwoners
Kosten/Indicatief: 40 uur + € 5.000,-
Periode: Jaarlijks indien budget beschikbaar

4. Cursussen natuurvriendelijk tuinieren

Samen met: NME, natuurorganisaties
Doelgroep: inwoners
Kosten/Indicatief: 40 uur + € 10.000,-
Periode: Jaarlijks indien budget beschikbaar

5. Actie vleermuiskasten en mussenkasten. Leveren van vleermuiskasten en vogelkasten tegen een laag tarief op evenementen.

Samen met: Woningbouwverenigingen, sociale werkplaats, natuurverenigingen
Kosten/Indicatief: 40 uur + €25.000,- Jaarlijks
Periode: Doorlopend indien budget beschikbaar

6. Soort van het jaar project

Met het kiezen van een adoptiesoort kan de gemeente biodiversiteit meer zichtbaar maken

Samen met: NME, Woningbouwverenigingen en natuurorganisaties
Kosten/Indicatief: 40 uur + €5.000,- Jaarlijks
Periode: Doorlopend indien budget beschikbaar

7. Voor alle parken (met veel bomen) een FSC keurmerk aanvragen

Kosten/Indicatief: 160 uur
Periode: Direct indien uren beschikbaar

8. Waar mogelijk en gewenst investeren in natuurlijk spelen

Kosten/Indicatief: 120 uur + € 40.000,- jaarlijks
Periode: Jaarlijks indien budget beschikbaar

9. Opstellen folder Flora en Fauna voor bij aanvraag bouw/sloopvergunning

Samen met: Gemeente en natuurverenigingen
Kosten/Indicatief: 100 uur + €10.000,-
Periode: 2014 indien budget beschikbaar

10. Soortgerichte cursussen aanbieden en daarmee vrijwilligers mobiliseren om waarnemingen door te geven

Samen met: Vrijwilligers, Natuurorganisaties
Kosten/Indicatief: 40 uur + € 5.000,- jaarlijks
Periode: Doorlopend indien budget beschikbaar

11. Soortbeschermingsplan opstellen voor soorten die wettelijk beschermd zijn, zoals vleermuizen

Samen met: Natuurverenigingen
Kosten/Indicatief: 120 uur + €5.000,-
Periode: 2014 indien budget beschikbaar

12. Implementeren soortbeschermingsplan

Samen met: Natuurverenigingen en particulieren
Kosten/Indicatief: 40 uur + €10.000,-
Periode: Vanaf 2014 doorlopend indien budget beschikbaar

13. Haarlem een Ambassadeurssoort geven

Samen met: NME
Kosten/Indicatief: 40 uur, jaarlijks
Periode: Doorlopend indien budget beschikbaar

14. Kansen benutten voor natuurvriendelijke oeverbeleid

Samen met: Hoogheemraadschap Rijnland
Kosten/Indicatief: €50.000,- euro jaarlijks
Periode: Doorlopend indien budget beschikbaar

15. Promotie van groene daken

Samen met: Woningcooperaties
Doelgroep: woningeigenaren
Kosten/Indicatief: Zie beleid daklandschappen
Periode: 2014 indien budget beschikbaar

16. Maandelijkse rubriek in stadskrant/ website over natuur in de tuin

Samen met: NME
Doelgroep: inwoners
Kosten/Indicatief: 40 uur
Periode: Doorlopend indien budget beschikbaar

17. Voorlichting over aanplanten inheemse soorten in privétuinen en niet-chemische onkruidbestrijding

Samen met: NME, natuurorganisaties
Doelgroep: inwoners
Kosten/Indicatief: 80 uur + €20.000,-
Periode: Doorlopend jaarlijks indien budget beschikbaar

18. Stimuleren van toepassen van faunavriendelijke voorzieningen zoals nestkasten en klimop bedekte muren

Samen met: NME, natuurorganisaties, woningcorporaties
Doelgroep: Woningcorporaties, inwoners
Kosten/Indicatief: 120 uur
Periode: 2014 en 2016

19. Toepassen van groene daken die water vasthouden en goed isoleren. Uitvoeren beleid daklandschappen en stimuleren groene daken.

Samen met: Bewoners en woningbouwverenigingen
Kosten/Indicatief: Zie financiële paragraaf beleid daklandschappen
Periode: Doorlopend

Bijlage 4.

Tabel 2: analyse en maatregelen ecologische potenties

Nr.	Gebied	Type biotoop	Soortenrijkdom /beschermde soorten	Onderdeel eco-structuur	Voornaamste begroeiing	Beheer	Beleid	Mogelijkheden voor verbetering	Fasering en kosten
P.1	Begraafplaats Aken-dam en volkstuinten-complex "Zonder werken niets"	Akkermilieu en gevarieerde groensingels met bosrand planten; kleine schoonwater biotopen	Groot aantal algemene soorten, Vrijwel geen zeldzame soorten: kolonie reigers, rietorchis; wel extreem hoge biodiversiteit door veel gekweekte gewassen	Onderdeel van groene corridor langs Slaperdijk	Grote oppervlak nectar-leveranciers in alle seizoenen, rustig gelegen groensingels	In het volks-tuincomplex loopt al een programma om natuurvriendelijk te tuinieren		-De buitenranden omvormen tot chemisch vrij beheer van bloemrijke kruidlaag. -Oostrandsloot langs Vergierdeweg door schot met overstort scheiden van boezemwater	Nader onderzoek vereist
P.2	Schoterbos	Grote gazons en smalle groensingels met ontbrekende zoom. Bloemrijk volks-tuincomplex	Voorlopig laag aantallen plantensoorten en arm insectenleven, redelijke vogelstand, wijngaardslak, buizerd	Groot groenelement in zone langs Jan Gijzenvaart, schakel tussen binnenduinrand en woonwijken	Smalle houtsingels en gazons, plaatselijk volwassen essen en schietwilgen	Gemeente. Geen beheerplan niet aanwezig.	Stadspark	-Oplossen slechte drainage. -Aanplant van meer inheemse struiken en bomen, die passen bij hoge grondwaterstand. -Ontwikkelen zoomvegetaties -Aanleg van zonnig gelegen regenwaterpoel. -enkele stukken gazon omvormen tot bijenweide en vlinderbiotoop	periode 2015-2016-2017 Kosten: 2,85 miljoen. Investeringsaanvraag gedaan voor begroting van 2013 Investerings toekend.
P.3	Begraafplaats aan de Kleverlaan	Oud landgoed met inheemse bomen in brede groensingel en regenwater-vijver	Stinsenplanten, oude bomen, broedvogels o.a. bosuil	Onderdeel brede groene dwarsband langs Kleverlaan, schakel tussen binnenduingebied en woonwijken	Solitaire bomen en struiken. Stinsenplanten; potentieel soortenrijk insectenleven wanneer meer nectarplanten en plaatselijk minder intensief beheer	Gemeente	Afzonderlijk beheerplan	-Stoppen met chemische onkruidbestrijding -Herstel van stinseflora en bosbloemen in buitentrand, -Dunnen in gesloten boomlaag, -In buitenrand meer vrij uitgroeiende inheemse heesters, -Op grafvelden meer zomerbloeiende struiken en planten,	Aankoop extra plantmateriaal via opgestelde concept beheerplan. Vanaf 2014 gereed 2022
P.4	Veerplas en omgeving	Overbemest water en plaatselijk regenwater sloten, bermen en rietvelden	Rietorchis, dotterbloem, veenbes en andere zeldzame moerassoorten, broedende kiekendief	Onderdeel groene en natte ooststrand van Haarlem	Overbegroeiing, rietvelden, moerasvegetaties en ruig gras	Recreatiegebied Spaarnwoude en plaatselijk Landschap Noord-Holland	Onderdeel van de EHS	-Herstellen van beschoeiing oost-oever. -Aanpassing in het beheer van graslanden, boomgroepen en struiken. -Afspraken Recreatieschap beheer Oeverlanden Liede	Nader onderzoek nodig in overleg met Landschap Noord-Holland.
P.5	Bolwerken en Kenaupark	Landgoedachtig groepenoude bomen, stinsenplanten en heestergroepen	Voorjaarsplanten, o.a. vingerhelmbloem, weidegeelster, anemonen bloeiende heesters en in potentie veel broedvogels	Onderdeel van groene dwarsband langs West-Oost spoorlijn	Oude bomen met heestergroepen Stinsenplanten in gazons en beplantingen	Gemeente	Gemeentelijk monumentaal park. Afzonderlijk beheerplan.	-Herstel van stinseplanten -Uitdunnen van heesters tot vrij uitgroeiende volwassen exemplaren en een kruidenzoom -Gewone vogelkers toevoegen, en een nieuwe generatie zomereik	Kosten zijn meegenomen in het geldende beheerplan Vanaf 2013 tot 2016 (toevoegen van inheems soorten doorlopend bij vervanging)
P.6	Noordzijde Brouwersvaart	Vochtig tot natte loofbos met zomen hogekruiden en overbegroeiing	Rijk insectenleven op oude inheemse bomen en rietranden, zangvogels	Aansluitend bij binnenduinrand	Elzen en wilgenbos, rietranden en hoge kruiden	Voorlopig diverse particulieren, in toekomst gemeente of andere overheid	Rapport Westelijk Tuinbouwgebied	-Herinrichting van moerasbos met groepjes schietwilg, es en zwarte els met daar tussen en vooral aan de zuidrand ruimte voor inheemse struiken en hoge kruiden, -Aanleg van oost – west voetpad, handhaven hoge grondwaterstand en strakke oeverlijn	Op lange termijn herinrichten. Verder onderzoek nodig voor kan worden gestart.

Nr.	Gebied	Type biotoop	Soortenrijkdom /beschermde soorten	Onderdeel eco-structuur	Voornaamste begroeiing	Beheer	Beleid	Mogelijkheden voor verbetering	Fasering en kosten
P7	Westelijk tuinbouwgebied ten zuiden van Marcellisvaart	Voorlopig commerciële bloementeeft, in toekomst bloemrijk grasland met plaatselijk drassige open vegetatie	Voorlopig laag en afwezigheid van zeldzame soorten	Aansluitend bij binnenduinrand	Akkers met diverse typen groente en bloementeeft, diverse kavelsloten en een vaart met deels relatief schoon duinwater, wisselend aandeel boezemwater met water en oevervegetatie	Particulier beheer door eigenaren tuinbouwgrond. Rijnland onderhoud de hoofdwatgang	Na uitkopen van particuliere eigenaar ontwikkelen tot bloemrijk grasland en schoonwater watergangen en regenwater vijver[s]	-Bloementeeft gronden aankopen en van voedselrijke top laag ontdoen en geheel herinrichten. -Laten ontwikkelen van bloemrijk binnenduinasland en kruipwilg-dwergstruweel met hoge winterwaterstand, enkele amfibieënpoelen en groepjes en vrijstaande bloeiende struiken.	Herinrichten met hulp van provincie Op langere termijn. Verder onderzoek nodig voor kan worden gestart.
P.8	Wilgenveld langs 's Gravensandeweg	Drassig restant van niet opgehoogde strandvlakte	Holpijp (indicator van kwel) soorten gebonden aan oude wilgenbomen	Schakel in de groene dwarsband Aerdenhout - Haarlemmerhout	Wilgenbos met zeer oude wilgen, met moeras en grote braamstruwelen	Gemeente	Was in het verleden een potentiële bouwlocatie.	-Via ecologisch gericht beheer geleidelijk plaatselijk omvormen tot bloeiende randen met struiken en hoge kruiden.	Dat kan via op te stellen beheerplan zonder nieuwe investeringen. Fasering: 2015-2020
P.9	Amerikavaart en groenstrook	Stedelijk water in brede voedselrijke groenstrook	Rietorchis, kandelaartje, Soortenrijk insectenleven nog onvoldoende onderzocht in riet, harig wilgenroosje en aanwezige struiken	Groene corridor in stadsdeel	Bloemrijke berm en ruige hoge kruiden	Gemeente	Groenstructuur van Schalkwijk	-Gedeeltelijk omvormen van groenstroken door terugdringen van agressieve groei van riet. Instellen van gefaseerd maaibeheer bloemrijk grasland. -Aanplant van vrijstaande bloeiende struiken van tweede grootte, en van drijfbladeren in water.	Ca. €30.000,- Start 2014
P.10	Schouwbroekerplas (noordzijde)	Verlaten zandwinput met verstoorde bodem en plaatselijk hoog grondwater	Incidenteel broedende roofvogel	Kerngebied in groene westrand stadsdeel met scharnier naar groene dwarsband door stadsdeel	Populierenbos, wilgenstruweel ruige kruiden en oeverbegroeiing	Gemeente Omvorming en vervolgbeheer zou heel goed met groep vrijwilligers kunnen worden gedaan met ondersteuning gemeente.	Gebiedsvisie afgerond.	-Herinrichting van gebied tussen Schouwbroekerplas en volkstuintcomplex, kappen van de meeste populieren, op noordoever. -Ontwikkelen van bloemrijke oeverbegroeiing en daarachter omvormen tot (deels bloemrijk, deels trapveld) grasland met één doorgaand oost – west voetpad.	Ontwikkelingskosten zijn minimaal, alleen voor aanleg voetpad. De rest is uitvoering achterstallig beheer. Ca. €50.000,- Fasering: Kan op korte termijn indien middelen beschikbaar komen. Zie ook gebiedsvisie Europawijk. Nader onderzoek vereist voor er met werk kan worden begonnen.
P.11	Reinaldapark	Sterkverstoorde opgebrachte gronden van externe herkomsten	Zeet laag door kunstmatige nieuwe aanleg	Groene kern in stadsdeel	Pionier vegetatie	Gemeente. Beheerplan gewenst.	Geheel opnieuw in te richten recreatief park als onderdeel hoofdgroenstructuur	-Uitvoering consequent ecologisch beheer van nieuwe aanleg gedurende twintig jaar is voldoende om optimale biodiversiteit en visuele kwaliteit te ontwikkelen.	Zie kosten hiervoor in nog op te stellen beheerplan Fasering: Vanaf 2014
P.12	Poelpolder	Veenweidegebied met nat hakhoutbos	Rugstreeppad, rietorchis, moeras- en oeverplanten met daarvan afhankelijk dierenleven, incidenteel? waterral	Onderdeel groene oostrand van Haarlem	Grasland	Beheer van hakhout door gemeente. Beheer van graslanden door pachter	Beheerplan aanwezig.	-Herstelbeheer door terugdringen van woekerende braam is tijdelijke extra inspanning. -Uitvoeren van hakhoutbeheer -Introductie van algemene bloeiende zoomplanten als Valeriaan, gewone engelwortel, hop, Koninginnekruis en groot springzaad uit Eindhoven. -Periodiek inventariseren van plantengroei en dierenleven als sturing van gefaseerd beheer.	2013-2030 Kosten jaarlijks ca. €10.000.-
P.13	Verenigde polders	Voedselrijk agrarisch grasland	Rugstreeppad en andere amfibieën, restant weidevogels, bittervoortje	Onderdeel Groene zoom van Schalkwijk	Grasland, grotendeels overbemest	Beheer van graslanden door pachters	Agrarisch gebied	-Kappen populieren oostzijde van de polders. -Verhogen waterstand Verenigde Polders	Nader onderzoek vereist voor maatregelen kunnen worden genomen

Bijlage 5. Afwegingskader bij projecten en andere ingrepen

In deze bijlage zijn de stappen beschreven waarmee gemeentelijke (herinrichtings)projecten op hun ecologische effecten getoetst worden. Om de ambities voor de Haarlemse ecologie te realiseren, staan de gemeente verschillende instrumenten ter beschikking. Deze instrumenten hebben betrekking op; 1) de ruimtelijke ordening van een gebied; 2) op de inrichting van de openbare ruimte en; 3) het beheer van het groen. Daarnaast zijn er flankerende instrumenten zoals vergunningverlening en handhaving, en communicatie. Voor een deel worden deze instrumenten al sinds jaar en dag gebruikt (zoals de beheerwerkzaamheden), voor een deel zijn ze nieuw (zoals de groencompensatieregeling).

Ontwikkeling

De visie en ambities zoals beschreven in hoofdstuk 2 en de uitwerkingen in de bijlagen van het beleidsstuk vormen een belangrijk kader voor ontwikkelingsinitiatieven in de stad. Deze zijn input en richtlijn voor de gemeente en externe initiatiefnemers bij het opstellen van ontwikkelingsplannen, gebiedsvisies en bestemmingsplannen.

Gebiedsvisies

In gebiedsvisies wordt in algemene zin de gewenste toekomstige ontwikkelingsrichting van een bepaald gebied beschreven. Het ecologisch beleid dient daarbij, naast de ambitie van andere beleidsvelden als uitgangspunt. Door inventarisatie van natuurwaarden tijdens de voorbereidingsfase komen tegenstrijdige belangen en onverwachte mogelijkheden voor wederzijdse versterking op tafel. Eventuele knelpunten worden zichtbaar en er kunnen vroegtijdig oplossingen worden gezocht.

Bestemmingsplannen

Het bestemmingsplan is bij uitstek het instrument om kwetsbare gebieden planologisch te beschermen. Bestaand groot groen in en om de stad krijgt in het kader van het bestemmingsplan een passende groene bestemming, bijvoorbeeld: bos, park, water of natuur. Aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten en van bedreigde soorten worden in de toelichting vastgelegd.

In het Bodembeleid (2012) wordt voorgenomen een bodemtoets in te bouwen voor irreversibele ingrepen in oorspronkelijke bodems.

Inrichting (Toetsing van een project op ecologische gevolgen en kansen)

Bij herinrichting van gebieden moet worden bepaald of:

- het project invloed heeft op bestaande ecologische waarden en structuren; en/of
- het project kansen biedt voor het ontwikkelen van nieuwe ecologische waarden en structuren.

De analyse van de ecologische gevolgen van een project bestaat in ieder geval uit een toetsing van het projectplan aan 3 verschillende beleidskaders (zie hieronder). Indien een van bovenstaande criteria van toepassing zijn, dan wordt het traject in gang gezet dat gericht is op het beschermen en/of versterken van de ecologische waarden. Zoals al eerder beschreven in dit plan, gaat het niet alleen om projecten in het groen maar ook om projecten buiten het groen, zoals bijvoorbeeld kademuren en de sloop van oude gebouwen. Natuur is immers overal.

Aan welke beleidskaders wordt een plan getoetst?

Implementeren van ecologische aspecten en structuur in ontwikkelingslocaties houdt in dat in een vroeg stadium van planvorming wordt nagegaan wat de functies van groen en water zijn in het betreffende gebied en welke natuurlijke processen er spelen.

In de beginfase van elk project moet er een toetsing worden gedaan aan de volgende beleidskaders:

- (Inter)nationale wetgeving (zie toelichting op pagina 48)
- Gemeentelijke voorwaarden geldend voor ingrepen in de ecologisch waardevolle gebieden (zie toelichting op pagina 51)
- Compensatiebeginsel (zie toelichting op pagina 51)

De eerste twee beleidskaders dragen bij aan de realisatie van meer ecologische waarden en zorgen dat locaties hun waarde behouden. Als een aantasting van de ecologische waarden niet te voorkomen is, voorziet het compensatiebeginsel in een verplichting om de aantasting te compenseren.

1. (Inter)nationale wetgeving

Vanuit de wetgeving is het verboden wettelijk beschermde soorten planten en dieren te verstoren of te doden. Bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten zijn slechts onder strikte voorwaarden mogelijk. Elke gemeentelijk projectplan wordt in de beginfase getoetst aan de onderstaande (inter)nationale wetten en richtlijnen:

Flora- en fauna wet

In de Flora- en faunawet is bepaald dat alle in Nederland van nature voorkomende soorten vallen onder de algemene zorgplicht. Dat wil zeggen, dat een soort in een gunstige staat van voortbestaan moet blijven. Bij menselijk handelen, beheerwerk, nieuwbouw en planologische ontwikkelingen dient een ieder hiermee rekening te houden. Dit betekent dat activiteiten met schadelijk effect op deze soorten alleen met ontheffing van de Flora- en faunawet mogelijk zijn. Onder bepaalde voorwaarden kunnen de activiteiten wel doorgaan. De Flora- en faunawet is op het gebied van soortenbescherming passief, in die zin dat verslechtering van de natuurwaarden wordt voorkomen.

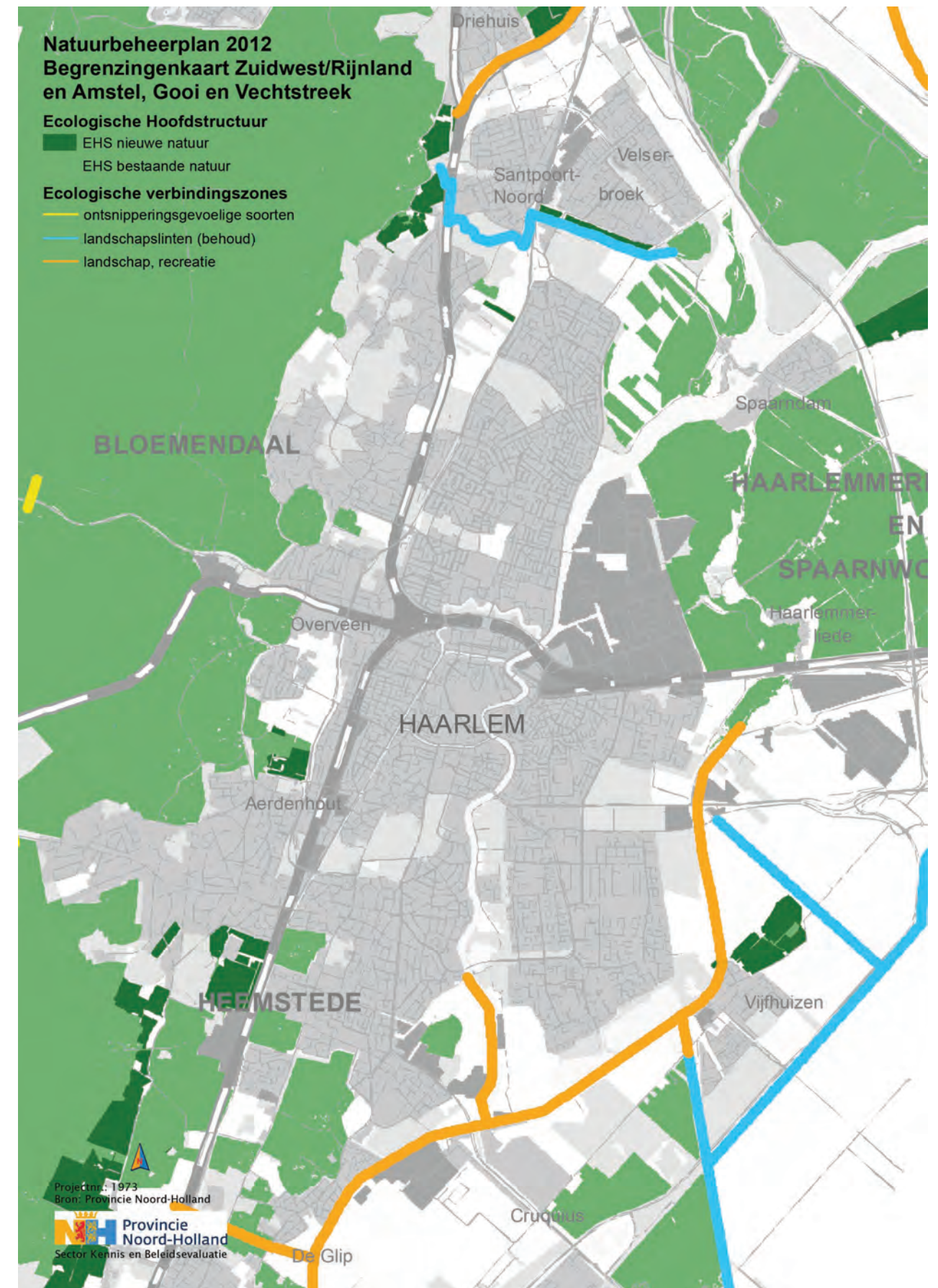
Natuurbeschermingswet, Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en Ecologische Hoofdstructuur

In Haarlem vallen alleen Duinvliet en een paar percelen in het Westelijk tuinbouwgebied onder de Natura 2000. (zie kaart 3). Op kaart 4 is aangegeven welke gebieden in Haarlem onder de ecologische hoofdstructuur (EHS) vallen. Het gaat om percelen in de Hekslootpolder, ten oosten van de Waarderpolder en in het Westelijk Tuinbouwgebied. Voor ontwikkelingen in dit soort gebieden geldt het Nee, tenzij....principe. Bij de Natura 2000-gebieden geldt ook nog een externe werking. Wat inhoudt dat ontwikkelingen in het gebied er om heen niet van negatieve invloed mogen zijn op het Natura-2000 gebied zelf. Als er ontwikkelingen binnen de gebieden plaatsvinden moet er een quickscan worden gedaan. En dient er in alle gevallen contact te worden gezocht met de Provincie.

Kaart 3 Natura 2000 gebied Haarlem (situatie in 2012)

De toetsing van een project aan de genoemde wetten en richtlijnen bestaat uit het in kaart brengen van de planten- en diersoorten die in het plangebied voorkomen, door middel van een groentoets en een quickscan. De groentoets en quickscan worden hieronder toegelicht. Wanneer blijkt dat op basis van eventueel voorkomende beschermde soorten voor de ingrepen in een gebied een ontheffing nodig is, moet deze door de initiatiefnemer worden aangevraagd. Dit geldt voor alle bouw-, cultuur- en civieltechnische werkzaamheden en ingrepen.

Kaart 4 EHS gebied Haarlem (situatie in 2012)

Groentoets (vastgesteld 2006)

De Flora- en faunawet (2002) beschermt planten- en diersoorten en legt verplichtingen op aan het omgaan met wettelijke beschermde soorten. Dit geldt voor ruimtelijke ingrepen, maar ook voor bestemmingsplannen en voor bouwvergunningen. Bij het niet nakomen van deze verplichtingen kan een werk stilgelegd worden. Om te voorkomen dat projecten vertraging oplopen is een groentoets noodzakelijk. Naar aanleiding van het burgerinitiatief “Bescherming groen in Haarlem” heeft het college op 17 april 2006 besloten tot het invoeren van een groentoets. Bij besluitvorming over fysieke projecten zal een groentoets in de nota weer moeten geven wat de consequenties zijn voor het groen en de ecologie. Daardoor wordt de afweging tussen een fysieke ingreep en het behoud of compensatie van groen en ecologie eerder in het proces mogelijk en staat men niet meer in een te laat stadium voor een voldoende feit.

Quickscan

Voor een groentoets is het noodzakelijk dat er een quickscan uitgevoerd is. Bij een quickscan bekijkt een ecoloog of wettelijk beschermde, bedreigde of zeldzame soorten voorkomen in het projectgebied. Vervolgens geeft hij een advies over de vervolgstappen. In sommige gevallen blijkt een ontheffing nodig, in andere gevallen kan een goede planning van de werkzaamheden uitkomst bieden. Om vertraging van een project te voorkomen, moet een verzoek tot een quickscan bij voorkeur een jaar van tevoren worden gedaan bij een ecoloog. In dat geval kan deze rekening houden met de seizoenen. In de winter zijn quickscans voor veel soorten niet uitvoerbaar wegens de winterrust van veel planten en dieren.

Figuur 2 Enkele beschermde soorten in Haarlem volgens Flora- en faunawet

2. Gemeentelijke voorwaarden geldend voor ontwikkelingen in de openbare ruimte

In de stad worden continu nieuwbouwprojecten gerealiseerd, wegen aangelegd en groen heringericht. Dit kan zowel in de vorm van inbreidings- als uitbreidingsplannen zijn. Ingrepen in de openbare ruimte kunnen de ecologische kwaliteit direct of indirect beïnvloeden. Daarom moeten ingrepen in zowel waardevolle gebieden, als alle andere ingrepen in de openbare ruimte voldoen aan de voorwaarden dat:

- er afstemming plaatsvindt met rijksoverheid, provinciale overheid en regionale organen;
- in principe geen bebouwing wordt toegestaan in ecologische hotspots en potentiële locaties (zie kaart 2 ecologische hotspots en potenties kaart).
- bij herinrichting rekening gehouden wordt met bestaande waarden, tot 5 jaar na werkzaamheden en dat bij afname van groen oppervlak voorzien wordt in de realisatie van nieuwe waardevolle gebieden en/of vergrootte natuurwaarden van het restgebied
- belangrijke bestaande ecologische elementen zoals bermen en watergangen in stand worden gehouden.
- de begroeiing altijd moet aansluiten op de plaatselijke omstandigheden als grondsoort, waterstand en voedselrijkdom.

Bovendien geldt dat:

- reeds aanwezige bouwwerken niet bepalend zijn of er op die plek wordt bijgebouwd of herbouwd;
- als er zich kansen voordoen voor het verbeteren van een al redelijk goede ecologische kwaliteit moeten deze worden benut; bij slechte ecologische kwaliteit moet er altijd verbetering plaatsvinden.
- als een zone deel uitmaakt van de hoofdbomenstructuur zoals beschreven in het Bomenbeleidsplan, tevens de richtlijnen uit het Bomenbeleidsplan van toepassing zijn;
- groen in principe ecologisch beheerd wordt. Grazige vegetatie ter hoogte van kruispunten mag kort gemaaid blijven tbv de verkeersveiligheid;
- in parken het beheer mede is afgestemd op de stijl van het gebied;
- de inrichting en beheer niet alleen zijn afgestemd op de menselijke functies van het gebied, maar ook op de leefvoorwaarden van flora en fauna;
- bedrijventerreinen zo veel mogelijk natuurlijk worden ingericht en natuurvoorzieningen toegepast worden zoals groene daken, nestvoorzieningen etc;
- bij (her)inrichting altijd goed gekeken wordt naar de soortkeuze volgens de voorwaarden soortkeuze (bijlage 7).
- de inrichting en de mogelijkheden voor beheer zo duurzaam mogelijk uitgevoerd worden;
- waar mogelijk groene structuren op elkaar aangesloten worden;
- verontreiniging en verrijking van grond voorkomen wordt en aanvullende grond humus arm is.
- bij nieuwbouw faunavoorzieningen voor gierzwaluwen en vleermuizen aan of in gevels worden geplaatst.

3. Compensatie

Ingrepen in de ecologische hotspots en potentie locaties zijn niet toegestaan als deze:

- de ecologische waarden aantasten;
- niet voldoen aan de geldende randvoorwaarden voor ingrepen in ecologisch waardevolle gebieden (zie hierboven)

Als er zoals beschreven zal worden in de Structuurvisie Openbare Ruimte, echter sprake is van een aantoonbaar en zwaarwegend maatschappelijk belang en er onderbouwd is dat er geen alternatief kan worden gevonden, dan is aantasting onontkoombaar. De compensatieregeling is dan van toepassing.

De compensatieregeling voorziet in de realisatie van nieuwe natuurlijke gebieden die de potentie hebben zich te ontwikkelen tot een gebied met een gelijkwaardige kwaliteit als het verloren gegaan gebied. Dit vindt bij voorkeur in de directe omgeving van de ingreep plaats. De compensatie bestaat uit zowel investerings- als beheerskosten van de nieuwe gebieden.

Het compensatieregeling is altijd van toepassing op gebieden die vallen onder:

- De Natuurbeschermingswet, en voor soorten die vallen onder de Flora- en faunawet,
- De Ecologische Hoofdstructuur.
- En specifiek voor Haarlem, voor alle ecologische hotspots en potenties locaties

Streefbeelden

In bijlage 14 zijn per begroeiingstype streefbeelden weergegeven. Per beheertype is beschreven welke soorten en voorkomen, wat de ideale afmetingen zijn en hoe het beheer en de inrichting moet plaatsvinden. Deze streefbeelden moeten beheer en de inrichting makkelijker maken.

Bijlage 6 Kwaliteit en duurzaamheid met betrekking tot de groeiplaats

Om een verbetering in de Haarlemse ecologie te bewerkstelligen, moet niet alleen aandacht aan de ruimtelijke en functionele aspecten van groen worden geschonken, maar ook aan de standplaatsfactoren, de soortkeuze en het onderhoud van het groen. Duurzaamheid wordt gewaarborgd wanneer bij het opstellen van plannen wordt ingespeeld op de specifieke stedelijke eigenschappen, zoals de mate van bebouwingsdichtheid en de maat van de groengebieden en de ecologische en milieukundige principes, zoals grondsoort, waterstand en voedselrijkdom. En rekening houden met de vegetatieopbouw van de zones en de gewenste ecologische systemen. Hierdoor neemt de kans op een lange levensduur toe. Daarnaast houdt duurzaamheid in dat groen niet voortdurend aan allerlei bedreigingen, die de ontwikkeling schaden blootstaan en een kans hebben, zonder al te veel investeringsrisico tot volwassen leeftijd te komen.

Om ecologisch waardevol groen duurzaam te kunnen laten groeien zijn er randvoorwaarden gesteld aan de groeiplaats. Dit mede om naderhand niet aangeslagen of slecht ontwikkelde beplanting te voorkomen:

- Door het aanvullen van grond kan er verrijking optreden. Bij het aanvullen van grond moet worden aangesloten op de lokale bodemomstandigheden.
- Door allerlei activiteiten ontstaat verdichting van de bodem waardoor groeiplaatsomstandigheden verslechterd worden. Bij inrichting van nieuwe plekken moet hier rekening mee gehouden worden. Bij het gebruik van bestaande plekken, moet er voldoende rekening gehouden worden met herstel werkzaamheden.
- Herinrichting van delen van de stad leidt vaak tot minder goede groeiplaatsomstandigheden doordat de hoeveelheid verharding en vooral de afsluitende asfaltering toeneemt. Daarnaast raken bestaande planten, struiken en bomen vaak beschadigd door werkzaamheden in de stad. Er moet extra aandacht zijn voor de groeiplaats omstandigheden. Natuurkwaliteit (ecologisch gezien) is afhankelijk van: grootte van de plek, interne variatie van de begroeiingsstructuur, intensiteit van menselijk bezoek en in mindere mate van: het beheerregime en de leeftijd.

Veel groen heeft maar een korte omlooptijd of een slechte vitaliteit, waardoor het ecologisch weinig waarde heeft. De omlooptijd van groen is te verhogen door op de geschikte locaties investeringen te plegen in groeiplaatsverbetering en voorwaarden te stellen aan de inrichting van de groeiplaats.

Bijlage 7 Soortkeuze

De gemeente Haarlem wil de soortenrijkdom van flora en fauna met de daarbij behorende biotopen vasthouden en vergroten. Daarom kiest de gemeente voor het gebruik van inheemse soorten.

Een aantal inheemse soorten levert een extra bijdrage aan de opbouw van het ecosysteem en dan voornamelijk als onderdeel van grotere begroeide oppervlakken. In de komende jaren moet er een uitbreiding komen van groen en bloemen in het algemeen, en nectarplanten voor vlinders, en noten, bramen en andere vruchtdragende soorten in het bijzonder. Voor de soortkeuze is de hoofdregel die in acht genomen moet worden: de keuze van het groen moet zijn afgestemd op de gewenste omvang, zijn omgeving en met name de bodem en de hoeveelheid beschikbaar water. Het toepassen van inheemse soorten draagt bij aan een duurzaam Haarlem. Inheemse soorten leven langer en verlagen de periodieke vervangingskosten en de dure jonge begeleidings fase. Ze kosten daardoor minder indien er juist beheer heeft plaatsgevonden. Ook zijn ze een voedselbron voor fauna. De structuur van de begroeiing is ecologisch net zo belangrijk als soortkeuze. De plannen voor de beplanting dienen zodanig te worden opgezet, dat na realisatie goedkoop ecologisch beheer mogelijk is. Om dit te waarborgen dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- Vooronderzoek doen naar de standplaats van het groen, zoals grondwaterstand en grondsoort. Vervolgens hierop de beplanting aanpassen, rekening houdend met het beoogd gebruik.
- Beperkte toepassing van groen dat veel onderhoud vergt, zoals kleine snippers groen of vormbomen.
- In hoogstedelijke gebieden alleen groen gebruiken dat (in redelijke mate) bestand is tegen verharding, wind, luchtverontreiniging, ziekten en strooizout en dat de verharding niet opdrukt. Hierdoor blijft de kans klein dat groen voortijdig moet worden vervangen.
- Bij het aanplanten van soorten dient gebruikt gemaakt te worden van inheemse soorten. Van 80 tot 100% in het buitengebied en 80 % van het volume in parken. In woonwijken en het centrum, waar groen met name een beeldbepalende, recreatieve waarde heeft, kan gekozen worden voor niet inheemse soorten, bijvoorbeeld omdat deze beter bestand zijn tegen luchtvervuiling. Ook op deze locaties moet minimaal 50% uit inheemse soorten bestaan. Indien men niet kiest voor inheemse soorten moet hiervoor een goede onderbouwing zijn (bv luchtvervuiling, fijnstof etc.). Inheemse soorten zijn soorten die op eigen kracht naar Nederland zijn gekomen en zich tenminste 10 generaties lang spontaan hebben gehandhaafd. De vastgestelde soorten voor de hoofdbomenstructuur volgens het Bomenbeleidsplan 2009 blijven gehandhaafd. Voor de monumentale parken gelden de soortkeuze zoals beschreven in de beheerplannen.

In het klimaatakkoord van 12 november 2007 hebben rijk en gemeenten afgesproken dat zij zich gezamenlijk inspannen voor een schoner, duurzamer en zuiniger Nederland. Dit houdt in dat gemeenten zich ten doel hebben gesteld naar 75% duurzaam inkopen in 2010 en 100% in 2015. Voor het ecologisch beleidsplan van Haarlem betekent dit dat bij de inkoop van plantgoed en aanverwante materialen op dit criterium moet worden getoetst.

Bijlage 8 Ecologisch beheer

In bijlage 13 zijn de verschillende begroeiingstypen beschreven aan de hand van streefbeelden, ecologische waarde en soorten, de gewenste afmetingen en het toe te passen ecologische beheer. Dit zijn richtlijnen voor inrichting en beheer die de ecologische kwaliteit van het groen moeten verbeteren. Het doel hiervan is een geleidelijke verbetering van de ecologische kwaliteit van groen in Haarlem. De indeling van de begroeiingstypen is echter kunstmatig; er bestaan allerlei overgangssituaties en uitzonderingen. Dit komt doordat groeiplaatsen nooit helemaal gelijk zijn. Iedere plaats heeft zijn eigen kenmerkende combinatie van milieufactoren, hoewel verschillende plaatsen wel sterk overeen kunnen komen. Ecologisch beheer is daarom altijd maatwerk en moet afgestemd worden op de omstandigheden ter plekke. De streefbeelden kunnen verwerkt worden in de werpakketten voor groen en de groenbestekken.

Ecologisch beheer

Een van de ambities in hoofdstuk 2 beschreven is het inpassen van ecologische aspecten binnen groen- en waterbeheer. Ecologisch beheer en onderhoud van de beplanting en andere natuurlijke elementen vindt zo veel mogelijk plaats op basis van ecologische principes. Deze principes zijn gebaseerd op aansluiten bij natuurlijke processen, gesloten houden van kringlopen en inspelen op de aanwezige waarden. Zo nodig kunnen nieuwe natuurwaarden ontwikkeld worden. In het ecologisch groenbeheer staat de spontane ontwikkeling van flora en fauna voorop. Dit wil niet zeggen dat je alles aan de natuur overlaat en niet ingrijpt. Je zou dan op den duur overal een min of meer gelijkvormige, houtige, begroeiing krijgen. Er wordt daarom wel gestreefd naar gewenste beelden, maar de soortensamenstelling staat van tevoren niet(geheel) vast. Zo'n gewenst beeld kan een bloemrijk grasland zijn, een ruigte, een bosje of een andere vorm van groen. Bij iedere soort begroeiing hoort een andere vorm van beheer. Het beheer speelt daarom een sleutelrol in de ontwikkeling van het ecologisch waardevol groen. Omdat het beheer grote invloed heeft op de begroeiing en de soortensamenstelling is het belangrijk de beheervorm zorgvuldig te kiezen.

Wat dit per begroeiingstype inhoudt is beschreven in bijlage 13. De basis principes die voor elk type begroeiing gelden zijn hieronder beschreven.

Voorkomen van voedselrijkdom

Een belangrijk principe in het ecologisch groenbeheer is het verminderen van voedselrijkdom. Vooral voor de soortenrijkdom van kruidachtige begroeiingen is dit belangrijk, maar ook voor andere begroeiingstypen moet een toename van voedselrijkdom worden voorkomen. Goed ingerichte arme groene locaties leiden tot een gevarieerd beeld. Niet alleen door inrichting, maar ook door het beheer is het mogelijk invloed uit te oefenen op de hoeveelheid voedingsstoffen in de bodem. Maaisel wordt daarom altijd afgevoerd. Met het plantaardig materiaal dat wordt afgevoerd, worden ook de voedingsstoffen afgevoerd. De bodem wordt hierdoor schraler, dat wil zeggen armer aan voedingsstoffen. Dit armer maken van de bodem noemen we daarom verschralen.

De continuïteit in het beheer

Spontane plantengroei is aangepast aan de omstandigheden van de plek waar ze groeit. Het beheer is een van die omstandigheden. Verandert het beheer dan zullen de planten zich hieraan proberen aan te passen. Planten verschillen sterk in de mate waarin ze maaien of schaduw kunnen verdragen. Bij verschillende maaifrequenties ontstaan daarom verschillende begroeiingen. Bij het aanpassen van het beheer kost het enige tijd voordat flora en fauna geheel aan de veranderde omstandigheden zijn aangepast. Ook het maaitijdstip is erg belangrijk. Soorten die langdurig vlak voor of tijdens de bloei worden gemaaid verdwijnen ten gunste van soorten die op het maaitijdstip al zaad hebben gezet. Verandert het beheer voortdurend (zowel in frequente als in tijdstip), dan ontstaan er steeds nieuwe omstandigheden. De begroeiing krijgt dan niet de kans zich aan te passen. Er zijn maar weinig soorten die daar tegen bestand zijn. Om een goed ontwikkeld begroeiingstype te krijgen, moet eenmaal ingesteld beheer niet meer veranderd worden. Over het algemeen geldt dat naarmate je deze continuïteit langer handhaaft, de levensgemeenschappen zich beter kunnen ontwikkelen. Hierdoor neemt de soortenrijkdom toe. Om continuïteit te waarborgen wordt het beheer vastgelegd in de beheer- en werkplannen, die nauwkeurig worden uitgevoerd.

Het scheppen van variatie

Door verschillende beheervormen toe te passen kan er veel variatie in typen groen ontstaan. Door combinatie van verschillende begroeiingen ontstaat er verschil in bloeitijdstip. Dit is niet alleen aantrekkelijk voor de bewoners, het is ook belangrijk voor de van nectar levende insecten zoals hommels, bijen en vlinders. Wordt al het bloemrijke grasland in dezelfde periode gemaaid dan verdwijnt in één klap een groot aantal nectarbronnen. Veel insecten overleven dit niet. Om meer variatie te scheppen kunnen er ook verschillende ingrepen plaatsvinden binnen een gebied. Zo worden er nu al binnen een vak stukken niet gemaaid. Vanaf 2013 maait de gemeente Haarlem bewust steeds meer stukken vlindergras en hoge kruiden niet elk jaar, om de overwinteringskansen van insecten en allerlei andere dieren te verhogen. Door niet de hele begroeiing in een keer te maaien, te kappen of te dunnen ontstaat variatie in de ontwikkelingsstadia van de begroeiing. We noemen dit gefaseerd werken. Gefaseerd werken is goed toepasbaar bij begroeiingen die niet jaarlijks worden onderhouden. De verschillende ontwikkelingsfasen van de betreffende begroeiing zijn dan steeds aanwezig. Voor fauna is dit zeer belangrijk; de dieren kunnen in de niet aangepakte stukken overleven.

Beperken van chemische bestrijdingsmiddelen tot incidentele noodingrepen

In steeds meer gemeenten wordt het gebruik van chemische middelen voor de onkruidbestrijding geheel of gedeeltelijk afgeschaft. Ook de rijksoverheid streeft naar een geleidelijke afschaffing van het gebruik van deze middelen. Het ziet er naar uit dat in de toekomst veel, zo niet alle middelen verboden zullen worden. Aan het gebruik van chemische middelen kleven niet alleen bezwaren ten aanzien van het milieu (o.a. uitspoeling naar het grondwater) en volksgezondheid. Ook ecologisch heeft het grote nadelen. Doordat veel middelen weinig selectief zijn worden niet alleen de ongewenste kruiden bestreden maar ook allerlei andere planten. Ook veel dieren (vooral insecten) lijden hier direct of indirect onder door vergiftiging of het verdwijnen van voedselplanten. Sommige middelen breken langzaam af waardoor ze in de bodem terechtkomen en daar nog lang werkzaam blijven. Chemische bestrijdingsmiddelen horen daarom niet thuis bij een ecologisch groenbeheer en dienen alleen incidenteel in noodgevallen gebruikt te worden. Het leidt tot te veel schade aan flora en fauna.

Duurzaamheid vormt een belangrijk uitgangspunt: een duurzaam groenareaal en duurzaamheid van de groenstructuur. Ofwel: er wordt gestreefd naar lange levensduur van zowel afzonderlijke groen, zoals struiken, bomen en graslandveldjes als van groen eenheden zoals lanen en parken. Duurzaam beheer en inrichting betekent dat men het levende materiaal de tijd gunt om tot volle wasdom te komen en bij de inrichting rekening houdt met de periode dat het groen mee moet gaan. Alleen jarenlang goed onderhoud levert mooi volwassen groen op. Daar is een zekere rust voor nodig. Waar mogelijk schept dit ook de voorwaarden voor stabiele levensgemeenschappen voor dieren en bijzondere planten.

Klimop beleid

Klimop kan ecologisch zeer waardevol zijn. Het levert namelijk nestgelegenheid voor vogels, het biedt schuilgelegenheid en overwinteringsplek voor kleine diertjes, bloeiende klimop levert nectar in september en oktober voor bijen en voor overwinterende vlinders en de bessen in het voorjaar zijn voedsel voor vogels. Daarnaast is klimop wintergroen en dus waardevol voor de beeldkwaliteit.

In principe is klimop langs de stam toegestaan vanwege de visuele en ecologische waarde. In de beheersystemen moet worden vastgelegd, welke bomen met klimop begroeid (mogen) zijn, of verder mogen begroeien dan de onderste takkrans.

Als standaardprocedure klimop boven de onderste takkrans doorsnijden en de dode klimop in een aparte werkgang 1 jaar na de snoei uit de boom verwijderen. In volgroeide parkbomen klimop tot 8 m langs de stam handhaven, inclusief de bloeiende en besdragende zijscheuten. Van oude bomen in parken mag de stam tot minstens 8 m hoogte begroeid zijn en langs de zijtakken tot ca 1/4 van de lengte. Wanneer voor boomcontrole klimopbegroeiing een belemmering is, tenminste de dikste klimoptak en zijn zijtakken langs de stam handhaven.

Voorbeeld van optimale natuur in de stad: gevarieerde een bloeiende kruidlaag, volgroeide heesters en een volwassen boom.

Bijlage 9 Kwalitatief verbeteren en vergroten van de ecologische waarden voor fauna

Verkeersstructuren, steile oevers en andere obstakels vormen barrières voor met name dieren. Hierdoor vermindert de kans op het duurzaam voortbestaan van min of meer zelfstandige populaties. Bij herinrichting moet er altijd gekeken worden of knelpunten in de inrichting kunnen worden weggenomen. Bij verkeersstructuren zal met name in de buitengebieden versnippering worden voorkomen. Te steile oevers worden (indien mogelijk) omgezet in natuurvriendelijke oevers. Op een nog hoger schaalniveau zal de aansluiting op de het recreatiegebied Spaarnwouden en op de Kennemerduinen worden gehandhaafd en verbeterd. Daarnaast zijn er ook vele kleinere barrières voor insecten en zoogdieren, die door een aanpassing van het beheer kunnen worden opgelost, zie ook bijlage 8.

Om het dierenleven te stimuleren moeten er meer inheemse soorten worden toegepast, moeten er meer struikbeplantingen komen, meer zonnige randen, meer oeverbegroeiing en meer bloemrijke, zonnige bermen. Kleinschalig beheer om kwetsbare soorten te stimuleren, selectief beheer op basis van soortenkennis en extra aandacht voor voortplanting van gewenste diersoorten als zwaluw, vlinders, amfibieën en libellen. Het toepassen van inheemse gewassen levert extra voedsel en schuilgelegenheid voor dieren. Volwassen volgroeide struiken leveren meer bessen en bloemen die gegeten kunnen worden door vogels en insecten. Wilde bloemen zijn een voedselbron voor bijen en hommels. Meer klimplanten op de muren geeft beschutting voor vogels en gelegenheid tot het vinden van voedsel. Kleine eco-tunnels en loopruggels langs watergangen zijn mogelijk en worden in projecten overwogen. Met name bij de renovatie van bruggen zijn er kansen.

Beschermde soorten

Door het vaststellen van richtlijnen voor bepaalde groepen beschermde dieren en planten zullen deze soorten telkens op dezelfde manier verplaatst en of beschermd worden, waardoor er een duurzame manier ontstaat hoe met deze soorten om te gaan. De richtlijnen zijn voor veel soorten al opgesteld en zullen worden overgenomen. De komst van deze richtlijnen zal er voor zorgen dat de gemeente kan aantonen dat er een duurzame manier van werken is als het gaat om beschermde soorten, waardoor vergunningverlening van Flora – en fauna wet gemakkelijker zal verlopen. Elke projectleider is dan op de hoogte van de procedure rond beschermde soorten. Voor soortenrijke gebieden zoals de Meerwijkplas en Poelbroek zijn beheerplannen gemaakt, waarin beschermde soorten zoals orchideeën extra aandacht krijgen.

Natuurkalender en Gedragscode

Bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten zijn slechts in bepaalde perioden van het jaar en onder strikte voorwaarden mogelijk. De Flora- en faunawet uit 2002 verbiedt handelingen die (beschermde) inheemse planten en dieren in hun voortbestaan bedreigen of verstoren. De Flora- en fauna wet kent ook een zorgplicht. Er moet voldoende zorg in acht worden genomen voor in het wild levende dieren en planten. Om helder te krijgen wat “voldoende zorg” is, wordt gewerkt met gedragscodes. Het ministerie van Economische zaken moet deze gedragscodes goedkeuren. Om verstoring van planten en dieren zoveel mogelijk te voorkomen, is het tijdstip of de periode voor het uitvoeren van werkzaamheden van belang. Een gedragscode biedt voorwaarden waaronder werkzaamheden het beste kunnen worden uitgevoerd. Voor elke ingreep die niet direct nodig is voor het beheer van een gebied, maar die wel significante gevolgen heeft, is een voorbereidend inventarisatieonderzoek nodig. In het gebied kunnen beschermde soorten voorkomen. Wanneer de ingrepen van invloed zijn op de duurzame instandhouding van soorten en populaties, moet de initiatiefnemer een omheffing aanvragen bij het ministerie van Economische zaken in het kader van de Flora- en faunawet. Werken volgens een goedgekeurde gedragscode betekent dat je, volgens het Ministerie, voldoet aan de zorgplicht die de Flora- en faunawet oplegt. Als iemand volgens een goed gekeurde gedragscode werkt, heeft hij/zij vrijstelling van het verbod op doden, verstoren en beschadigen van bepaalde soorten. We gaan volgens een gedragscode werken. Volgens welke gaan we uitzoeken in 2013. Het gaat hier om een gedragscode voor fysieke projecten en een voor beheer.

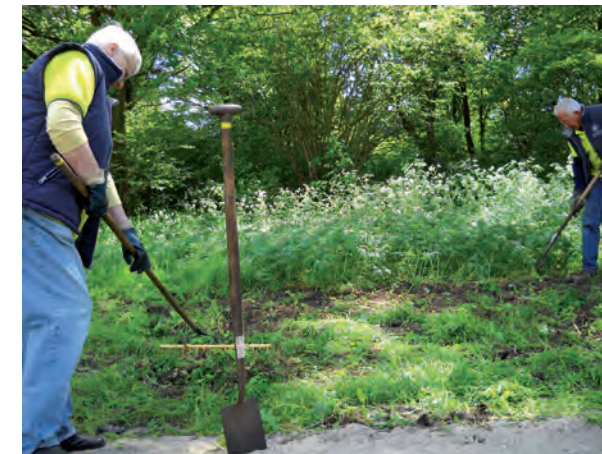
Nieuwe soorten

De laatste jaren is er in Nederland een sterke toename van soorten uit warmere streken en uit andere werelden. Dit zijn meestal insecten, waar niemand op let en die meestal onschadelijk zijn voor de mens. Er zijn ook soorten, die een bedreiging zijn voor de belangen van mensen, bijvoorbeeld: eikenprocessierups, tijgermug, Aziatische boktor, maiskever en nijlganzen. Een aantal nieuwe (boom)ziektes bedreigen veel inheemse soorten zoals de iep en kastanje. Het beheer van nieuwe (ongewenste) soorten (zoals de eikenprocessierups) zullen ook de komende jaren veel inspanning en kosten vragen. Japanse duizendknoop, Kaukasische berenklauw en Amerikaanse vogelkers zijn al jaren een bedreiging voor de inheemse flora doordat ze extreem woekeren. Nederland is op meerdere manieren aan het veranderen en de situatie van vroeger kan niet worden hersteld. Een ongeremde ontwikkeling van sommige soorten kan tot plagen of tot overlast leiden. Een zekere diversiteit kan ertoe bijdragen dat dit minder snel gebeurt. Natuur in de stad, vooral variatie in begroeiing, kan een buffer vormen tegen plagen. Insectenetende vogels, rovende insecten als sluipwespen, inheemse lieveheersbeestjes en spinnen gaan een buffer vormen voor te grote toename van minder gewenste insecten. Variatie in stedelijke begroeiing kan zo'n buffer bevorderen. Maatregelen die wij de komende jaren gaan nemen zijn:

- Extra monitoring indien een nieuwe soort verwacht wordt
- Onder de aandacht brengen van informatie en gedragsregel omtrent nieuwe soorten
- Opstellen van een protocol, waarna direct gehandeld kan worden indien een soort voor de eerste keer is signaleerd.

Het streven is om agressieve schadelijke/verdringende soorten in het openbaar groen terug te dringen, waar mogelijk met behulp van vrijwilligers (Kaukasische berenklauw, Japanse duizendknoop en Amerikaanse vogelkers).

Door meer variatie in de stad kunnen plagen van nieuwe soorten beter worden opgevangen. Zo eten gierzwaluwen en vleermuizen veel kleine insecten, met name veel vliegen en (nieuwe soorten) muggen.

Kansen voor natuur in bouwprojecten

Naast de gemeentelijke projecten liggen er grote kansen voor natuur binnen projecten van derden. Zo moet aandacht voor biodiversiteit bij bouwen standaard worden. Inbouwen van nestkasten, groene daken, vleermuisverblijven en vogelvides zijn kleine investeringen bij de bouw, maar van levensbelang voor soorten in de stad. Dat het nu niet altijd gebeurt is geen onwil, maar eerder onwetendheid. Investeren in een campagne gericht op “bouwen en biodiversiteit” zal snel vruchten afwerpen. Voorlichting bij de aanvraag van bouwvergunningen is noodzakelijk.

Een bijzondere fase in een bouwproject is het braak liggen van een bouwterrein. In de stad komen soorten voor die enkel en alleen voorkomen bij de gratie van een continue of periodieke verstoring waardoor de successie wordt teruggezet. Braakliggende terreinen zijn bij uitstek een goed voorbeeld van een plek met veel dynamiek. Op dergelijke terreinen is de eerste jaren na ontstaan een sterke toename te zien van biodiversiteit. Helaas worden veel van deze terreinen beheerd. Door de natuur op braakliggende terreinen één paar jaar z'n gang te laten gaan kunnen we waardevolle tijdelijke natuur de stad in halen. Er lopen in Nederland diverse proeven met dit soort plekken.

Niet alleen in nieuwbouw maar ook in bestaande bouw is winst voor ecologie te halen. Voorbeelden zijn het aanleggen van groene daken en aanbrengen van gevelbegroeiing. Behalve winst voor ecologie is er ook winst voor bewoners door de goede isolatie van het groen.

Amfibieën en reptielen

Door de aanpassing van bestaande en aanleg van nieuwe, kleine waterpartijen bieden we kikkers, padden en salamanders meer leefruimte. Ook hebben dieren behoefte aan beschutting als maaisel-, zaagsel en blad-hopen of takkenrillen. Dergelijke warme, structuurrijke plekken zijn nodig voor afzetting en uitkomen van de eieren alsmede voor het houden van de winterslaap.

Insecten

Op insecten gerichte maatregelen zijn bijvoorbeeld het openhouden van zonnige plekken en het laten liggen of staan van dood hout. Ook het niet jaarlijks maaien van kleine delen ruiggrasterrein is gunstig vanwege de geboden overwinteringmogelijkheden.

Bijlage 10 Water en natuurvriendelijke oevers

Natuurvriendelijke oevers zijn belangrijk voor de ecologie. Ze bieden flora een leefplek en fauna een plek om te schuilen of zelfs broeden. In een waterrijke stad als Haarlem bieden natuurvriendelijke oevers een grote kans om ecologie in de stad te verbeteren.

Naast de aanleg van natuurvriendelijke oevers is ook de kwaliteit van het water belangrijk. Te veel voedingsstof-fen zoals mest zijn slecht voor de kwaliteit van het water. Gescheiden afvoer van regenwater en de (tijdelijke) opslag ervan in de openbare ruimte bieden kansen voor natuur. Grondwater vanuit de duinen en polder moeten langer in het eigen gebied worden gehouden.

Als de omstandigheden goed zijn, zullen er meer planten in het water komen, die planten bieden kansen voor vis-sen en andere waterdieren. Het streven is om de komende 10 jaar meer schoonwaterpartijen te creëren los van boezemwater die tegelijkertijd ook een belangrijke lokale waterbergende functie vervult. In waterstructuren streeft de gemeente Haarlem naar toename van flora en fauna. Hiermee worden specifiek de vegetatie, libellen, amfi-bieën, vlinders en kleine zoogdieren bedoeld. Dit hoofdstuk gaat over natuurvriendelijke oevers op hoofdlijnen en dient als een richtlijn. Beheerplannen en uitwerkingen zijn nodig voor specifieke locaties.

Een ingreep aan een waterstructuur moet voldoen aan de voorwaarden dat:

- Oevers waar mogelijk natuurvriendelijk ingericht zijn en beheerd worden (zie richtlijn natuurvriendelijke oevers hier onder);
- Waar mogelijk waterlopen met elkaar verbonden worden, (mits waterkwaliteit gelijk of beter is) opdat een doorlopende natte ecologische structuur ontstaat;
- Voor een eventuele harde beschoeiing milieuvriendelijke materialen en plantengroei in het water toege-past worden;
- Op plaatsen waar een harde beschoeiing aanwezig is, fauna-uitstapplaatsen gecreëerd worden afhanke-lijk van de situatie en de verkeersdrukte ter plekke;
- Verontreiniging voorkomen wordt;
- Bij renovatie van grachtenmuren vanaf -20 cm NAP plantvriendelijke metselspecie toegepast wordt, mits dit bouw- en constructie technisch verantwoord is.

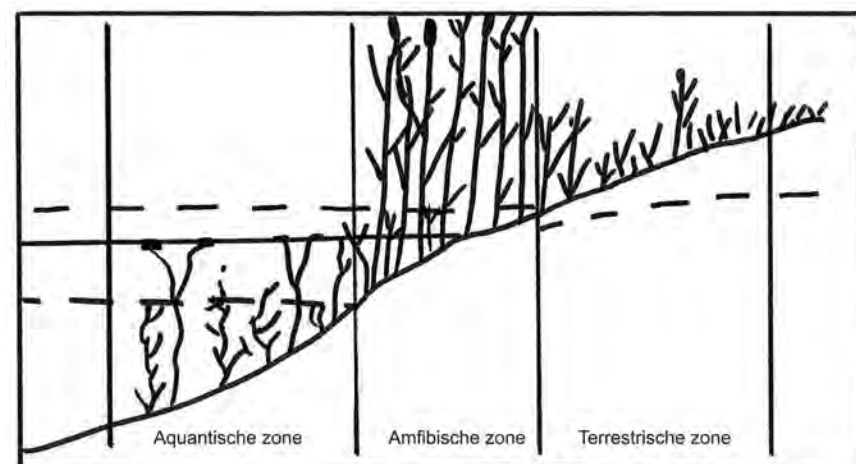
Wat is een Natuurvriendelijke oever?

Een natuurvriendelijke oever (NVO) is een overgang van land naar water die zodanig is vormgegeven en wordt beheerd, dat de ontwikkeling van natuur uitdrukkelijk kansen krijgt. NVO's dragen bij aan het ecologisch functio-neren van de wateren, bieden een leefgebied aan tal van planten- en diersoorten, functioneren als (ecologische) verbinding door de stad en dragen (mits goed vormgegeven en beheerd) bij aan de ruimtelijke kwaliteit. Bij de NVO's in stedelijke omgeving speelt de beeldkwaliteit een belangrijke rol: versterking van de groene beleving van de watergang. Deze oevers hebben een variatie in bloemen en bloeiperioden met zoveel mogelijk zicht op het water. Bij de oevers in het landelijke gebied staat de ecologische meerwaarde centraal. Kaart 5 geeft een indruk van bestaande en mogelijk nieuwe NVO's weer. Figuur 2 geeft een natuurvriendelijke oever in de meest ideale situatie weer.

Ten opzichte van een traditionele beschoeide of steil vormgegeven oever heeft een ideale NVO meer geleidelijke overgangen van water naar land. Hierbij worden 3 zones onderscheiden. Deze zijn afhankelijk van de dynamiek van het water. Voor de situatie in Haarlem kan ongeveer de volgende indeling worden gehanteerd

- De aquatische zone (dieper dan 25 cm, tot aan de teen van het oevertalud)
- De amfibische zone (de zone rond de waterlijn, van 10 cm boven de waterlijn tot 25 cm eronder.
- De terrestrische oever (de zone tussen 10 en 50 cm boven de waterlijn)

Naast natuurvriendelijke oevers zijn er vele andere type oevers in Haarlem die ecologische waarden hebben. Dit zijn oevers waar oeverbegroeiing (veelal riet) groeit. Ook deze oevers zijn weergegeven als natuurvriendelijke oe-ver op kaart 5. Daarnaast zijn de plekken waar oevers met begroeiing gewenst is aangegeven op kaart 5. Kavel-sloten zijn in veel gevallen te smal om geschikt te zijn als natuurvriendelijke oever of oever met oeverbegroeiing. Grachtenmuren met waardevolle varens zijn ook niet weergegeven.

Figuur 2 Zonering van een natuurvriendelijke oever in de meest ideale vorm. Afhankelijk van de vormgeving en beheer van de NVO worden één of meer zones (goed) ontwikkeld.

Richtlijnen Natuurvriendelijke oevers

In de afgelopen 15 jaar zijn in Haarlem diverse NVO's aangelegd. Deze blijken voor een groot deel niet te voldoen aan het gewenste beeld of hebben niet het gewenste effect. Om hier verandering in aan te brengen heeft de gemeente Haarlem onderzocht hoe dit verbeterd dient te worden. Op basis van onderzoek, zijn richtlijnen opgenomen voor de aanleg en ontwikkeling van NVO's.

Hieronder zijn de richtlijnen opgenomen voor de aanleg

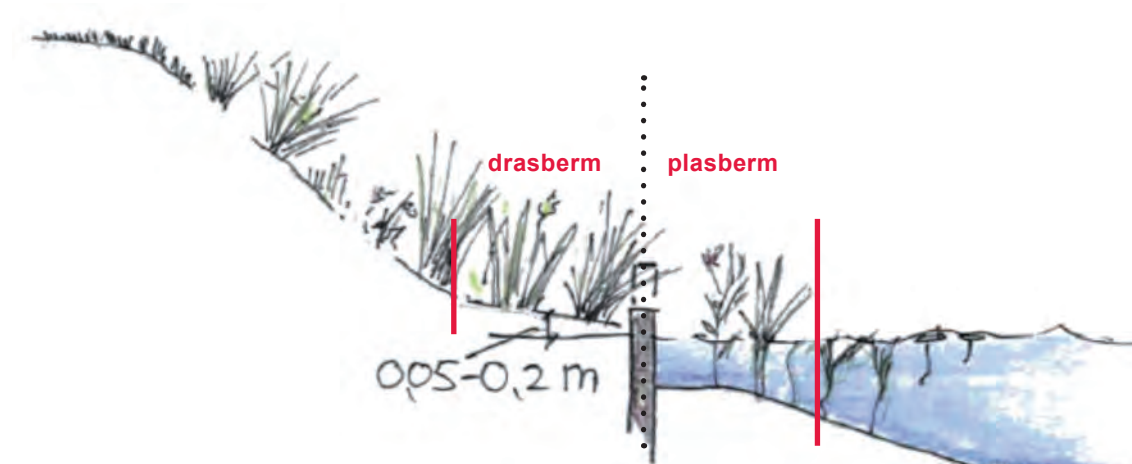
en ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers. Goede kennis van de locatie is altijd nodig omdat de omstandigheden nooit hetzelfde zijn; de specifieke situatie kan om een net andere benadering vragen. Op de meeste plaatsen is de glooiende oever de meest ideale versie. Maar deze oever is niet overal toepasbaar. Hieronder is weergegeven waar ontwerp, inrichting en beheer aan moet voldoen om tot natuurvriendelijke oever te komen. Verder wordt aangegeven waar NVO's in Haarlem gewenst zijn en waar niet.

Ontwerp

- Het ontwerp van een NVO is een integrale opgave. Zoek samenwerking tussen waterbeheerders, ecologen, landschappers en beheerders

Inrichting

- In bebouwd gebied heeft een NVO met een drasbermprofiel veelal de voorkeur. Hierin krijgen de aquatische en terrestrische zones de ruimte en ontbreekt de amfibische zone (zie figuur 3). Op locaties met veel watervogels zal een amfibische zone het niet halen. Deze oeverplanten worden weggevreten. Richt je hier op de aquatische en terrestrische zone. Is het doorzicht kleiner dan 50 cm, is er veel zwevende slib in het water of zijn dikke krooslagen aanwezig en is de kans op verbetering hiervan gering, richt je dan op de ontwikkeling van terrestrische zone. Als een dikke baggerlaag aanwezig is; verwijder die voor de aanleg van de NVO.
- Benut zones met voedselarme kwel, deze hebben een kans voor bijzondere vegetatie. Deze liggen vooral aan de westkant en de oostzijde van Haarlem;
- Wanneer een watergang breed is kan men voor de beschoeiing een ondiepe plasberm maken van minimaal 30 centimeter water, eventueel beschermd met een extra vooroever.
- Pas afbreekbaar geotextiel. Gebruik geen betonblokkenmatten in een NVO. Vestiging van oeverplanten blijft dan uit;
- Verrijk de oeverzone niet met vruchtbare grond of mest. Verstoor de bodem zo min mogelijk.
- Wanneer waterbouwwerken worden aangelegd worden deze volgens de Praktijkrichtlijn Duurzame GWW uitgevoerd.
- Voor de gemeente Haarlem zijn potentiële locaties voor NVO's aangewezen. Hierbij is ook rekening gehouden met watergangen die nog worden aangelegd of waarvan een herinrichting staat gepland. De kaart met deze 'geschikte NVO zones' is hieronder weergegeven.
- Op plekken waar geen ruimte is voor een natuurvriendelijke oever is er langs de oever vaak wel ruimte in het water voor waterlelies.

Figuur 3: Drasberm met onderwaterbeschoeiing

Beheermaatregel

- Krab verlande oevers uit en zet ze daarmee terug in de verlandingscyclus. Dit kan soms worden gecombineerd met baggeren.
- Eenzijdige rietkragen domineren gemakkelijk in plasbermen. Maai het riet in juli om het riet te verdringen of maai het riet onder de waterlijn op plaatsen waar het riet is gewenst.
- Maai de amfibische zone zo beperkt mogelijk en indien wordt gemaaid laat dan minimaal 25% van de watervegetatie staan.
- Stem het maairegime bij terrestrische zones af op de gewenste vegetatiestructuur en de kansen op vershraling. Eenmaal maaien (augustus/september) voor wat ruigere vegetatie of een bloemrijke vegetatie op schrale plekken; tweemaal maaien voor kortere, bloemrijke vegetatie
- Voer het maaisel uit alle zones af.
- Maak duidelijke afspraken over de ligging van de beheergrens. Voorstel: aquatische en amfibische zone door Hoogheemraadschap van Rijnland (tenzij de eigenaar van de aangrenzende grond anders voorstelt). Het onderhoud van de terrestrische zone door de gemeente Haarlem
- Sloten nooit aan twee kanten tegelijk maaien. Altijd om en om. Indien het de doorstroming niet belemmerd, schoon sloten om het jaar en nooit aan twee kanten tegelijk. Baggeren mag alleen gebeuren in september en oktober. En daarbij rekening houden met fauna.

Beheertabel

	Frequentie	Aquatische zone	Amfibische zone	Terrestrische zone
Maaien en afvoeren sloot kant A (jaar 1)	Om het jaar	-	december tot april	december tot april
Maaien en afvoeren sloot kant B (jaar 2)	Om het jaar	-	december tot april	december tot april
Schonen van sloot kant A	Om het jaar	September tot oktober		
Schonen van sloot kant B	Om het jaar	September tot oktober		
Baggeren	Indien noodzakelijk	September en oktober		
Riet maaien	Indien noodzakelijk (bij woekeren)	April, Juli en augustus (indien het mogelijk is met broedende vogels)		

Kaart 5 natuurvriendelijke oevers

Zie voor natuurvriendelijke oevers ook het rapport 'Natuurvriendelijke oevers in Haarlem' uit 2012 gemaakt door Tauw bv. Deze bijlage is mede opgesteld met behulp van dit rapport.

Bijlage 11 Duurzaamheid, milieu en volksgezondheid

Duurzaamheidsdoelstellingen en ecologie

Er is in Haarlem weinig ruimte voor de aanleg van bos voor CO₂ binding. Echter alle kleine beetjes helpen. Snelgroeiende soorten als Wilg en Els werken beter dan langzaam groeiende soorten. Een rijke goed opgebouwde bodem met veel humus en rijke stand aan bodemdieren, kan daarnaast meer CO₂ binden (bodems binden 8x meer CO₂ dan bovengrondse delen). Een gezonde bodem biedt zowel kansen voor ecologie als voor duurzaamheid.

Groene daken dragen bij aan het oppervlakte groen in de stad. Nog belangrijker is dat deze daken water vasthouden. Met name daken met gras en kruiden zijn goed voor het vervullen van deze functie. Daarbij komt, dat een groen dak beter isoleert en daarmee minder CO₂ uitstoot door verwarming veroorzaakt. Vanuit ecologisch oogpunt is het zeer gewenst dat er in de toekomst een verplichting komt voor groene daken bij nieuwbouw en ook voor kleine bouwwerken als schuurtjes en bushokjes.

Gevelgroen is belangrijk voor de beleving van de stad. Vele insecten en vogels vinden er hun voedsel. Maar het heeft ook een aantal duurzaamheidskwaliteiten. Het isoleert het huis, en houdt water vast, en vergroot de luchtvochtigheid. Waar mogelijk dient gevelgroen te worden toegepast.

We werken in Haarlem volgens de vastgestelde duurzaamheidsmonitor 2012. Dit programma geeft de kaders waarbinnen wij werken.

Meervoudig ruimtegebruik

In een compacte stad als Haarlem biedt meervoudig ruimtegebruik kansen voor duurzaamheid. Een aantal beleidstukken die op dit moment gemaakt worden geeft hier een uitwerking van en zullen meewerken aan het realiseren van de ambities gesteld in dit beleid; Daklandschappen beleid (vastgesteld 2012) en de beleiduitgangspunten voor natuurvriendelijke oevers (zie bijlage 10). Met name bij waterberging liggen er grote kansen om ook de natuurwaarde te doen toenemen, door het benutten van kansen voor waterberging in lager gelegen delen in samenhang met natuurontwikkeling. Ook valt te denken aan groene waterpleinen en meer poelen en andere natte natuur. Ruimtelijke structuren dienen integraal meegenomen te worden in natuurlijke ontwikkeling. Realiseren van een koppeling tussen recreatief netwerk, verkeer en vervoer netwerk en groen-blauwe netwerk. Door voet- of fietspaden te begeleiden met ecologische verbindingen wordt het maatschappelijk draagvlak en de waardering voor ecologie in de stad vergroot. Boomstructuren en bermen langs wegen bieden kansen voor natuurontwikkeling. In alle gevallen dient er gezocht te worden naar de mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik.

Bijlage 12 Participatie en Educatie

Deze bijlage geeft uitwerkingen van de ambities en acties die zijn gesteld voor participatie en educatie. Een aantal ambities en acties spreekt voor zich en kunnen direct worden gerealiseerd. Enkele andere ambities en acties hebben een verdere toelichting en uitwerking nodig. Deze bijlage geeft richtlijnen voor het uitvoeren van deze ambities en acties.

Samenwerking en participatie

Inbreng van bewoners bij het maken van plannen en samenwerking bij de uitvoering is van wezenlijk belang voor de acceptatie. Het werk van de gemeente gebeurt immers voor de bewoners. Inbreng vanaf het begin van een planproces zal het plan completer maken en bezwaarprocedures kunnen voorkomen.

Bewonersparticipatie

In het beheer en bij de inrichting is al veel ervaring met de inbreng van bewoners, van meedenken over het beheer in de wijk tot het zelf uitvoeren van onderhoud of het (her)inrichten van een stuk openbaar groen. De samenwerking met bewoners in de wijk gebeurt veelal via wijkraden. De inbreng van bewoners bij projecten en beheerplannen is in Haarlem al heel hoog. Belanghebbenden zullen telkens bij de planvorming, uitvoering en evaluatie van beheer en inrichting betrokken worden.

Vrijwilligersgroepen

Waar mogelijkheden zijn voor beheer door vrijwilligers moeten die worden benut. Vrijwilligers kunnen het beheer heel gedetailleerd uitvoeren, terwijl de gemeente vaak met groot materieel aan de slag moet om de kosten te beperken. In 2014 zal de wenselijkheid van algemene regels voor groenparticipatie worden onderzocht. Dit moet er voor zorgen dat het voor bewoners makkelijker gaat worden om mee te werken aan een groener en ecologisch waardevoller Haarlem. Door het opstellen van duidelijke regels en daarmee het laten vervallen van het overeenkomen van contracten moet de drempel omlaag gaan om mee te doen aan een ecologisch waardevol Haarlem. Er zijn op dit moment al vrijwilligersgroepen actief in het Heempark/Roomolenpark, bij de Meerwijkplas, in Eindhovenout en in de Stadskweektuin. Bij object gebonden en zaak gebonden projecten zoals bijvoorbeeld de Haarlemmerhout of stadslandbouw waar ontwikkelingen plaats vinden is een advies commissie waardevol. Voor ecologie in het algemeen willen we toe naar een jaarlijks overleg met belanghebbende organisaties om de voortgang van het ecologisch beleidsplan te monitoren.

Samenwerking met buurgemeenten en waterschap

Haarlem en de 5 gemeentes ten oosten van Haarlem werken samen aan de ontwikkeling van het recreatiegebied Spaarnwoude. Deze samenwerking richt zich op een gezamenlijke inzet voor behoud en versterking van natuur, landschap en recreatie.

Met het Hoogheemraadschap Rijnland vindt op verschillende niveaus intensief contact plaats. Een actie is het opzetten van een overleg structuur om beter te gaan samenwerken met omliggende gemeentes.

Samenwerken met terreinbeheerders

Met terreinbeheerder Landschap Noord-Holland, vindt zowel op beheerniveau als op strategisch niveau gedachtevorming en afstemming plaats. Over onder andere de Fuikvaart en Poelbroek.

Voorlichting en Educatie

Voorlichting en educatie zijn misschien wel het belangrijkste middel om ambities te realiseren. Participatie en educatie zijn beiden noodzakelijk om voor het ecologisch beleid voldoende draagvlak te creëren. Het slagen van het ecologisch beleid hangt er op de lange termijn van af. Daarom is het belangrijk al op een jonge leeftijd te beginnen met natuureducatie van de jeugd op schooltuinen, kinderboerderijen en natuurlijke speelplaatsen.

Particulier groen

In hoofdstuk 1 is al beschreven dat particulier groen een hoge waarde heeft voor ecologie. Bij de (her)inrichting van groene structuren moet aansluiting worden gezocht met particulier groen. De bewustwording van de waarde van particulier groen moet verder worden vergroot. Er komt meer aandacht voor educatie over beheer en inrichting van de eigen tuin. Hierbij valt te denken aan minder betegeling van tuinen en ook minder gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Vergroten van draagvlak

Mensen moeten zich meer bewust worden wat voor invloed ze zelf kunnen uitoefenen. De gemeente Haarlem gaat samen met natuurorganisaties het gebruik van natuurvoorzieningen stimuleren zoals nestkasten en met klimplanten bedekte muren. En het onder de aandacht brengen van natuur in Haarlem via voorlichting, via krant, gemeentelijke uitgave, gemeentelijke site en dergelijke. Het vergroten van het draagvlak gaat samen met het promoten van kansen die mensen zelf hebben. Na het vaststellen van dit beleid kan actieve promotie plaatsvinden. Bij voorkeur gekoppeld aan bestaande projecten, zoals de boomfeestdag. Folders zullen worden opgesteld met voorlichting aan burgers om meer inheemse soorten in hun privétuinen te gebruiken en hun tuinen minder te verharderen. In de jaarlijkse voorjaars- en najaarsevenementen die door het natuur- en milieucentrum Ter Kleef worden georganiseerd staat stimuleren van het natuurvriendelijk tuinieren centraal.

Educatie van bewoners

Ecologische basisvorming speelt een belangrijke rol in het creëren van een positieve houding ten opzichte van ecologie, met namen in het onderwijs. Het natuur- en milieucentrum Ter Kleef, ontwikkelt educatieprogramma's om de Haarlemse bevolking positieve natuurervaringen te laten opdoen. Zo heeft Haarlem een lange traditie met, verspreid over de stad, een aantal schooltuinen waarop jaarlijks in totaal ca. 25 scholen deelnemen aan het lesprogramma.

Ter Kleef beheert drie kinderboerderijen de Schoterhoeve, de Houthoeve en Floragaarde en daarnaast een kleine dierenweide in de Stadskweektuin. Ook de kinderboerderijen zijn voor jonge kinderen belangrijke ontmoetingsplaatsen met dieren en natuur en essentieel in de ontwikkeling van het natuurbesef.

Het werk van Ter Kleef beperkt zich niet tot de doelgroep jeugd, maar het accent ligt hier wel op. Ook de komende jaren blijft er ruimte voor educatie en voorlichting rondom natuur en milieu, echter zal er steeds vaker een relatie gelegd worden met duurzaamheid omdat dit in veel gevallen heel nauw samen gaat met het verbeteren van de ecologische kwaliteit. Ook natuur organisaties die op dit vlak actief zijn zoals IVN en Vogelwerkgroep kunnen een belangrijke rol spelen in educatie van bewoners.

Educatie van medewerkers binnen de eigen organisatie

Vergroten van kennis over ecologie in het algemeen en de ecologisch waardevolle plekken in het bijzonder bij uitvoerders, is belangrijk voor het behouden van ecologische kwaliteit.

Bijlage 13 Monitoring biodiversiteit

Monitoring is het regelmatig op een van te voren afgesproken manier op een vastgelegde route of oppervlak tellen van soorten planten en/of dieren.

Voor monitoring is nodig: Een goede soortenkennis; goede organisatie en uithoudingsvermogen door de jaren heen (organisatie moet duurzaam zijn, personen mogen wisselen).

Vraagstelling bij monitoring is in principe eenvoudig: Hoe veranderen de aantallen van bepaalde soorten in de loop van de tijd? Vaak is er bij de opzet van een monitoring een verwachting uitgesproken over de verandering van de aantallen als gevolg van een voorspelde ontwikkeling.

Voor het meten van zichtbare kwaliteit maken we gebruik van betrouwbaar te inventariseren groepen, die ook aantrekkelijk zijn voor een breed publiek: bloeiende planten, houtige gewassen, broedvogels, dagvlinders, libellen. Voor deze groepen zijn ook makkelijker deskundige vrijwillige tellers te vinden. Eén maal in de vijf jaar inventariseren is in bestaande objecten voldoende.

Inventarisaties uit het verleden

Van de Haarlemmerhout, Eindhoven, Westelijk Tuinbouwgebied en de bolwerken zijn uit het verleden al inventarisaties van plantengroei en broedvogels beschikbaar. Van de Meerwijkplas en het Heempark Roomolenpark zijn gegevens van planten, vogels, libellen en dagvlinders. Al bestaande inventarisaties worden gebruikt als basis voor nieuwe onderzoeken.

Om tot goed inzicht te komen in de bestaande natuurwaarden in Haarlem is een twee sporen-tactiek nodig

1. periodiek inventarisaties uitvoeren van geselecteerde soortengroepen in de grote parken en de stadsrandgebieden
2. de soortenrijkdom van de totale gemeente en van de aangrenzende regio's volgen via de gegevens in de NDFF-dataset en de dataset van www.waarneming.nl. Inventarisaties kunnen gedaan worden door vrijwilligers, coördinatie en verwerking van gegevens moet wel altijd door de gemeente gedaan worden is afgesproken met verschillende vrijwilligersgroepen in Haarlem.

De periodieke systematische inventarisatie van de grote parken en groengebieden zoals hieronder beschreven dienen iedere vijf jaar te worden uitgevoerd en omvatten:

- een kartering van de aanwezige begroeiingstypen
- de aanwezige soorten vaatplanten, wild en gecultiveerd
- de broedvogelstand en de winter-vogelstand
- de dagvlinders
- de libellen
- en het voorkomen van wettelijk beschermde soorten als basis voor eventueel in de toekomst noodzakelijke quickscans voor uitvoeringsprojecten. Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten is geen goede maat voor de aanwezige natuurwaarden. Deze soorten komen in de stad te weinig voor om een representatief beeld te geven. De meeste soorten zijn gewervelde dieren en dat is een te kleine fractie van het totale dierenleven.
- Daarmee sluiten we aan bij landelijke registratiesystemen.

We willen alle ecologische hotspots en potenties locaties inventariseren.

We hebben in Haarlem toegang tot de Nationale Databank Flora en Fauna gegevens (NDFF). Hierin staan alle gegevens van waarnemingen van soorten die betrouwbaar zijn. Dit gebruiken we om te toetsen of er een verwachting is voor soorten op een plek. Daarna is altijd nog onderzoek nodig.

Bijlage 14 Streefbeelden en uitwerkingen per begroeiingstype

5.1. Begroeiingstypen

De variatie in het groen wordt niet alleen bepaald door het landschap en de stedelijke zonering, maar ook door de begroeiingstypen. Een bos geeft immers een totaal ander beeld dan een bloemrijke berm.

Haarlem kan grofweg als volgt worden ingedeeld in begroeiingstypen:

Ten eerste kent de stad veel typen van openbaar en door de gemeente beheerd groen: de grazige natuur van graslandjes, bermen en plantsoenen. Ten tweede de houtige vegetaties zoals bomen en struiken langs wegen en andere locaties in de stad. Water, van open water tot rietland en oevers, is een derde belangrijke categorie van de stadse natuur. Ten vierde is er de typische stadsnatuur, dat wil zeggen de natuur van de overwegend stenige ruimte, zoals kademuren, stadstuinen en daken. Tot slot zijn en nog de grotere groeneenheden in de stad: de stadsparken en buitengebied.

De 5 begroeiingstypen in Haarlem:

1. Grasland: het openbaar groen, waaronder ook bermen en zomen
2. Bomen en struweel: kleinere groenobjecten met houtige gewassen
3. Water, rietland en natte ruigten
4. Stadsnatuur, natuur van de stenige ruimte en privé-groen
5. Parken: grotere groeneenheden.

De natuurkwaliteit van deze begroeiingstypen varieert al naar gelang de stedelijke zone waarin het type ligt. Ook buiten de stad is de natuurkwaliteit niet meer maximaal door intensivering van land- en tuinbouw, wegenaanleg, recreatie. Zij veroorzaken vermeting, verdroging, verontreiniging (chemische), versnippering en verstoring. De begroeiingstypen worden voor de inzichtelijkheid apart beschreven. Dat betekent niet dat ze apart aangelegd zullen worden. Integendeel een combinatie is juist aantrekkelijker voor de natuur.

De indeling van de begroeiingstypen is echter kunstmatig; er bestaan allerlei overgangssituaties en uitzonderingen. Dit komt doordat groeiplaatsen nooit helemaal gelijk zijn. Iedere plaats heeft zijn eigen kenmerkende combinatie van milieufactoren, hoewel verschillende plaatsen wel sterk overeen kunnen komen. Ecologisch beheer is daarom altijd maatwerk en moet afgestemd worden op de omstandigheden ter plekke.

In de volgende paragrafen zullen de verschillende begroeiingstypen worden beschreven aan de hand van streefbeelden, ecologische waarde en soorten, de gewenste afmetingen en het toe te passen ecologische beheer. Dit zijn richtlijnen voor inrichting en beheer die de ecologische kwaliteit van het groen moeten verbeteren. Het doel hiervan is een geleidelijke verbetering van de ecologische kwaliteit van groen in Haarlem. De streefbeelden zijn een indicatie.

De volgende streefbeelden zijn voor een groot deel overgenomen van de posters Meer natuur in Haarlem, die in 2002 zijn gemaakt en waarvan veel onderdelen nog steeds van toepassing zijn.

Grasland

De stadsnatuur van grasland bestaat voornamelijk uit de natuurlijk beheerde bermen van de stad. Graslanden hebben de grootse ecologische waarde, als zij grote, open ruimten beslaan. Het waardevolst zijn de vochtige, extensief gebruikte, weinig of niet bemeste typen op niet vergraven bodem, bij voorkeur gecombineerd met moerassige delen en een goede waterkwaliteit. Grasland bestaat uit de volgende categorieën: hoge kruiden en bloemrijk gras.

1. Hoge Kruiden/Kruidenzoom

Referentiebeeld hoge kruiden

Streefbeeld:

Kruidachtige vegetatie beneden ooghoogte met een gevarieerde begroeiing. Hoge kruiden vervullen een decoratieve functie in voorjaar tot nazomer door hun bloei en groeiwijze. Zij komen ook voor als kruidenzoom: randen van hoge kruiden langs watergangen, perceelafscheidingsen en struweelranden. Hierbij blijft 30% van de kruidenzoom in de winter staan. De kruiden zijn een belangrijke schakel in de levenscyclus van dagvlinders en andere insecten.

Ecologische waarde en soorten

De bloeiende kruiden zijn een nectarbron voor insecten. De kruidbegroeiing biedt schuil- en overwinteringsgelegenheid voor dieren, met name voor vlinders en andere insecten. Een deel van de hoge kruiden blijft daarvoor over staan in de winter. In de kruidbegroeiing staan onder andere de volgende soorten: In de (half) schaduw en langs struweelranden: Grote Brandnetel, Fluitekruid, Look Zonder Look, Dagkoekoeksbloem, Hondsdraf, Robertskruid, Stinkende Gouwe en Bosandoorn, met plaatselijk Distels, Schapenzuring en Veldzuring. Op vochtige plaatsen: Dotterbloem, Moeraswolfsmelk, Gele Lis, Koninginnekruid, Pluimzegge, Pinksterbloem en Kattestraat.

Waard- en voedselplanten voor vlinders en rupsen zijn: Grote Brandnetel, Distels, Schapenzuring, Veldzuring en Kattestaart.

Ecologische vereiste maten:

	Hoge kruiden	Kruidenzoom
Minimale breedte:	1 meter	0,5 meter
Minimale lengte:		10 meter
Minimale oppervlakte:	6.000 m2	
Maximale afstand tussen vakken:	50 meter	25 meter

Beheer specifiek:

Maai je in de zomer dan krijgen de voorjaarsbloeiers (o.a. Pinksterbloem, Veldzuring, Scherpe boterbloem, Paardenbloem en Gewone ereprijs) gelegenheid uit te bloeien en gaan de zomersoorten in aantal achteruit. Maai je in het voorjaar dan krijg je grasland met zomerbloevende soorten (o.a. Berenklauw, Jacobskruiskruid, Boerenwormkruid, Duizendblad, Wilde peen en Pastinaak).

Aan de hand van de planten die er groeien kun je vrij snel een beeld krijgen van de voedselrijkdom, de vochttoestand en de eventuele kalkrijkdom. Fluitekruid, Paardebloem, Grote brandnetel en Ridderzuring duiden op een voedselrijke, vochthoudende bodem. Gewoon struisgras, Grasklokje en Gewoon biggekruid geven juist aan dat de bodem voedselarm en droog is, kom je soorten als Moeraspirea, Harig wilgenroosje of Echte koekoeksbloem tegen dan heb je met een vochtige tot natte bodem te maken.

2. Bloemrijk gras/bloemrijke bermen

Referentiebeeld bloemrijk gras en bloemrijke bermen

Streefbeeld:

Een kruidenrijke grasbegroeiing, grotendeels in de zon gelegen, met door maaibeheer en onderhoud variatie in bloeitijd. De bloei van 50% van het areaal vindt later plaats door maaien in het voorjaar (zomerbloei). Afhankelijk van de bodem is begroeiing rijker en hoger of schraler en lager. Het gras is over het algemeen betreedbaar.

Ecologische waarde en soorten:

De bloeiende kruiden en grassen fungeren als nectarplanten voor insecten. De begroeiing bestaat onder andere uit de volgende soorten: Polvormend Roodzwenkgras, Witte Klaver, Rode Klaver, Hopklaver, Gewoon Knoopkruid, Gewone Pastinaak, Gele Morgenster, Smalle Weegbree, Veldzuring, Scherpe Boterbloem, Duizendblad, Beemdooievaarsbief, Biggekruid, Vertakte Leeuwentand en Margriet.

Op humusarmzand ook Gewone Ossetong, Wilde Peen, Rolklaver, Kranssalle en Gewone Ereprijs. Waard- en

voedselplanten voor vlinders zijn o.a.: Veldzuring, Schapenzuring, Rolklaver, en Ooievaarsbek.
Vochtige grond: Ratelaar en Reukgras.

Ecologische vereiste maten:

Minimale breedte:	3 meter
Minimale oppervlakte:	6.000 meter
Maximale afstand tussen vakken:	25 meter

Beheer specifiek:

Verdeel een vak bloemrijk gras altijd in twee delen bij het maaien en maai nooit beide delen tegelijk. Deel A maaien en afvoeren tussen 15 juli en 15 augustus en deel B maaien en afvoeren tussen 15 oktober en 1 november.

Bosplantsoen en struweel

1. Bosplantsoen en Struweel/Houtsingels met zomen

Streefbeeld:

Bepanting van (vol uitgegroeide) struiken met aan de zuidkant een randvorm die beschutting biedt voor vlin-
ders en insecten. Het struweel heeft overal een kruidenzoom; waar het struweel in hoge kruiden ligt, is de
zoom niet apart te onderscheiden.

In een volwassen houtige begroeiing worden van boven naar beneden de volgende etages onderscheiden:

- Boomlaag
- Struiklaag
- Kruidlaag
- Moslaag
- Schimmellaag

Omdat de oppervlakte groen klein zijn in Haarlem, komt deze verdeling van etages maar zelden compleet
voor. Uitzondering hierop is de Haarlemmerhout.

Ecologische waarde en soorten

Bosplantsoen is met name een verblijf- en foerageer gebied voor insecten, vogels zoals winterkoning en
heggemus en kleine zoogdieren (muizen, egel).

In Haarlem komen drie typen struweel en bosplantsoen voor:

- In de vochtige delen van de Groene Zoom: struweel van de vochtige rijke situaties: soorten o.a. Els,
Gauwe Wilg, Meidoorn, Zwarte Bes en Hop.

Voor de met rijke grond opgehoogde delen; soorten als;

- Bomen: Es, Iep, Haagbeuk, Zomereik, Abeel, Zoete Kers (kriek) en Populier

- Struiken: Hulst, Vuilboom, Hazelaar, Bramen, Vogelkers, Gelderse Roos, Meidoorn, Sleedoorn, Spaande Aak,
- Kruiden: Bosandoorn, Knopig helmkruid,
- Op minerale matig voedselrijke grond een struweel van o.a. Lijsterbes, Meidoorn, Sportenhout, Kardi-naalsmuts, Liguster en Vogelkers.

Ecologische vereiste maten:

Minimale breedte beplanting:	10 meter
Minimale oppervlakte in park:	10.000 vierkante meter
Maximale afstand tussen vakken:	50 meter
Houtsingel minimale breedte:	10 meter
Houtsingel minimale lengte:	50 meter

Beheer specifiek:

De natuurwaarde van bosplantsoen en struweel kan met de volgende maatregelen worden verhoogd:

1. Beslis zo snel mogelijk of de beplanting een struweelachtig of een bosachtig karakter moet krijgen. Het is van belang dat voor de “dunners” van het bosplantsoen, dat duidelijk is welk toekomstbeeld de ontwerper(s) en de dagelijksbeheerder voor ogen staat. In een beplanting met een struweelachtig karakter zullen geen boomvormende soorten voorkomen. Een beplanting heeft een bosachtig karakter als er zowel bomen als struiken in voorkomen.
2. Zorg voor een tijdige dunning, zeker in de beginfase, en vervolg de dunningen regelmatig om de 4 jaar en steeds op kleinschalige wijze. Uitstel leidt tot een eenvormige stakenfase en een afsterven van de lichtbehoeftige soorten; de beplanting wordt dan van binnen kaal (hol). Door tijdige dunning ontstaan mogelijkheden voor een goede boom-struik- en kruidlaagontwikkeling.
3. Zorg voor tenminste een rand van niet gelijktijdig bloeiende struiken. Laat de struiken, als daarvoor de ruimte is, tot hun natuurlijke vorm uitgroeien.
4. Handhaaf en bevorder in de randen van de beplanting de hoge, in de zomer bloeiende kruiden en maai de randen pas na 1 oktober. Bij ongewenste ontwikkelingen moet tijdig ingegrepen worden.
5. Handhaaf, waar dit mogelijk is, een beperkt aantal pionierboomsoorten. In veel mengsels is els, wilg, berk of populier als tijdelijk snel groeiende pionierhoutsoorten aangeplant. Het handhaven van enkele van deze bomen geeft op het terrein dood hout en biedt dan mogelijkheden voor vogels die in boomholten broeden. Berk en els zijn ook belangrijk omdat het zaad dat deze bomen produceren, voor veel vogels belangrijke voedsel is. Het handhaven van verscheidene exemplaren van berk en/of els bevordert de aanwezigheid van vogels.
6. Dode en omgewaaide bomen en struiken daar waar dit mogelijk is, en de beplanting laten liggen. De kuil die kan ontstaan door het omwaaien van een boom, heeft niet altijd te worden opgevuld. Dood hout, een kuil en een wortelkluit van een omgewaaide boom dragen bij aan het verbeteren van de omstandigheden die nodig zijn voor de vestiging van typische bosplanten en dieren.

Binnen de bebouwde kom van Haarlem kan men het beste kiezen voor een struweelachtige begroeiing met solitaire bomen. Voor een goede ontwikkeling van graslanden en bos is geen ruimte in de stad en is er te veel verstoring. Om andere dan ecologische redenen worden er toch grasvelden binnen de bebouwde kom aangelegd. Bijvoorbeeld, als trapveldjes of omwille van de ruimtelijke kwaliteit. Groepen bomen hebben biologisch vooral betekenis als onderdeel van groenelementen van minstens 1 hectare, en met ondergroei.

Water- en oeervervegetaties

Water is een verzamelnaam voor de natte natuurtypen van de stad. Het water van Haarlem bestaat uit grachten en een rivier, maar ook uit de vele sloten en slootjes. Er zijn 4 hoofdtypen gebruik: Grote boezemwateren, water met groenvoorziening, water met (oorspronkelijk) agrarische functie en vijver los van boezemsysteem. Alles wordt vooralsnog samengevat onder de noemer water.

1. Open water en natuurlijke oevers/oeverbegroeiing

Referentiebeeld oeervervegetatie

Streefbeeld

Wanneer een waterpartij overbemest wordt en/of vrijwel zonder waterplantenbegroeiing is, komen er vrijwel geen dieren voor en is de visuele waarde beperkt. Een dikke baggerlaag is vaak nadelig voor de waterkwaliteit. Geïsoleerde waterpartijen, gevoed met regenwater en/of niet bemest grondwater zijn een betere start-situatie voor visueel aantrekkelijk en biodiverse (en ecologisch functionerende) water-levensgemeenschap. Zie ook bijlage 10. Er is een drie-deling in aquatische zone, amphibische zone en terrestische zone. Oevers: Een kruidachtige moeras- en verlandingsvegetatie aan de rand van open water. Plaatselijk kan riet voorkomen.

Ecologische waarde en soorten:

Een oeverbegroeiing in het water is essentieel als beschutting voor vissen en klein waterleven. De moerasvegetatie is een karakteristiek element van het natte klei- en veenlandschap. Begroeiing in het water is een voorwaarde voor een gezond watersysteem. De bloeiende kruiden dienen als nectarplant. Als soorten komen onder andere voor:

In de aquatische zone:

- Waterlelie, Gele plomp, Hoornblad en Waterpest

In de amphibische zone

- Pijlkruid, Zwanenbloem, Grote Egelskop, Liesgras, Kalmoes, Grote waterweegbree en Gele lis zijn gewenst overkijkbare soorten.
- Riet, Grote lisdodde en Kleine lisdodde zijn in veel stedelijke situaties niet gewenst, omdat zij te hoog worden en omdat zij lagere soorten verdringen.

In de terrestische zone:

- Matig voedselrijk: Gewone Dotterbloem, Echte Koekoeksbloem, Holpijp, Kale Jonker, Kattestaart, Penningkruid, Pitrus, Rietorchis, Watermunt, Wolfspoot, Grote Ratelaar.
- In de ruigte: Bitterzoet, Echte Valeriaan, Grote Wederik, Heelblaadjes, Kattestaart, Kleine Lisdodde, Moeras-spiraea, Pitrus, Watermunt.
- Voedselrijk: Gewone Dotterbloem, Groot Liesgras, Kattestaart, Kluwenzuring, Kruipe Boterbloem, Penningkruid en Wolfspoot.
- In de ruigte: Gele Lis, Gewone Engelwortel, Gewone Smeerwortel, Grote Brandnetel, Grote Lisdodde, Kattestaart, Koninginnekruid, Moeras-vergeet-mij-nietje en Moeraswalstro.

Ecologische vereiste maten:

De kwaliteit van water hangt niet alleen af van het oppervlakte maar ook van diverse kwaliteitsfactoren: grootte, chemische/fysische eigenschappen, stilstaand of stromend water, diepten, wel/geen zonnige oever, plantengroei onder water, plantengroei voor de oever en plantengroei op de oever.

Oevers en water vormen verbindingzones die voor het voortbestaan van plant en dier noodzakelijk zijn. Oevers moeten onder bruggen lopen. Glooiende, geleidelijk aflopende oevers zijn van belang voor de ontwikkeling van milieuvriendelijke, met planten bezette oevers.

Minimale breedte: 0,5 meter

Minimale lengte: 10 meter

Maximale afstand tussen vakken: 50 meter

Beheer specifiek:

Waterpartijen hebben meer natuurwaarde, wanneer een groot deel van de watermassa begroeid is met ondergedoken planten met drijfbladeren. Er weinig of geen bagger op de bodem ligt. Een zonnige ligging van het grootste deel waterpartij en oevers.

Andere gunstige voorwaarden zijn:

- het water is niet overbemest
- er op de oever of in de directe omgeving bloemrijke begroeiing voorkomt en een enkele losse uitgegroeide heester
- de winterwaterstand is gelijk aan of iets hoger dan de zomerwaterstand
- de waterdiepte geleidelijk van 0 tot 50 cm toeneemt
- maximaal 2/3 van het wateroppervlak een waterkolom heeft van meer dan ½ meter
- ten minste een deel van de oeverbegroeiing op of in het water uit riet bestaat
- verbinding met een groot groengebied buiten de stad
- enkele solitaire wilgenstruiken (*Salix aurita*, *S. cinerea*, *S. purpurea*) en/of hakhout stobben van Zwarte els (*Alnus glutinosa*)
- extensief en gefaseerd maaibeheer en baggerbeheer.

Bijlage 15 Soortenlijsten

Soorten die fijnstof vasthouden (indicatie)

- Grove den
- Fijnspar
- Bergden
- Zwarte den
- Taxus
- Watercipres
- Klimop (*Hedera helix*)
- Gewone vogelkers
- Zachte berk
- Boomhazelaar
- Gewone esdoorn

Soorten die beter ozon absorberen (indicatie)

- Californische cipres
- Eenstijlige meidoorn
- Europese lariks
- Ruwe berk
- Zwarte den
- Zwarte els
- Verschillende soorten esdoorn

Soorten die beter stikstofoxiden absorberen (indicatie)

- Witte acacia
- Honingboom
- Magnolia
- Krulwilg
- Japanse zerkova
- Zwarte populier

Waardevolle planten voor insecten voor in de tuin (indicatie)

- Vlinderstruik
- Braam
- Koninginnekruid
- Wilde marjolein
- Longkruid
- Rozemarijn
- Lavendel
- (Struik) klimop
- *Verbena bonariensis* (ijzerhard)
- Dropplant
- Grote centaurie en andere soorten Knoopkruid
- Hoge herfstaster

Waardevolle inheemse bomen en struiken (indicatie)

Bomen	Boom/struik	Struik
Zwarte els	Spaanse aak	Zuurbes
Ruwe berk	Vlier	Wilde kardinaalsmuts
Zachte berk	Eenstijlige meidoorn	Sporkehout
Haagbeuk	Wilde mispel	Wilde liguster
Beuk	Gewone vogelkers	Rode kamperfoelie
Es	Wilde appel	Wilde appel
Boswilg	Wegedoorn	Zwarte bes
Kraakwilg	Geoorde wilg	Aalbes
Abeel	Grauwe wilg	Kruisbes
Zoete kers	Bosrank	Hondsroos
Zomereik	Bittere wilg	Heggeroos
Schietwilg	Wilde kamperfoelie	Kale struweelroos
Winterlinde	Wilde lijsterbes	Egelantier
Zomerlinde	Taxus	Duinroos
Ruwe iep	Rode kornoelje	Gewone braam
	Hazelaar	Framboos
	Hulst	Kruipwilg
	Zoete kers	Gewone vlier
		Gelderse roos

Ecologisch effectieve gekweekte gewassen

- Linde
- Rimpelroos
- Vlinderstruik
- Klimop
- Appel
- Vuurdoorn
- Guldenroede
- Aardpeer

Waardevolle inheemse planten (indicatie)

- Koninginnenkruid
- Distels
- Kruiskruid
- Klaver
- Dovenetel
- Gewone berenklauw
- Duizendblad
- Gewone engelwortel
- Wilde peen

Bijlage 16 Definitielijst

Van enkele woorden is de betekenis soms niet helemaal duidelijk. Hieronder volgt de definitielijst om het gebruik van enkele woorden te verduidelijken.

Groen

Alle aangelegde en spontane begroeiing in parken, privétuinen, water en in of op plekken, die door mensen speciaal voor begroeiing zijn ingericht zoals daktuinen, muurbegroeiing en plantenbakken.

Wildernis

Een landschap (vrijwel) zonder enige zichtbare menselijke invloed.

Natuur

Er zijn talloze definities van natuur. Het varieert van “alles wat groeit”, inclusief gekweekte planten in eigen tuin tot wildernis.

In dit rapport wordt onder natuur verstaan de combinatie van de volgende drie omschrijvingen:

- Alles wat zich spontaan ontwikkelt of handhaaft, maar niet het resultaat is van een menselijke activiteit.
- Datgene wat iemand als natuur (spontaan ontwikkeld landschap of wildernis) ziet, ook al is het door andere personen als zodanig ingericht.
- Die exemplaren van planten en dieren, die spontaan optreden en op eigen risico leven, ook al maken ze gebruik van door de mens gemaakte voorzieningen zoals sloten, parken, tuinen, nestkastjes, compost-vaten, meterputten enz.

Ecologie

Ecologie is de kennis van de relaties tussen soorten planten en dieren onderling, relaties met hun omgeving en de ontwikkeling daarvan in tijd. Door de vele wisselwerkingen die er bestaan tussen planten, dieren, mensen en hun omgeving ontstaat er een netwerk van onderlinge relaties.

Biodiversiteit

De variatie in levensvormen op aarde. Wordt vaak versimpeld tot het totaal aantal soorten in een bepaald gebied of op een bepaald oppervlak (hectare, m2 of km2).

Milieu

Onder milieu verstaan we het geheel van fysische factoren zoals atmosfeer, bodem, water en geluiden die van invloed zijn op het welzijn van plant, dier en mens

Duurzame ontwikkeling

Is een ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.

Onkruid

Op een bepaalde plaats ongewenste plant. Onkruid zou je moeten vervangen door de term ongewenste plantengroei. Maar het is een dermate gangbare term dat wij in deze nota de term onkruid gebruiken. De term onkruid wordt vaak gebruikt als synoniem voor spontane plantengroei maar lang niet alle spontane plantengroei is ongewenst.

Natuurvriendelijke oever

Een natuurvriendelijke oever (NVO) is een overgang van land naar water die zodanig is vormgegeven en wordt beheerd, dat de ontwikkeling van natuur uitdrukkelijk kansen krijgt. De gewenste begroeiing moet grotendeels overzienbaar zijn.

Inheemse soorten

Inheemse soorten zijn soorten die op eigen kracht naar Nederland zijn gekomen en zich tenminste 10 generaties lang spontaan hebben gehandhaafd.

Lokaal (streekgebonden) inheemse soorten zijn soorten, die van nature spontaan in een streek voorkomen en zich spontaan op nieuwe leefplekken kunnen vestigen.

Deze duidelijke omschrijving geeft in de praktijk verwarring, omdat men niet weet welke soorten echt streekgebonden inheems zijn, en welke soorten ooit zijn ingeburgerd na kunstmatig te zijn aangevoerd.

Ingeburgerde soorten kunnen afkomstig zijn uit andere delen van Nederland, uit Europa of uit de rest van wereld. Zij kunnen recent zijn ingeburgerd, maar ook al eeuwen geleden.

Een heel andere vorm van verwarring ontstaat, wanneer echt inheemse soorten kunstmatig worden uitgeplant of ingezaaid. Zij staan dan vaak op een voor hen 'verkeerde' plaats in een voor hen onnatuurlijk biotoop. Vaak kunnen zij zich daar niet handhaven en hebben meer hinder dan normaal van aantastingen.

	Projectgroep: Laura Meulenman (tekst en projectleider) Dik Vonk Djorn Noordman Niels van Esterik Maaïke Sillman Martijn Dekker Fred van Klaveren Kees Kulk Nico Wisse	Kaarten: Marco Preenen Jeroen Bon Fotografie: Laura Meulenman Dik Vonk	Vormgeving: Mediabureau Haarlem Adres: Postbus 511 2003 PB Haarlem Haarlem 2013
We bedanken de participanten en sprekers voor hun bijdrage aan het ecologisch beleidsplan.			
De volgende organisaties hebben geparticipeerd:			
Landschap Noord-Holland, KNNV			
Vereniging voor Veldbiologie, IVN Zuid-Kennemerland, Bijenstichting, Hengelsport			
Vereniging, Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland, Platform Haarlem Groener, Ge-			
meente Amsterdam, Natuurwerkgroepen Meerwijkplas en Romolenpark, Bomenwacht			
Haarlem, Stichting Bouwen voor Gierzwaluwen, Stichting Behoud Houtmanpad e.o. ,			
Stichting Westelijk Tuinbouwgebied en de wijkraden, Delftwijk/Waterbuurt en Europa-			
wijk. Daarnaast bedanken we alle bewoners die op individuele basis een waardevolle			
bijdrage hebben geleverd aan dit ecologisch beleidsplan.			

Inspiraaknota Ecologisch Beleidsplan

Inleiding

Dit is de weergave van de inspraakreacties op het concept nota Ecologisch Beleidsplan 2013-2030.

Tot en met 22 maart 2013 was er de mogelijkheid voor bewoners en andere betrokkenen om in te spreken op de concept nota Ecologisch beleidsplan. Op 26 februari 2013 is er een inspraakbijeenkomst georganiseerd, waarbij 18 personen aanwezig waren. De meeste opmerkingen die zijn gemaakt tijdens de inspraak avond kwamen ook terug in de schriftelijke zienswijzen. De reacties die zijn gegeven tijdens de avond en die niet terug zijn te vinden in de reacties die schriftelijk zijn binnengekomen staan ook in dit document.

In totaal zijn er 17 zienswijzen ingediend. De inspraak reacties zijn zeer divers. Over het algemeen ontvangen we complimenten over het ecologisch beleidsplan en zijn insprekers blij dat de gemeente Haarlem een ecologisch beleidsplan opstelt. De zienswijze zijn allemaal weergegeven in deze nota. De meeste vragen zijn direct overgenomen uit de betreffende zienswijze. De zienswijzen hebben geleid tot enkele aanpassingen van het concept Ecologisch beleidsplan. Hieronder staan de punten waarop de meeste inspraak reacties zijn binnen gekomen. Het betreft de volgende punten.

Verschil van intenties

Veel insprekers willen voor hen wenselijke aspiraties in het plan verwoord zien. Het beleidsplan daarentegen gaat uit van de bestaande situatie, waaraan alleen verbeteringen worden toegevoegd, die realistisch zijn onder de nu bestaande omstandigheden. Het is een op de praktische situatie gericht stuk, wat vanuit de bestaande situatie in de gemeente Haarlem verbeteringen agendeert ten aanzien van duurzaamheid, ruimte voor ecologische processen en vergroten van zichtbare biodiversiteit. Het belang van de visuele kwaliteit voor bewoners wordt constant meegewogen; voornamelijk toename van bloemen, vogels en vlinders en het vergroten van visuele variatie in begroeiingsbeelden.

Natuur versus cultuur

Sommige insprekers zien een principieel verschil tussen natuur en kunstmatig groen. Dat is niet correct. Er is altijd een combinatie van een kunstmatige aanleg met blijvend beheer en ontwikkeling met zich spontaan vestigende soorten. De verhouding tussen spontane ontwikkeling en menselijke invloed kan sterk verschillen door een veelheid van factoren. In het algemeen is er de trend, dat met verloop van de tijd sinds de kunstmatige aanleg de mate van spontane ontwikkeling toeneemt. Dan kan een situatie ontstaan, die voor het publiek geheel spontaan ontstaan lijkt. Hoe groter het oppervlak van een object en hoe hoger haar leeftijd, des te meer kan het beeld op spontane natuur gaan lijken, afhankelijk van de mate van blijvende menselijke invloeden, zoals het type gebruik en de intensiteit van het beheer.

Hotspots en potenties

Veel inspraak reacties gingen over het toevoegen van locaties. Ook werden er een aantal nieuwe groene gebieden in de stad voorgesteld. Veel van die locaties hebben relatief weinig of eenzijdige natuurwaarden. De hotspots- en potentieskaart geeft weer waar de huidige waardevolle plekken zijn met verscheidenheid aan natuurwaarden. En welke plekken de potentie hebben om waardevol te worden met en een aantal ingrepen. De kaart met hotspots en potenties is geen ambitiekaart maar een vaststelling van bestaande kwaliteiten en hun praktisch mogelijke verbeteringen. De kaart is niet aangepast. De uitleg over de kaart is wel uitgebreid.

Natuurvriendelijke oevers

Er zijn enkele inspraakreacties binnen gekomen over het toevoegen van locaties met natuurvriendelijke oevers. Locaties bleken niet op de kaart te staan of wel op de kaart maar niet in correcte vorm. Enkele kavelsloten zijn van de kaart afgehaald. Enkele andere locaties zijn toegevoegd. De kaart is aangepast.

Beschrijving van ecologische potentiegebieden

De ecologische hotspotgebieden zijn in tabelvorm beschreven in het concept ecologisch beleidsplan. Een duidelijk beschrijving van de potentie gebieden ontbrak. Eenzelfde tabel als voor de hotspotgebieden is nu toegevoegd voor de potentiegebieden. Zie tabel 2 in het ecologisch beleidsplan.

Lijst met definities

De begrippen natuur(waarden), ecologie en groen werden in het ecologisch beleidsplan niet altijd even consequent gebruikt. Het hele rapport is nagelopen op deze begrippen. In het ecologisch beleidsplan is een lijst opgenomen met definities en uitleg van begrippen.

Bijlage 5 had als titel ecologische toets. Dit was een verwarrend begrip omdat mensen hierbij snel aan de groentoets dachten. Daarom is het begrip ecologische toets in het ecologisch beleidsplan vervangen door: afwegingskader bij projecten en andere ingrepen.

Hier onder volgen alle inspraakreacties. In verband met privacy van insprekers zijn alle vragen zo veel mogelijk geanonimiseerd. Enkele onderbouwingen bij vragen zijn iets ingekort om de inspraaknota leesbaar te houden.

Nr.	Vraag	Antwoord gemeente	Inspreker
1	Mijn oog viel op 'reclame' borden over inspraak over groen in de stad. Ik moest gelijk aan mijn eigen wijk denken en dat daar nagenoeg geen groen te bekennen is. Ik wil hiermee vragen voor aandacht voor groen in de Harmenjansbuurt en met name het nieuwe gedeelte bij de Drostefabriek.	De reclame borden over het groen in de stad gingen over de participatie bij de Structuurvisie Openbare Ruimte. Het ecologisch beleidsplan gaat niet over het vergroenen van buurten. Uw reactie is meegenomen bij de participatie van de Structuurvisie Openbare Ruimte.	1
2	Het heeft geen zin om burgers het zeer goede advies te geven bomen in hun tuin aan te planten, als die gewassen niet middels extra beleid beschermd	Een boom in een tuin is niet altijd ecologisch een optimale keus. We kunnen niet met elke bewoner	2

	worden. Bomen voor in tuinen moeten in overleg met de gemeente worden aangekocht.	in overleg treden over het type boom dat ze in de tuin willen planten. We kunnen wel mensen informeren over de juiste keuze via website en voor- en najaarsevenement in de Stadskweektuin. Cursussen ecologisch tuinieren worden gegeven door IVN en KNNV (beide natuurorganisaties).	
3	De thans veel in tuinen voorkomende exotische Slangenden of Apen(treiter)boom (<i>Araucaria araucana</i>), zal op geen enkele wijze bijdragen aan het behoud of de verrijking van die inheemse biodiversiteit in onze stad. Deze soorten worden te groot voor een tuin. Het op te stellen beleid mag dan ook niet gaan gelden voor dergelijke soorten, maar alleen voor die, die ecologische waarde hebben.	Het ecologisch beleidsplan geeft aan dat we inheemse soorten willen gebruiken. In privé tuinen kunnen mensen hun eigen voorkeur planten en willen wij niet zo ver gaan om bepaalde soorten te verbieden.	2
4	Als onderdeel van het voorgestelde beleid geef ik u graag in overweging om alle bomen in privétuinen die het behouden en beschermen waard zijn, te inventariseren en daarvan een database aan te leggen.	Alle waardevolle particuliere bomen zijn op dit moment geïnventariseerd. Op termijn is het de bedoeling deze lijst vast te stellen.	2
5	De waarde van een boom is niet alleen afhankelijk van zijn habitus of leeftijd. Het ecologische aspect lijkt mij voor ons welzijn en dat van alle organismen in onze leefomgeving veel belangrijker.	Inderdaad is de ecologische functie één van de toegevoegde waarden van een boom.	2
6	Veel potentiële boomkopers zien uiteindelijk van de aanschaf af, omdat de buren er al dan niet terecht ongelukkig van kunnen gaan worden. Alleen met overheidssteun, anders dan alleen een boom cadeau doen, is het te verwezenlijken om burgers succesvol te activeren bomen in de tuin toe te passen. De steun moet dan bestaan uit: • Een akkoordverklaring voor de plek • Bepaling soort(keuze) • Bescherming behoud en habitus • Het uitvoeren of bekostigen van noodzakelijk groot onderhoud of kap (bijv. bij ziekte en stormschade) Bij vaststelling van een dergelijk beleid kan de burger gelijk de garantie krijgen dat niet alleen de soort een goede keuze is, maar dat hij ook de gelegenheid gaat krijgen om zich tot volle wasdom te ontwikkelen en dat groot onderhoud en kap onder voorwaarden door, of in opdracht van, de gemeente zal geschieden.	Wij onderschrijven dat het belangrijk is om de juiste boom op de juiste plek te kiezen. Of om juist geen boom te planten in verband met de ecologische meerwaarde van bloemen en nestgelegenheid van struiken. Het is aan de particuliere tuineigenaar om daarin zijn/haar eigen voorkeur te volgen.	2

7	Uw voornemen om heel veel meer inheemse plantensoorten (kruiden, heesters en bomen) in het openbaar groen toe te passen klinkt mij als zeer goede muziek in de oren. Het afgelopen jaar is in het uiterste zuiden van uw stad heel veel van dat groen verwijderd. Het is slechts ten dele vervangen en dan vooral door exoten. De biodiversiteit heeft daar ernstig onder te lijden. Niet alleen voor de toekomst, maar ook doordat het werd uitgevoerd ten tijde van de winterrusttijd van vele diersoorten (van egels tot vlinders). Ik ga er van uit dat het uw voornemen is – al is het zonde van de reeds aangerichte ecologische schade en de gemaakte kosten – om aldaar de soortenrijkdom weer te vergroten en dan uitsluitend met inheemse soorten.	Bijlage 6, 7 en 8 van het concept ecologisch beleidsplan gaan over kwaliteit en duurzaamheid met betrekking tot de groeiplaats, soortkeuze en ecologisch beheer. De uitgangspunten die hier beschreven zijn moeten het gebruik van niet goed passende soorten en het werken in het verkeerde seizoen voorkomen. Met het ecologisch beleidsplan waarin richtlijnen zijn verwerkt, kan het werk met goed vertrouwen uitbesteed worden en zijn voorwaarden duidelijk. Een doel van het ecologisch beleidsplan is fouten uit het verleden voorkomen. Zie ook reactie op vraag nummer 104.	2
8	Maar wat is inheems? Ik adviseer u om de definitie daarvan in de nota beter vast te leggen.	Inheemse soorten zijn soorten die op eigen kracht naar Nederland zijn gekomen en zich tenminste 10 generaties lang spontaan hebben gehandhaafd. Er is een definitielijst toegevoegd aan het ecologisch beleidsplan (zie bijlage 16) Daar staat een wat uitgebreidere definitie. Zie ook de alinea over lijst met definities in de inleiding van deze nota.	2
9	Pagina 60: Nergens lees ik in het concept dat het bestrijden van de verwildering van exotische plantensoorten deel uit maakt van het voorgenomen beleid. Zoals Japanse duizendknoop en de Kaukasische berenklaauw. Het bestrijden van dergelijke soorten moet niet alleen op zeer korte termijn starten, maar zou ook deel uit maken van, en opgenomen worden in, de door u voorgenomen beleidsplannen.	U heeft gelijk. Het reguleren van agressieve en invasieve exotische plantensoorten ontbreken in het concept ecologisch beleidsplan. Wij zullen dit opnemen in het ecologisch beleidsplan. En daarbij naast Japanse duizendknoop en de Kaukasische berenklaauw ook nog de Amerikaanse vogelkers toevoegen.	2
10	Meerdere waardevolle soorten noemen voor de stadskweektuin in de tabel met de beschrijving van de hotspots.	Tekst is aangepast. De stadskweektuin is geen hotspot door aanwezigheid van zeldzame soorten maar door permanente aanwezigheid van heel veel algemene soorten. De tekst in de tabel is in deze zin aangepast.	2
11	Ik wil graag pleiten om, al dan niet na inventarisatie door andere gespecialiseerde natuurstudiegroepen, ook de Verenigde Polders als 'hotspot'	Volgens de in het ecologisch beleidsplan gehanteerde criteria zijn de Verenigde Polders	2

	aan te merken. Het is een ecologisch waardevol gebied dat met spoed gered moet worden van de ondergang.	potentiegebied, omdat zowel weidevogels als orchideeën vrijwel zijn verdwenen. Het oorspronkelijke bloemrijke grasland is grotendeels vervangen door hoogproductief gras. Wij voorzien echter dat bij het verhogen van de grondwaterstand en vermindering van bemesting gedeeltelijk herstel mogelijk is. Zie ook in de inleiding de alinea over hotspots en potenties en de alinea over beschrijving van ecologische potentiegebieden.	
12	Kijk in de Verenigde Polder niet alleen naar weidevogels, maar ook naar de overige fauna en flora.	Wij kijken ook breder zoals recent in de notitie over de Lage Kadijk is beschreven.	2
13	Voeg de rugstreeppad toe aan soorten die in de Verenigde Polders voorkomen. De soort zit nog steeds in het gebied en vernatting zal de populatie weer doen laten groeien. De verandering van de waterhuishouding vraagt m.i. geen extra kosten en is derhalve budgettair neutraal. Voor de Hekslootpolder wordt de Rugstreeppad opgevoerd als één van de redenen om dat gebied aan te merken als een 'hotspot'. Bij de Verenigde polders is hij vergeten.	Klopt, de rugstreeppad is een bijzondere soort die in dit gebied voorkomt. Wij zullen dit toevoegen in de tabel met de beschrijving van potentiegebieden.	2
14	Is het misschien een idee om meer drijvende de tuinen langs de randen van het Spaarne te maken in verband met het in het Spaarne kunnen vallen en zo er makkelijker eruit kunnen komen met de hoge wal en het geeft natuurlijk een mooi groen gezicht.	Bij het renoveren van kademuren worden er, op plekken waar het mogelijk is, opstapjes gemaakt voor dieren. Het vergroenen van het Spaarne is meegegeven bij de participatietraject van de Structuurvisie Openbare Ruimte. Dit valt namelijk buiten de scope van het ecologisch beleidsplan.	3
15	Er wordt ergens gesproken van financiële dekking om de plannen te kunnen bekostigen, en die in het groen zouden kunnen gevonden worden. Geen groen opofferen om groen te behouden zoals bv de plannen zijn bij de Kleverlaan.	Hoofdstuk 3 van het concept ecologisch beleidsplan beschrijft de financiën. Er is budget beschikbaar voor ecologisch beheer en het investeren in ecologische potentiële locaties. Het herinrichten van gebieden zoals de Kleverlaan valt niet onder de scope van het ecologisch beleidsplan.	4
16a	Waar hebben we het over? Bestemming Een plan over groen voor flora en fauna of een plan over groen voor mensen. In	U kaart een goed punt aan. Er zijn vaak strijdige belangen tussen de mens en de optimale situatie	5

	dit plan wordt dat door elkaar beschreven. Dat kan leiden tot conflictsituaties zoals in de verenigde polders waar niet duidelijk is of het gebied primair bedoeld is voor vogels of voor mensen.	voor groen en natuur. In het stedelijk gebied is een combinatie van belangen de dagelijkse praktijk. Het is praktisch en theoretisch echter onmogelijk en onwenselijk om een strikte ruimtelijke scheiding te maken tussen “natuur” en gecultiveerd groen. Spontaan optredende dieren als vogels, vlinders kevers, slakken en vele andere diergroepen gebruiken uitheemse planten, kunstmatige nestgelegenheid, en andere menselijke voorzieningen. Bovendien worden inheemse soorten regelmatig in tuinen en openbaar groen aangeplant. Zie ook de alinea over natuur versus cultuur in de inleiding.	
16b	Ik stel voor in het ecologisch beleidsplan de volgende termen te gebruiken zodat ze in het bestemmingsplan kunnen worden overgenomen. A. de gebieden die primair voor flora en fauna zijn als <u>natuurgebieden</u> aan te geven en in het bestemmingsplan zo ook te benoemen. De gebieden mogen alleen door mensen worden gebruikt voor natuurgerichte vormen van recreatie. Dus geen grootschalige evenementen. B de gebieden en plantsoenen die primair voor mensen zijn, en waar flora en fauna mede gebruik heeft, als <u>openbaar groen/park</u> aan te geven en zo ook te bestemmen. Grootschalige evenementen alleen als groenwaarden voor de leefomgeving van mensen niet wordt aangetast. C Restgroen vooral bij wegen en paden voor verkeer in de openbare ruimte aan te geven als restgroen en te bestemmen als <u>verkeersdoeleinden</u> D Particulier groen <u>onbebouwd erf/tuin</u> indien het privé groen betreft die van invloed is op het groene beeld van de openbare ruimte die niet mag worden bebouwd cq overmatig verhard of een mede functie heeft voor de natuurwaarden (bv liggend in ecologische verbindingzones)	Het ecologische beleidsplan zal net als ander relevant Rijks-, provinciaal of gemeentelijk beleid betrokken worden bij het opstellen van bestemmingsplannen. Het ecologisch beleid wordt voor de onderdelen die ruimtelijk relevant zijn, verankerd in het bestemmingsplan. Ten behoeve van de eenduidigheid in de naamgeving en digitale verbeelding van bestemmingen is er een lijst opgesteld met bestemmingen die mogen worden gebruikt. Dit is vastgelegd in de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP 2012). Hoofdbestemmingen zijn onder andere Natuur, Groen, Recreatie, Bos, Tuin. Bij het opstellen van bestemmingsplannen wordt afhankelijk van de vastgelegde waarde en gebruik van het gebied een keuze gemaakt voor een bestemming (evt dubbelbestemming of met aanduiding) A: Waardevolle natuurgebieden krijgen de bestemming Natuur. Er wordt dan een aanlegvergunningstelsel opgenomen, dit betekent	5

		dat voor diverse werkzaamheden (zoals graven) een aanlegvergunning vereist is. B. Openbaar Groen: krijgt de bestemming Groen. Afhankelijk of het Groen nog een aanvullende waarde heeft (natuurwaarden, landschappelijke waarden of cultuurhistorische waarden) wordt er eventueel een aanduiding opgenomen. Hier worden niet per definitie evenementen uitgesloten, afhankelijk van de eventuele waarden wordt er een aanlegvergunningstelsel opgenomen. C. Kleine restgroenstroken worden vaak al bestemd als Verkeer, binnen Verkeer mogen groenvoorzieningen en water maar er zijn ook situaties dat er voor wordt gekozen om het de Groenbestemming te geven. D. Particulier Groen wordt bestemd als Tuin, afhankelijk van de locatie en waarde van de tuin wordt er gekozen voor Tuin 1 (nul % bebouwing), Tuin 2 (50% bebouwing tot max 40m2) of Tuin 3 bestemming (100% bebouwd). De mate van verharding wordt niet in het bestemmingsplan geregeld, enkel de bebouwingsmogelijkheden.	
17a	Waar hebben we het over? Definitie In de nota : Ecologie is de kennis van de relaties tussen soorten planten en dieren onderling, relaties met hun omgeving en de ontwikkeling daarvan in tijd. Door de vele wisselwerkingen die er bestaan tussen planten, dieren, <i>mensen</i> en hun omgeving ontstaat er een netwerk van onderlinge relaties. Alle planten, dieren en <i>mensen</i> zijn voor hun bestaan afhankelijk van dit netwerk. Zo'n netwerk van onderlinge relaties tussen planten, dieren en mensen in een bepaald gebied wordt een levensgemeenschap genoemd. Wordt in dit netwerk ook de omgeving (o.a. bodem, water en klimaat) betrokken, dan spreken we van een ecosysteem. In de samenvatting wordt het wel goed benoemd! Er volgde bij	Wij zullen in het ecologisch beleidsplan een lijst met definities opnemen. Zie bijlage 16 van het ecologisch beleidsplan. We zullen het rapport nalopen op het gebruik van de woorden groen, natuur(waarden), ecologie en biodiversiteit. Zie ook de alinea lijst met definities in de inleiding van deze nota.	5

	deze vraag een lijst met suggesties voor definities, deze zijn voor de leesbaarheid van de inspraaknota niet weergegeven.		
17b	Ik stel voor: In dit ecologisch beleidsplan alleen de kansen te beschrijven voor flora en fauna. In een groen beleidsplan zouden de kansen en de noodzaak beschreven moeten worden voor het groen dat mensen nodig hebben. Dat zou een beschrijving moeten worden zoals het concept GSP Haarlem die ook beschrijft in welke groenarme wijken meer (stedelijk)groen moet komen om de leefomgeving van mensen te verbeteren. Dus is dit plan voor de doelgroep “planten en dieren” en de SOR voor de doelgroep “mensen”. Voor de doelgroep planten en dieren beschrijft het ecologisch beleidsplan de gewenste biotooptypen /natuur (wildernis) die nodig is voor de betreffende levensgemeenschap. Dus bij alle ecologische (potentiële) hotspots worden het gewenste biotooptype en de gewenste soorten aangegeven. Nu is dit alleen bij aanwezige hotspots benoemd. Vervolgens dient te worden aangegeven hoe per locatie en tegen welke kosten, de gewenste kwaliteit behaald wordt en wanneer.	Het ecologisch beleidsplan is een op de praktische situatie gericht stuk, wat vanuit de bestaande situatie in de gemeente Haarlem verbeteringen agendaert ten aanzien van duurzaamheid, ruimte voor ecologische processen en vergroten van zichtbare biodiversiteit, mede ten gerieve van de bewoners. Zie ook de alinea over natuur versus cultuur in de inleiding.	5
18	Opmerking over de inleiding in het ecologisch beleidsplan. Beschrijving ecologisch beleidsplan hoe Haarlem 2013-2030 met de duurzaamheidsdoelstelling als uitgangspunt en dmv het bevorderen van groen participatie A)de soortenrijkdom wil versterken (van planten en dieren) en zo zorgt voor B)een hogere ecologische waarde (biotooptypen) Tbv prettige leefomgeving en belangrijke economische waarde (dit slaat nergens op en hoort in het groenbeleidsplan net zoals TEEB) Het ecologisch beleidsplan geeft weer waar belangrijke waardevolle ecologische locaties (zgn hotspots) zitten en waar de gebieden met potenties liggen. Het wordt in deze tekst niet duidelijk hoe het menselijke gebruik van het groen zich verhoudt met het gebruik of strijdig is met het gebruik door planten en dieren. Ik stel voor : Toe te voegen dat het meeste groen in Haarlem primair bedoeld is voor de mensen voor het welbevinden in hun leefomgeving/natuurgerichte recreatie en secundair voor flora en fauna met uitzondering van bv Centrum Heksloot gebied, delen Veerpolder, delen Haarlemmerhout deze delen	Zie alinea over natuur versus cultuur in de inleiding.	5

	op de kaart aangeven Dat is nodig omdat het ecologisch beleidsplan vertaalt moet worden in de SOR en in de bestemmingsplannen. Waar welke functie voorrang krijgt, zal vastgelegd worden in de SOR. In de SOR zal ook aangegeven moeten worden hoe het gebruik door mensen zich verhoudt met de ecologische functie.		
19	Blz 6 stadslandbouw, het schooltuinprogramma en kinderboerderijen <i>horen in het groenbeleidsplan voor mensen</i> Zoals het voorschrijven van het gebruik van de juiste (inheemse) soort op de juiste locatie <i>in de bestemming openbaar groen</i> . Het <i>door laten lopen van ecologische verbindingen</i> (makkelijker maken van groenparticipatie <i>naar groenbeleid</i>) en meer samenwerking zoeken met omliggende gemeentes. Zo kunnen we onder andere middenbermen vaker inzaaien met bloemzaad, investeren in besdragende heesters en op enkele plekken kiezen voor kleinschalig beheer <i>op de bestemming openbaar groen</i> .	Zie antwoord bij vraag 16a en in de inleiding de alinea over natuur versus cultuur.	5
20	Blz 9 <i>Klopt de definitie als je die vergelijkt met die van Wikipedia?</i> Tekst nota: Zij is niet alleen toepasbaar bij groen en natuur. Zij speelt ook een rol in andere domeinen zoals <i>grond- en oppervlakte water, voedselvoorziening waar in Haarlem?</i> , energie <i>waar in Haarlem?</i> , milieu <i>ook bij groenbeleid</i> , stedenbouw <i>ook bij groenbeleid</i> , volksgezondheid <i>bij groenbeleid</i> en recreatie <i>bij groenbeleid</i> .	Zie antwoord bij vraag 16a en 16b. En de alinea over natuur versus cultuur in de inleiding.	5
21a	Waarom ecologie in Haarlem? Er is bewezen dat GROEN bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving niet aan de NATUUR= Wildernis. SVP Woorden vervangen en de hele nota met die insteek lezen. Wanneer wordt groen bedoeld, wanneer natuur/gewenste biotooptype en wanneer ecologie is kennis van... . Moestuinen is bv groen en geen natuur. TEEB slaat op groen van de leefomgeving voor mensen niet op groen als biotoop.	Tekst aangepast. Wij zullen in deze regel natuur vervangen door groen en ook de hele nota nalopen op het gebruik van de woorden groen, ecologie en natuur. Zie ook vraag 16a en in inleiding de alinea over natuur versus cultuur. "Cultuurlijk" groen zoals privé-tuinen en sportveldsingels hebben ook een zekere natuurwaarde door het spontaan voorkomen van vogels, libellen, vlinders en andere kleine dieren.	5
21b	Waarom ecologische plekken en ecologische verbindingen in Haarlem? Missie: Om de aangegeven typen flora en fauna de gewenste leefomgeving te geven om zich voort te planten, te verblijven en zich te voeden zijn op de	De hotspots- en potentieskaart geeft weer waar de huidige waardevolle plekken met natuurwaarden zijn. En welke plekken de potentie hebben om	5

	aangegeven locaties ecologische plekken en ecologische verbindingen in Haarlem nodig.	waardevol te worden met en een aantal ingrepen. De kaart met hotspots en potenties is geen ambitiekaart maar een vaststelling van bestaande kwaliteiten en hun praktisch mogelijke verbeteringen. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding.	
22a	Reacties op blz. 10: Een aantal dier- en plantsoorten is gebonden aan menselijke bouwwerken zoals gierzwaluwen, vleermuizen en varens. Deze locaties komen niet terug in de (potentiele) hotspots.	Het is niet mogelijk om alle locaties die geschikt zijn voor gierzwaluwen en vleermuizen weer te geven op kaart. In verband met hun grootte en beperkte soortenrijkdom kunnen dit soort plekken volgens de in het ecologisch beleidsplan gehanteerde criteria geen ecologische hotspot zijn.	5
22b	Tekst nota; het versterken van de kwaliteit van groen, <i>natuur en oppervlakte</i> water om die reden ook genoemd.	Wij verwijzen in deze zin rechtstreeks naar het coalitieakkoord "Het oog op morgen" waarin het versterken van de kwaliteit van groen en water wordt genoemd.	5
22c	Tekst nota : Daarbij heeft groen niet alleen ecologische waarden of <i>waarden voor de leefbaarheid</i> (directe recreatieve gebruikswaarden=Niet)	Tekst is als volgt aangepast: Daarbij heeft groen niet alleen ecologische waarden en waarden voor de leefbaarheid. Het heeft ook directe recreatieve gebruikswaarden.	5
23a	Opmerking op blz. 11: Toevoegen aan de zin: Ecologie moet dus bij alle handelingen in de stad betrokken worden. <i>Duurzaam is ook behoud van bestaande goede voorzieningen.</i>	U heeft gelijk. Wij zullen dit in de tekst verwerken.	5
23b	Ook biodiversiteit is te meten. Het kost alleen veel geld om exact te weten hoeveel je hebt verbeterd. Het inventariseren is wel opgenomen bij de ambities.	De totale biodiversiteit van Haarlem is zeer lastig te meten. Een globale weergave van specifieke soorten of gebieden is wel nuttig om te hebben. Bijvoorbeeld om beheeringrepen te kunnen evalueren, daarom is het opgenomen bij de ambities.	5
23c	<i>Groen of natuurparticipatie? Groen of natuur onderhoud?</i>	Het gaat hier over zowel groen als natuur. En ook over participatie en onderhoud. Bijvoorbeeld de vrijwilligers in het Eindhoven die echt aan onderhoud doen in een natuurgebied.	5

24	Opmerking over blz. 12: ecologische processen buiten het groen. <i>Welke en waar in Haarlem?</i>	We willen hiermee zeggen dat ecologie niet alleen in de groene gebieden zit maar ook overal buiten het groen aanwezig is. Een voorbeeld is een zwaluwnest in een gebouw.	5
25a	Blz 13 taal worden is zijn Sinds 2006 is de groentoets verplicht bij projecten. <i>En wordt getoetst op de flora en fauna wet.</i>	Tekst is aangepast. Sinds 2004 is de gemeente - wanneer zij eigenaar is - actief in het toetsen aan de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet.	5
25b	<i>Zijn en worden beheerplannen gemaakt mede gericht op natuurbeheer</i>	Tekst is aangepast.	5
25c	Bermen en oevers zijn en worden ecologisch ingericht en beheerd	Het gaat hier over wat we al doen, dus wij zullen de tekst aanpassen naar “zijn”.	5
25d	Benoem het type projecten bv herinrichting openbare ruimte (herstructurering, wegaanleg)	Dit is te detaillistisch om hier te vermelden.	5
25e	Bewoners meewerken aan ecologie =kennis? <i>Natuur- en groenonderhoud</i> Meewerken aan kwantiteit en kwaliteit van biotopen (leefomstandigheden) voor planten en dieren	Tekst is aangepast. Wij bedoelen in dit geval natuur- en groenonderhoud.	5
25f	Bijzonder waardevol zijn de verschillende vrijwilligersgroepen die actief zijn in het beheer <i>nee in het onderhoud</i>	Tekst is aangepast. En vervangen door: “beheer en onderhoud”.	5
25g	Bij projecten wordt nog onvoldoende gekeken naar de kansen voor ecologie. <i>En wordt uitsluitend getoetst op aanwezigheid van rode lijstsoorten in plaats van algemene natuurwaarden. Vb kap in de HHout bossen/parken</i>	Er wordt niet alleen gekeken naar wettelijk beschermde en ontheffingsplichtige soorten, maar naar alle soorten die lokaal zeldzaam zijn en waarvan informatie beschikbaar is (rode lijst is geen juridische bescherming).	5
25h	De biodiversiteit wordt niet gemeten en soorten worden niet actief beschermd. <i>Omdat de gewenste kwaliteiten en aantalen nog niet zijn benoemd</i>	Het is niet mogelijk om streefgetallen te noemen voor biodiversiteit in heel Haarlem.	5
25i	Bij inrichting en beheer is er veel te verbeteren in bv. <i>Ontwerp, aanleg, soortkeuzes, beheerplannen, soort uitvoeringswerkzaamheden</i> en de keuze en wijze van inzet van machines	Tekst is aangepast.	5
25j	Op het gebied van duurzaamheid wordt er wel veel gesproken over kansen. De <i>voorbereiding en uitvoering</i> loopt soms goed maar soms <i>worden bestaande natuurwaarden aangetast</i> (loopt het ook helemaal vast = nee).	Tekst is aangepast. “Loopt het ook helemaal vast” is vervangen door “worden ook kansen gemist”. Het is praktisch onmogelijk alle theoretische kansen te realiseren.	5

25k	Participatie en educatie zijn erg belangrijk om doelstellingen voor ecologie te behalen. Bewoners <i>hebben onvoldoende kennis van natuurwaarden en worden nog onvoldoende gestimuleerd om zelf mee te werken aan het onderhoud in de natuur.</i> (ecologie = <i>nee is kennis kan je niet aan meewerken</i>) in Haarlem.	Een aantal bewoners heeft zeker kennis van natuur. In ieder geval voldoende kennis om onder begeleiding te werken aan groenonderhoud en beheer.	5
26a	Blz 14 Duurzaamheid als basis principe bij inrichting en beheer zorgt voor meer biodiversiteit en een hogere kwaliteit van de openbare ruimte. <i>nee zie definitie duurzaamheid. Dat kan dus wel eens minder biodiversiteit opleveren. We gaan toch niet al het groen ecologisch beheren? Alleen het groen dat primair bedoeld wordt voor planten en dieren.</i>	U heeft gelijk dat duurzaamheid niet automatisch een bevordering van biodiversiteit betekent. Er is weinig groen dat uitsluitend een natuurfunctie heeft. Wel wordt in alle grote groenobjecten min of meer aandacht gegeven aan het bevorderen van inheemse soorten. Verder kan met kleine maatregelen ook natuur worden bevorderd. Zie ook antwoord op vraag 16a en de alinea over natuur versus cultuur en de alinea over lijst met definities in de inleiding van deze nota.	5
26b	We kiezen er in Haarlem bewust voor om het bestaande groen ecologische beter in te richten en te beheren en ecologie overal in de stad terug te laten komen. <i>Nee niet al het groen maar om bestaande locaties met de bestemming natuur opnieuw in te richten en/of beter te beheren en te onderhouden overeenkomstig de gewenste biotoop.</i>	Wij steunen niet het inzicht dat alleen bestemming natuur ecologische waarden heeft. Zie ook antwoord 16a en de alinea over natuur versus cultuur in de inleiding van deze nota.	5
26c	“Bestaand groen beter beheren en onderhouden heeft een hoger ecologisch rendement dan het aanleggen van nieuw groen.” <i>Dat is niet altijd waar. Door een juiste biotoop op de juiste plek te maken krijgt de locatie een betere functie voor planten en dieren. Het is maar wat je waar wenst. Soms wil je groen een hoogwaardige uitstraling geven voor de leefomgeving van mensen en dan beplant je met zomerbloemen en rozen.</i>	In principe is dat correct. In de praktijk met bescheiden middelen heeft men meer rendement bij verbeteren van bestaande situaties. Onder voorwaarde, dat de functies van een bestaand groenobject niet wijzigen, is “doorontwikkelen” door inheemse soorten aan te planten effectiever dan ingrijpende heraanleg. Het is ecologisch niet wenselijk om willekeurig nieuwe biotopen kunstmatig aan te leggen. Zij zullen niet duurzaam in stand blijven.	5
26d	Opmerking over ambitie nr.3. Soorten planten en dieren in kaart brengen en beschermen <i>Ook de algemeen voorkomende soorten</i>	Het is niet mogelijk om overal alle soorten te inventariseren. Daarom inventariseren we	5

		specifieke gebieden en maken we gebruik van betrouwbaar te inventariseren groepen die ook aantrekkelijk zijn voor een breed publiek.	
26e	Maar speelt ook een rol in andere domeinen zoals water, verkeer, voedselvoorziening, energie, milieu, stedenbouw, volksgezondheid en recreatie. <i>Zie eerdere reactie</i>	Zie antwoord op vraag 16a en 16b	5
26f	Het realiseren van een koppeling tussen <i>ecologische hotspots en ecologische verbindingen met recreatief netwerk..... geprioriteerd naar hoofdfunctie natuur of openbaar groen</i>	U leest hier iets anders dan bedoeld is. De intentie van de aangehaalde tekst is: om meer ecologische waarden toe te voegen aan bestaande voorzieningen.	5
26g	Realiseren van de duurzaamheidsdoelstelling, CO2 binding, door gebruik van inheemse soorten en begroeide gevels en daken. (bijlage 11) <i>Binden inheemse soorten meer CO2?</i>	Begroeiing van welk karakter in plaats van onbegroeide muren en daken bindt in principe CO2 of het nu inheems of niet inheems groen is.	5
27a	Blz 15 <i>weer de woorden groen, natuur en ecologie nalopen. Diverse ambities slaan op groen tbv het welbevinden van mensen in hun leefomgeving. Dit is een plan voor flora en fauna!</i>	Wij zullen de woorden natuur, groen en ecologie langslopen. Zie ook reactie op vraag 16a, 17a en de alinea over lijst met definities in de inleiding van deze nota.	5
27b	Ambitie 11: Gaat haar burgers , <i>projectontwikkelaars en niet groene ambtenaren</i> betrekken bij . <i>Dan zal bij aantastingen van het groen/natuur door de gemeente meer informatie moeten worden geven waarom zij dat toestaat. Diverse kapvergunningen zijn niet gebaseerd op een groentoets/ BEA/ natuurwaarden toets en betreffen wel de leefomgeving van gewone flora en fauna (kapplannen omgeving Haarlemmerhout, bolwerken, Frederikspark en dergelijke).</i>	De door u voorgestelde tekst gaat veel verder dan het onderwerp van het ecologisch beleidsplan en gaat verder dan de effectieve invloed van de gemeente.	5
28	Blz 17 We gaan meer inheemse soorten gebruiken <i>op locaties waar dat gewenst is</i> , plantensoorten <i>gebruiken</i> die meer CO2 binden en we gaan een goede toets invoeren op de ecologische impact van plannen om de (ecologie =nee) natuurwaarden te beschermen en <i>te vergroten</i>	Tekst is aangepast.	5
29a	Blz 18 Vergroting van kennis over voorgenomen projecten en beheer en <i>onderhoud</i> gericht op het <i>vergroten van de natuurwaarden</i> (bevorderen van de ecologie =nee)	Tekst is aangepast.	5
29b	Stimuleren van een actieve betrokkenheid bij de ontwikkeling en uitvoering van	Er zijn meerdere manieren waarop we actieve	5

	projecten;o.a. door het geven van informatie over natuurwaardenonderzoek en het maatschappelijk belang van groen voor de leefomgeving van mensen.	betrokkenheid bij de ontwikkeling en uitvoering van projecten willen stimuleren. Die kunnen hier niet allemaal noemen.	
29c	Goed samenwerken en afstemmen tussen de verschillende gemeentelijke afdelingen binnen de gemeente Haarlem die betrokken zijn bij de bestemming, ontwerp, aanleg, beheer, onderhoud en handhaving van openbaargroen, natuur en verharding in de openbare ruimte	Dit klopt. Maar wij gaan niet alle mogelijke afdelingen hier noemen.	5
29d	Zoals het verstrekken van informatie over voorgenomen projecten en vergunningen en het inrichten van natuurvoorzieningen of een actie gericht op het inrichten van geveltuinen	De bedoeling van deze tekst is om concrete natuur bevorderende zaken aan te bieden (deze tekst gaat niet over info verstrekken aan bewoners).	5
30	Blz 32 De Kop Water vervangen in oppervlakte Water	De kop tekst is aangepast naar "Oppervlakte water en grond water".	5
31a	Kaart blz 33 na de samenvatting Tijdens het lezen van de bladzijden voor 33 was ik bang dat overal in Haarlem het groen als ecologisch waardevol zou worden aangemerkt. Kan de kaart na de samenvatting worden ingevoegd? Dat geeft weer om welke locaties het gaat. De kaart met (potentiele) hotspots mag wel op een groter formaat zodat je meer gedetailleerd locaties kan aangeven. Voorstel deel Haarlem in op 6 A4 tje.	De kaart was oorspronkelijk in het begin van het rapport geplaatst. Maar omdat de nota zelf niet te dik mocht zijn is hij verplaatst naar de bijlage. De kaart opdelen in 6 stukken is niet gewenst. Dit zou namelijk vragen om een meer gedetailleerde uitwerking per gebied en die is op het schaalniveau van het beleidsdocument niet te maken maar zal in de gebieden plaatsvinden.	5
31b	Betreft dit alleen de gebieden in eigendom van de gemeente? Aangrenzend particulier terrein met dezelfde waarden en potenties worden niet benoemd! Het is gewenst die wel aan te geven en op te nemen in het bestemmingsplan.	Omdat de meeste particuliere gebieden niet van een natuurgerichte eigenaar zijn, hebben we daar geen zeggenschap over.	5
32	Blz. 37 De Potentie gebieden net zo beschrijven als de Hotspot gebieden Het gehele uitvoeringsprogramma nalopen op de toegevoegde adviezen bij de hoofdtekst	Er is een tabel opgenomen met de beschrijvingen van potenties. Zie tabel 2 in het ecologisch beleidsplan en zie ook de alinea over beschrijving van ecologische potentiegebieden in de inleiding van deze nota.	5
33	Blz. 47 kap van bomen moet worden getoetst aan de Bomenverordening (met BEA, hoofd groenstructuur ed.)	Kapaanvragen worden getoetst aan de bomenverordening.	5
34	Blz. 50 Groentoets flora en faunawet Groentoets burgerinitiatief "Bescherming groen in Haarlem" tbv het behoud van waardevolle bomen en m2 ander groen in de woonomgeving voor mensen.	Het ecologisch beleidsplan gaat niet over het behoud van bomen of het aantal m2 groen in een woonomgeving. Dit soort stellingen horen niet	5

		thuis in een sectoraal plan als het ecologisch beleidsplan maar moeten met betrokkenheid van verschillende disciplines worden opgelost.	
35	<i>Blz 52 toevoegen voor Hotspots en potentieel ecologische gebieden worden beheerplannen gemaakt.</i>	Het is niet nodig voor alle hotspots en potenties locaties beheerplannen te maken. Veel van de locaties hebben al een beheerplan. Enkele parken moeten nog een beheerplan krijgen. Maar voor andere locaties is het regelen van het beheer via het bestek een adequaat middel.	5
36	Kunt u Spaar en Hout toevoegen aan de ecologische Hotspots? Het bestemmingsplan Spaar en hout geeft al aan dat Spaar en Hout ecologisch waardevol is.	Stinseplanten zijn de enige uitzonderlijke natuurwaarden. De rest is een standaard park met enkele oude bomen. Daarom nemen we het niet op als hotspot.	5
37	Als eerste moeten wij u en uw afdeling complimenteren met de uitgebreide en heldere beschrijving van dit plan. Veel van de onderwerpen welke wij belangrijk vinden, zien we opgenomen in het plan. Dit betreft zowel de kaders waarbinnen dit plan betekenis heeft (duurzame samenleving, onderlegger voor Structuurplan Openbare Ruimte en participatie burgers) als concrete maatregelen als natuurvriendelijke oevers, maaibeleid, “klimop-beleid” en toepassen van inheemse bloem- en vruchtdragende soorten. Ook waarderen wij het dat u recente maatschappelijke thema's als beleid voor geveltuinen en stadslandbouw verwerkt heeft in het plan. Al deze zaken maken het tot een compleet geheel.	Dank voor uw ondersteuning.	6
38	Onderzoek door de provincie Brabant heeft aangetoond, dat de kosten voor ecologisch beheer 20 – 40 % lager kunnen liggen. Deze bevindingen zou u in het plan kunnen opnemen om de draagkracht binnen de gemeentelijke organisatie te vergroten. In de startfase van realisatie zullen wel extra investeringen noodzakelijk kunnen zijn (b.v. in machines en in scholing). Overwogen moet worden hiervoor gericht subsidie voor aan te vragen (Europees: LIFE+).	Er zijn verschillende studies gedaan over de kosten van ecologisch beheer. In een aantal onderzoeken blijken de kosten lager te zijn dan traditioneel beheer. In andere gevallen blijken ze juist hoger. Omdat in een stad veel kleinschalig groen voorkomt kan de besparing tegenvallen. Ook gaan we ecologisch beheer geleidelijk invoeren. We hebben er daarom voor gekozen de besparing niet prominent te benoemen. Eventuele besparingen zijn wel een mooi bijkomend effect.	6

39	Het consequent inzamelen en verwerken van snoei- en maai-afval levert biomassa op, waaruit energie opgewekt kan worden. Uitgezocht zou moeten worden of deze werkwijze financiële voordelen geeft.	Het apart inzamelen en verwerken van snoei- en maai-afval gebeurt al. Van een gedeelte wordt gas gemaakt, en van een gedeelte wordt compost gemaakt.	6
40	Natuurontwikkeling vraagt tijd. Daarom is het belangrijk om de uitgangspunten in dit plan voor langere tijd ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren. Dit leidt tot de vraag op welke wijze de uitgangspunten het beste verankerd kunnen worden in het gemeentelijk werk-apparaat en samenleving?	Wij zijn het met u eens dat natuurontwikkeling een zaak voor de lange termijn is. Het ecologisch beleidsplan loopt daarom tot 2030. Hierin zijn de uitgangspunten voor ecologie vastgelegd. Deze uitgangspunten worden vertaald in documenten, zoals maaibestekken, werkprotocollen, en gedragscodes en worden op deze wijze verankerd. Door (het stimuleren van) educatie en gerichte voorlichting beoogt de gemeente de houding en het gedrag van de Haarlemmers ten opzichte van natuur en milieu positief te beïnvloeden.	6
41	Wij willen met name benadrukken dat een goede toetsing van nieuwe bouwplannen op criteria in dit plan genoemd, ook werkelijk plaats gaat vinden. Hierbij gaat het dan niet alleen om door de gemeente geïnitieerde projecten, maar ook om plannen van private ontwikkelaars. Neem waar mogelijk is duidelijke (ecologische) criteria op in Bestemmingsplannen en in de “Omgevingsvergunnings-trajecten” van nieuwe projecten. Dit geldt als vanzelf ook voor het traject van vergunningsaanvragen voor kappen van bomen.	Wij onderschrijven dat bouwplannen beter getoetst moeten worden. Dit zal worden vastgelegd door middel van een afwegingskader bij projecten die staat beschreven in het concept ecologisch beleidsplan (bijlage 5). Maar ook informatie geven aan vergunningverleners. Private projectontwikkelaars blijven echter verantwoordelijk voor hun eigen handelen. De wetgever is de toetsende instantie. In enkele gevallen kan de gemeente wel advies geven.	6
42	In de lijsten “hotspots en potenties” komen enkele specifieke gebieden en waterlopen aan de orde. We missen hierin de levensader van Haarlem, namelijk het Spaarne! We denken aan drijftillen met beplanting, glooiende oevers, maar ook meer groen op de oevers zelf.	Binnen de bebouwde kom van Haarlem is dit geen realistische ambitie. De bestaande situatie van langsstromend voedselrijk boezemwater, harde beschoeiingen en intensievere recreatie bieden geen uitzicht op natuurlijke ontwikkeling. Waar in het buitengebied geen woonschepen liggen is een NVO aanwezig ofwel de intentie, maar ook daar is natuurwaarden beperkt. Zie ook het antwoord op	6

		vraag 14 en de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	
43	Wij zouden graag nog sterker de nadruk willen leggen op de functie van “verbindingen” . Deze zijn cruciaal voor migratie van soorten flora en fauna. We missen in de lijst “Ecologische potenties”: 1/ De verbinding H12 en P9, 2/ de verbinding zuidzijde N205 (brede strook langs Boerhaave Vaart , 3/ de verbinding P11 richting Spaarne dmv de Zomervaart en 4/ Oost-westverbinding in Waarderpolder (ter hoogte van Mollerusweg – Industrieweg). Deze laatste corridor kan een eerste aanzet vormen voor een grote O-W-verbinding richting Kleverpark.	Er is een verschil tussen ecologische verbindingen die natuurgebieden onderling verbinden en groene routes in het stedelijk gebied. Op de kaart zijn alleen de nu effectieve groene routes aangegeven, die meerdere soorten van diverse soortgroepen beogen de stad in te brengen. De door u voorgestelde routes vallen hier niet onder. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	6
44	In bijlage 10 (blz 62) wordt het belang van natuurvriendelijke oevers (NVO's) en doorstroming van water benadrukt. Dit is prima. NVO's geven bij een stijgend waterniveau een sterke vergroting van het bergend vermogen. Svp noteren als extra motief om NVO's te realiseren. Verder willen wij in het algemeen pleiten voor vergroting van het zoet wateroppervlak (bergend vermogen) als tegenhanger van het opkomend brakke kwelwater in het westelijk gebied van Haarlem.	In het westen van de gemeente Haarlem is geen sprake van zoute kwel, wel in de gemeente Haarlemmermeer. Alleen vanuit het Noordzeekanaal dringt zout water in het Spaarne.	6
45	Tot slot menen wij, dat pas in de daadwerkelijk uitvoering van beheer zal zichtbaar worden, welk effect dit ecologisch beleidsplan zal hebben. Het is daarom belangrijk dat de gehele “keten” van betrokkenen (eigen organisatie en de extern uitvoerende groenbeheerders) het belang en de technieken kennen van ecologisch beheer. Hierbij is het opnemen van ecologische beheersmaatregelen in de bestekken en contracten cruciaal. Daarnaast dienen medewerkers (werkleiders en uitvoerenden) bijgeschoold worden in deze werkwijzen. In uw plan moeten deze aspecten sterker benadrukt worden.	In de toekomst zal steeds meer werk uitbesteed worden. Met het vaststellen van het ecologisch beleidsplan kunnen wij aan aannemers voorschriften meegeven. Ook zal het vaststellen van een gedragscode Flora- en fauna hieraan meewerken. Het is zaak bij uitbesteding goede richtlijnen mee te geven en te selecteren op kennis van de uitvoerder.	6
46	Bij invoering van ecologisch beheer in de openbare (groene) ruimte verandert het beeld van het aanwezige groen. Op veel plaatsen kunnen (on)kruiden en grassen onbelemmerd gaan groeien. Burgers zullen aan dit veranderd straatbeeld moeten wennen. Om de acceptatie bij burgers te vergroten is het o.i. van belang dat burgers goed worden geïnformeerd dat dit een bewuste keuze is van de gemeente. Wij adviseren over dit onderwerp een aparte bijlage “Communicatie naar de burger” toe te voegen.	Wij zijn het met u eens dat ecologisch beheer enige uitleg nodig heeft. Dit is ook genoemd als actie in bijlage 3 onder C.3. Er moet een communicatieplan worden gemaakt. Dit is een uitwerking van het ecologisch beleidsplan.	6

47	Wij missen de locatie Delftplein op de hotspots en potenties kaart.	De locatie Delftplein bestaat voornamelijk uit bermvegetatie. Hierin komen weinig bijzondere soorten voor. Blijvende verstoring door verkeer, leidingen en bouwplannen geven geen verwachting dat de kwaliteit zal toenemen en daarom is het geen potentie gebied. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	7
48	Op bladzijde 48, in het kader staat dat bestemmingsplannen bij uitstek een instrument zijn, om kwetsbare gebieden planologisch te beschermen. Wij ervaren dat dit in de praktijk dit toch vaak niet zo is.	Door beschrijving van natuurwaarden in een toelichting bij een bestemmingsplan heeft een gebied indirecte bescherming. Alleen in uitzonderingsgevallen zoals het vogelbosje Eindhout wordt een terrein tot gemeentelijk natuurreservaat verklaard. Zie ook de alinea over natuur versus cultuur in de inleiding van deze nota.	7
49	Op welke locaties in Haarlem-Noord kan er stadslandbouw worden ontwikkeld?	Welke locaties mogelijk geschikt zijn voor stadslandbouw is weergegeven op een kaart die op de website van de gemeente zal verschijnen.	7
50	Er is bij de herstructurering groen verdwenen bij de "Poort van Noord". Compensatie nog niet plaatsgevonden. Kan dat worden aangelegd?	Dit voorstel valt buiten de scope van het ecologisch beleidsplan en bij de inspraak van het ecologisch beleidsplan gaan we niet in op specifieke vragen over projecten.	7
51	Kan de gemeente woningbouwcorporaties aanspreken op het gebruik van gif bij onkruidbestrijding?	De gemeente kan dit in het overleg met de woningcorporaties aan de orde stellen. Verbieden is niet mogelijk omdat het hier om privé eigendom gaat. Een algeheel verbod kan alleen het rijk of de EU opleggen.	7
52	Voor de term "onkruid" zouden we graag vervangen zien worden door de term "ongewenst groen".	Taalkundig is onkruid een duidelijk begrip. Wij zullen dit in de tekst ook zo houden, maar zullen er in de definitielijst aandacht aan besteden, zie bijlage 16 van het ecologisch beleidsplan. Zie ook de alinea over lijst met definities in de inleiding van deze nota.	7

53	Naar aanleiding van de tekst op blz 73 over ecologische waarden: Vaak wordt de nadruk gelegd op de bloeiende kruiden, als nectarbron voor insecten. Inderdaad heel belangrijk! Evenredig belangrijk zijn de waard- en voedselplanten, waarbij schuil – en overwinter gelegenheid een rol spelen, waarbij aangetekend dat bijvoorbeeld de rups, na zijn verwording tot vlinder mogelijk een heel andere behoefte blijkt te hebben.	Wij zijn het met u eens. Het concept ecologisch beleidsplan voorziet daarin door meer aandacht voor gefaseerd maaien en volwassen struiken in diverse soorten van openbaar groen.	7
54	Het ontwikkelingsmotto door de mens in de ecologie zou gekenmerkt dienen te worden door diversiteit in aan te brengen verantwoorde aanplant. Diversiteit in een inheems groen areaal, draagt ook zelfregulering van de natuur in zich.	We houden hier ook rekening mee door te streven naar een combinatie van verschillende begroeiingstypen en spreiding van de bloeitijd van de aangebrachte soorten.	7
55	Wij hopen dat de uitvoering van dit beleid snel zal starten en niet te lang op zich zal laten wachten.	Als het beleid is vastgesteld zal de uitvoering direct starten. Het ecologisch beleidsplan is echter voor de periode tot 2030 en de uitvoering zal geleidelijk verlopen.	7
56	Opmerking op woord vooraf: Graag zouden wij zien dat niet alleen het huidige groen geconserveerd gaat worden maar ook zouden wij graag een uitbreiding van het groen zien.	Zie de alinea over verschil van intenties in de inleiding. Zo'n kwalitatieve keuze is op dit moment financieel en ruimtelijk niet mogelijk.	8
57	Opmerking op woord vooraf: Meer oog voor ecologie bij bouwprojecten zou allang vanzelfsprekend moeten zijn en kan op elk moment ingevoerd worden. Bij het project 'fietsverbinding Houtmanpad' constateren wij dat er geen of in ieder geval te weinig oog is geweest voor de ecologie in alle fases van het traject. Er is vanaf het begin geen enkel samenhangend ecologisch beleid gevoerd. De gemeente heeft ook, tot op dit moment, geen enkele goede wil getoond om alsnog op kritiek van milieuorganisaties en belanghebbenden in te gaan en het project op ecologisch gebied te verbeteren. Mogelijkheden hiervoor zijn er nog steeds. Hoe denkt de gemeente dit in het vervolg wel te gaan doen? Worden hier regels voor opgesteld en is controle daarop mogelijk?	Bij de inspraak van het ecologisch beleidsplan gaan we niet in op vragen over projecten.	8
58	Opmerking op woord vooraf: De duurzaamheidsdoelstelling is een nogal abstract begrip. Wij vinden dat hieronder zeker moeten worden begrepen dat: elk groen dat Haarlem bezit met respect behandeld moet worden en zolang mogelijk beschermd en intact moet worden gelaten. Bomenkap zou bijvoorbeeld alleen in uiterste noodzaak mogen plaatsvinden. Overigens vinden wij dat deze regel ook zou moeten gelden voor alle cultuurhistorische	Duurzaam in het domein groen houdt onder andere in, dat een groenobject lang in stand kan blijven met relatief lage onderhoudskosten en zonder periodieke renovaties. Struiken aanplanten die lang mee gaan is een voorbeeld van duurzame inrichting.	8

	monumenten, gebouwen etc. die Haarlem rijk is.		
59	Opmerking op woord vooraf: Wat bedoelt de gemeente met groen participatie? Hoe, en met wie? De stichting vindt dat de gemeente meer in overleg zou moeten treden met onafhankelijke deskundigen die zich binnen Haarlem georganiseerd hebben.	Groen participatie zien we hier heel breed. Het is zowel mensen die groen onderhouden. Maar groenparticipatie is ook op basis van argumenten redelijk overleggen om een diversiteit van belangen te combineren en af te wegen.	8
60	Opmerking op woord vooraf: Hoe denkt de gemeente de soortenrijkdom te versterken wanneer er vooral ambities zijn om asfalt aan te leggen?	Door vakbekwaam ecologisch beheer van bestaande objecten en voorzieningen neemt de soortenrijkdom bijna vanzelf toe.	8
61	Opmerking op woord vooraf: Kan de gemeente concreet aangeven waar en hoe zij denkt de soortenrijkdom te gaan versterken? Volgens de stichting is dit enkel mogelijk wanneer er extra ruimte voor natuur wordt gereserveerd. De kaart met ecologische hotspots is zo karig dat dit weinig vertrouwen wekt voor de toekomst.	Waar: In een gemeentebreed beleidsplan kan niet op individuele locaties worden ingegaan, maar zie tabellen 1 en 2 in het ecologisch beleidsplan voor de belangrijkste locaties. Hoe: zie antwoord op vorige vraag.	8
62	Opmerking op woord vooraf: Wij stellen voor dat er veel ruimer gekeken wordt naar potentieel ecologisch waardevolle gebieden.	Zie inleiding, specifiek de alinea over hotspots en potenties.	8
63	Opmerking op woord vooraf: Een prettige leefomgeving voor toekomstige generaties creëren, daar zijn wij een voorstander van maar dit zou allang een taak van de gemeente moeten zijn, en is eigenlijk een open deur. In dat licht gezien vragen wij de gemeente vooral respect te tonen voor dat wat er al aan natuur is en ook een luisterend oor te hebben voor de betrokken burgers.	Het voortgaan met verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving is een voortdurend aandachtspunt voor de overheid. De uitvoering wordt steeds meer door maatschappelijk draagvlak gedaan, waarbij per individu de perceptie verschilt, wat een aanvaardbaar minimumkwaliteit is.	8
64a	Volgens de samenvatting is het doel van het beleid <i>“Het kwalitatief verbeteren en verhogen van de ecologische waarden, en de richtlijnen uit het beleid”</i> . Behalve een kwalitatieve verbetering eisen wij ook een kwantitatieve verbetering van de ecologische waarden (vooral de zichtbaarheid moet worden vergroot).	Wij willen geen norm vastleggen voor ecologie. Het ecologisch beleidsplan beschrijft dat biodiversiteit heel moeilijk meetbaar is. Er zijn in het ecologisch beleidsplan maatregelen aangegeven die op basis van eerdere resultaten zullen bijdragen aan de diversiteit van waarneembare en gewaardeerde soorten.	8
64b	Kan de gemeente een lijst opstellen van deze verbeterde richtlijnen?	We hebben afgezien van een lijst omdat een eenvoudige uitleg over hoe de regels worden toegepast effectiever is dan een lijst. Deze richtlijnen zijn beschreven in het ecologisch	8

		beleidsplan en geordend op thema per bijlage.	
64c	Hoe denkt de gemeente deze richtlijnen in de planprocessen, beheer- en onderhoudsprogramma's te gaan verankeren?	Dit gebeurt met name door gebruik te maken van het afwegingskader bij projecten andere ingrepen dat staat beschreven in bijlage 5 van het concept ecologisch beleidsplan. Dit afwegingskader moet bij alle nieuwe projecten worden doorlopen.	8
64d	Kunnen belanghebbenden en burgers de gemeente er elk moment op wijzen dat zij zich niet aan haar eigen richtlijnen houdt en zijn deze richtlijnen te allen tijde bindend?	Belanghebbenden mogen de gemeente altijd ergens op wijzen. Richtlijnen zijn niet te allen tijde bindend, maar, wetgeving zoals de Flora- en faunawet wel.	8
64e	Worden deze richtlijnen ook opgenomen in de bestaande voorwaarden voor omgevingsvergunningen?	Een aantal voorwaarden zullen na vaststelling van het ecologisch beleidsplan ook getoetst worden bij het beoordelen van bepaalde omgevingsvergunningen.	8
65	Opmerking over de samenvatting: De belangrijkste boodschap van dit ecologisch beleidsplan is niet de constatering dat ecologie overal is. Dat is een vaststaand gegeven. De belangrijkste constatering is dat: Vanwege de overal aanwezige samenhang tussen mensen, dieren en planten, dragen wij (de mens en in dit specifieke geval de gemeente) een grote verantwoordelijkheid om dit ecologische en kwetsbare systeem te bewaren, te bewaken en met veel respect te behandelen. Wij zou graag zien dat de gemeente bovenstaande visie onderschrijft.	Wij dragen een belangrijke verantwoordelijkheid om het ecologische systeem te behouden. Het is echter niet algemeen bekend dat ecologie overal is en niet alleen in het groen. Met de boodschap "ecologie is overal" willen we mensen bewust maken dat ecologie overal voorkomt en dat er dus ook overal rekening mee moet worden gehouden. Alleen als mensen zich bewust zijn van de ecologische waarden om zich heen kunnen ze het ook behouden.	8
66a	Opmerkingen over de samenvatting: Hoe denkt de gemeente ecologie samen met inwoners te gaan toepassen?	Hoe de gemeente ecologie samen met inwoners gaat toepassen staat beschreven in bijlage 12 van het concept ecologisch beleidsplan.	8
66b	Kan het initiatief ook bij de inwoners liggen en waar moeten zij dan aankloppen?	Ja, het initiatief kan ook bij bewoners liggen. Zij kunnen een plan of idee indienen bij de gebiedsteams van de hoofdafdeling Gebiedsontwikkeling en Beheer.	8
66c	Als de gemeente in dit beleidsplan beweert dat zij ecologisch waardevolle locaties wil behouden en versterken hoe rijmt zij dit dan met het niet	Deze discussie valt buiten de scope van het ecologisch beleidsplan en bij de inspraak van het	8

	noodzakelijkerwijs afgraven van een groene oever aan het Houtmanpad die zeker voor kinderen en natuurliefhebbers als educatief en waardevol bestempeld kan worden? De gemeente benut in dit specifieke geval geen kansen en vergroot zeker het draagvlak niet. Ambities uitspreken is eenvoudig maar ambities verwezenlijken blijkt tot nu toe een groot probleem voor de gemeente.	ecologisch beleidsplan gaan we niet in op specifieke vragen over projecten.	
66d	Hoe denkt de gemeente die ambities te gaan waarmaken? Staat zij open voor suggesties. Ideeën van haar inwoners? Is er nagedacht over sponsoring van projecten?	Hoe de gemeente de ambitie gaat waarmaken staat beschreven in het ecologisch beleidsplan zelf. De acties staan in bijlage 3. De gemeente staat open voor suggesties en ideeën van bewoners. Eventuele sponsoring van projecten zal in de uitwerking zal per project gebeuren.	8
66e	<i>“Het ecologisch beleid bevat een toets die weergeeft waar men op moet letten bij projecten. Hierdoor is er minder kans op vertraging”</i> Deze zinsnede uit het beleidsplan baart de stichting ernstig zorgen. Het lijkt er op alsof deze toets het moet vereenvoudigen om snel aan een project te kunnen beginnen. Snelheid mag geen argument zijn om een project te verwezenlijken. Zorgvuldigheid moet voorop staan en hierbij past geen haast. In de praktijk van de hedendaagse samenleving zijn lang niet alle burgers/inwoners even alert op nieuwe plannen en projecten van de gemeente. Uitgebreide communicatie vooraf en overleg met alle potentiële belanghebbenden en organisaties is dan ook een voorwaarde. De gemeente heeft de verantwoording om alle projecten zorgvuldig voor te bereiden en te toetsen aan de ecologische richtlijnen. Wij willen van de gemeente dat zij deze zorgvuldigheid op alle terreinen garandeert en wil dit ook vastgelegd zien in het ecologisch beleidsplan.	Met het opstellen van het ecologisch beleidsplan geven wij aan dat we zorgvuldig handelen belangrijk vinden. Door het toepassen van de juiste protocollen zoals gedragscodes in een vroegtijdig stadium kan vertraging in de uitvoering van projecten worden voorkomen en wordt er juist beter en ook op tijd gelet op ecologische waarden in het gebied.	8
66f	Wij willen van de gemeente ook de garantie dat elk plan ouder dan twee jaar dat ter realisatie op tafel komt te liggen, opnieuw wordt getoetst aan de richtlijnen, en tevens opnieuw wordt voorgelegd aan alle belanghebbenden, inwoners en organisaties.	Dit is situationeel afhankelijk en niet in alle gevallen noodzakelijk. Intern is er altijd controle of bij een plan dat langer loopt, de situatie veranderd is en aanleiding geeft tot aanpassing of het uitvoeren van een nieuwe toets.	8
67	Opmerkingen over de samenvatting: Hoe gaat de gemeente concreet samenwerken met omliggende gemeentes? En onder welk beleid valt deze samenwerking?	Het ecologisch beleidsplan beschrijft dat we samenwerking gaan zoeken met omliggende gemeentes. Wat we samen zullen oppakken zal in	8

		overleg worden besproken. Deze samenwerking is een uitvoering van het ecologisch beleid.	
68	Opmerking over samenvatting: Kan de gemeente niet doelgericht gaan zoeken naar geld om overige ambities te verwezenlijken? Wij denken bijvoorbeeld aan sponsoring Haarlem Bloemenstad? Waar zijn die bollenboeren?	De gemeente is constant opzoek naar subsidiemogelijkheden. De mogelijkheid om projecten te sponsoren is een uitwerking.	8
69	Opmerking over samenvatting: Deze loffelijke streefbeelden zouden nu bij alle beleidsplannen al gehanteerd kunnen worden. Wij verwijzen hierbij ten overvloede weer op het project 'fietsverbinding Houtmanpad' waarbij vooraf geen duidelijk streefbeeld is gevormd en ook te weinig rekening is gehouden met de ecologie. Ook de doelmatigheid van deze hele verbinding met al zijn negatieve gevolgen is niet goed bekeken. Vanuit de nieuwe gezichtspunten en streefbeelden in het ecologisch beleidsplan vragen wij het hele project 'fietsverbinding Houtmanpad' te heroverwegen met dien verstande dat men dan ook tot de conclusie komt dat dit hele project zijn doel voorbij schiet en zeker geen bijdrage is aan een ecologisch verantwoorde ontwikkeling.	De streefbeelden gaan pas gelden zodra het ecologisch beleidsplan is vastgesteld. Deze streefbeelden zijn vooral een richtlijn voor ontwerpers en beheerders. Maar in op elke locatie blijft maatwerk noodzakelijk. Het ecologisch beleidsplan gaat niet over het heroverwegen van projecten.	8
70a	Opmerking over samenvatting: Participatie heeft niet met onze stichting plaatsgevonden. Wij beschouwen ons wel als een milieuorganisatie. Kan de gemeente exact aangeven welke natuurorganisatie, deskundigen van binnen en buiten de gemeente betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van het concept beleidsdocument?	Alle bij ons bekende natuurorganisaties die in de gehele Haarlem actief zijn, zijn betrokken. Ook enkele bewoners die hebben aangegeven mee te willen denken bij het opstellen van het ecologisch beleidsplan zijn betrokken geweest. Daarnaast zijn verschillende ambtelijke disciplines betrokken.	8
70b	Met welke natuur- en milieuorganisaties is geparticipeerde en waaruit bestond die participatie?	De participatie bestond uit een startbijeenkomst, een excursie. Daarnaast uit het meelesen van het stuk en het inbrengen van ideeën, gevolgd door een tweede bijeenkomst met participanten. Bij een aantal personen is specifiek informatie ingewonnen over onderwerpen waar de gemeente zelf minder kennis van heeft. Na participatie zijn verschillende onderdelen aangepast en compleet	8

		gemaakt.	
70c	<i>“Bij de uitvoering van de plannen worden de inwoners ook zoveel mogelijk betrokken”</i> Kan de gemeente hierover meer specifiek zijn?	Ja, dit staat beschreven in bijlage 12 van het concept ecologisch beleidsplan.	8
70d	Waaruit bestond de participatie van de inwoners bij dit concept beleidsdocument?	Zie antwoord vraag 70b. Het meelezen en inbrengen van ideeën. Het actief ophalen van informatie bij bewoners met specifieke kennis die nuttig was voor het ecologisch beleidsplan.	8
71	<i>“Een aantrekkelijke groene en gevarieerde woonomgeving bevordert het welzijn en de volksgezondheid. Wie als kind betrokken is bij het groen door er te spelen en van de opbrengst uit de wilde natuur te eten, is er sterker bij betrokken.”</i> Deze stelling onderschrijven wij. Wij constateren echter dat de gemeente deze stelling niet toepast op het project Houtmanpad. De enige aanwezige groene oever waar kinderen nu nog elke dag spelen wordt niet door de gemeente gerespecteerd. Nu kunnen kinderen daar de vogels observeren, spelen, en een visje in het wild vangen en eten. Wanneer het plan van de gemeente doorgang vindt is dit niet meer mogelijk. De betrokkenheid bij de natuur neemt hierdoor af. Wij verwachten van de gemeente dat zij deze oever bewaart. Als de gemeente echt waarde hecht aan dit beleidsplan zou de gemeente dat nu al toe moeten passen op alle actuele plannen. Wij geven het Houtmanpad slechts als voorbeeld.	Dit voorstel valt buiten de scope van het ecologisch beleidsplan en bij de inspraak van het ecologisch beleidsplan gaan we niet in op specifieke vragen over projecten.	8
72a	<i>“Een natuurlijke omgeving is meestal een belangrijke voorwaarde voor vestiging van bedrijven”.</i> Deze constatering kan inhouden dat het creëren van nieuwe natuur tegelijkertijd een bedreiging voor zichzelf vormt. Het creëren van nieuwe natuur mag nooit tot doel hebben om nieuwe bedrijvigheid aan te trekken. Toename van bedrijvigheid in Haarlem moet alleen op de daarvoor geëigende plaatsen (de al bestaande industrieterreinen) plaatsvinden. Wij verzoeken de gemeente dit te bevestigen.	Deze constatering geeft aan dat een groene en natuurlijke omgeving voor bedrijven een belangrijke vestigingsfactor is. Het geeft niet aan dat groen moet wijken voor bedrijvigheid. Het concept ecologisch beleidsplan gaat niet over de locatie van bedrijven.	8
72b	Creëren van nieuwe natuur moet alleen bedoeld zijn om de biodiversiteit te vergroten en het kwalitatief en kwantitatief verbeteren van de ecologische waarden. Wij willen in het beleidsplan opgenomen zien dat natuurvernieuwing of vergroting niet automatisch samengaat met vergroting van de bedrijvigheid.	Zie ook antwoord vraag 16a en de alinea over natuur versus cultuur in de inleiding van deze nota. Het ecologisch beleidsplan beschrijft juist dat ecologie heel goed samen kan gaan met andere functies. Indien bedrijvigheid en ecologie	8

		samengaan vinden wij dit een uiting van duurzame kwaliteit en zullen wij dit toejuichen.	
73	<i>“Ecologie heeft een belangrijke economische waarde”.</i> Hier zijn wij het niet mee eens en vinden dat dit standpunt dat door de gemeente in het beleidsplan wordt ingenomen uit het hele plan moet worden geschrapt. Zodra economie belangrijk wordt gaat dit altijd ten koste van de ecologie. Ecologie mag dus nooit een argument zijn om de economie te versterken. Uiteindelijk zal een versterkte economie altijd ten koste gaan van de ecologie (uitstoot van broeikasgassen, toename verkeer, etc.).	Met deze stelling willen wij benadrukken dat ecologie en groen belangrijke argumenten zijn voor bedrijven om zich te vestigen. Wij zijn het niet eens met uw argument dat een versterkte economie altijd ten koste gaat van de ecologie.	8
74a	Reactie op paragraaf 1.1: Oude bomen hebben een veel grotere betekenis voor het ecosysteem dan jonge aanplant. In het beleidsplan moet hier rekening mee worden gehouden.	Hier zijn we het mee eens. Daarom staat in het ecologische beleidsplan opgenomen dat de kwaliteit en duurzaamheid van de groeiplaats van beplanting goed moet zijn zodat bomen ook echt oud kunnen worden (zie bijlage 6 in het ecologisch beleidsplan).	8
74b	Oude bouwwerken bieden plaats aan vleermuizen en vogels. Deze verdienen dan ook bescherming.	De bescherming van oude gebouwen in het algemeen valt buiten de scope van het ecologisch beleidsplan. De Flora- en fauna wet regelt de bescherming van vleermuizen en vogels. Zo mogen verblijfplaatsen van vleermuizen niet zonder meer worden gesloopt, ook niet als ze in gebouwen zitten.	8
75	Hoe gaat de gemeente contacten met andere partijen onderhouden?	Deze vraag is heel algemeen. De gemeente heeft op zeer veel niveaus contacten. Enkele voorbeelden zijn structurele overleggen met (maatschappelijke) organisaties, woningcorporaties en bedrijven, maar ook participatiebijeenkomsten en beantwoording van vragen van bewoners. Maar er zijn nog vele andere manieren waarbij de gemeente contacten heeft met andere partijen.	8
76	Wij zouden graag richtlijnen vastgelegd zien voor participatie en duidelijke navolging daarvan zien.	Richtlijnen voor participatie zijn vastgelegd in de nota over participatiebeleid en in de	8

		inspraakverordening.	
77a	Opmerking over samenvatting: Hoe denkt de gemeente deze participatie concreet te realiseren, educatie, communicatie?	Participatie en educatie staat beschreven in het concept ecologisch beleidsplan bijlage 12 over participatie en educatie.	8
77b	Hoe denkt de gemeente de educatie te financieren?	De gemeente financiert natuur- en milieueducatie nu al en heeft eigen voorzieningen hiervoor zoals de schooltuinen, kinderboerderijen en het natuur- en milieucentrum Ter Kleef.	8
77c	Hoe denkt de gemeente alle belanghebbenden en burgers vrijwillig bij deze participatie te betrekken? Niet alle burgers staan te trappelen om hieraan deel te nemen.	Dit staat beschreven in het concept ecologische beleidsplan in bijlage 3 en bijlage 12.	8
77d	Wij willen een waarborg dat in elk actie- of projectplan duidelijk wordt beschreven hoe deze participatie en inspraak gaat plaatsvinden.	Participatie is vrijwillig en niet verplicht. De participatie en inspraak zijn geregeld in het participatiebeleid en de inspraakverordening (beide uit 2011).	8
78a	Wij willen graag een uitleg waarom nooit uitvoering is gegeven aan de nota meer "natuur in Haarlem" Het valt niet goed te praten dat een kant-en-klaar plan voor ecologische inrichting en beheer jarenlang op de plank is blijven liggen.	De nota van 1997 is door het bestuur niet formeel vastgesteld. Daarom kon er geen uitvoering aan worden gegeven. De richtlijnen eruit zijn echter wel intern gebruikt.	8
78b	Wij willen daarom van de gemeente de absolute garantie dat het huidige "Ecologisch beleid 2013-2030" ook daadwerkelijk uitgevoerd gaat worden. Wij vragen de gemeente vanaf nu deze nota ook al te implementeren in bestaande projecten en geen kostbare tijd meer te verliezen met het invoeren hiervan.	Wij kunnen de nota pas implementeren na vaststelling. Daarna zal de uitvoering en uitwerking van onderdelen starten.	8
79a	De gemeente suggereert al jaren te werken aan de kwaliteit van het groen. Wij constateren dat dit niet altijd het geval is. Sinds 2006 is de groentoets verplicht bij projecten. Deze groentoets heeft tot doel om vooraf te kunnen bepalen op welke wijze een project op de meest ideale/ecologische manier kan worden uitgevoerd. De gemeente heeft zich niet aan deze verplichting gehouden zoals bij het project Houtmanpad. Het gevolg is dat achteraf blijkt dat de ecologie niet gewaarborgd is. Hierdoor ontstaat veel weerstand bij inwoners en gebruikers. Een groentoets na goedkeuring in de raad is altijd te laat. Wij willen de garantie dat een groentoets altijd voor inspraak en goedkeuring van een project door de raad wordt uitgevoerd.	De uitvoering van een groentoets bij projecten is verplicht en deze moet altijd worden gedaan voor de besluitvorming plaats vindt. Bij de inspraak van het ecologisch beleidsplan gaan we niet in op specifieke vragen over projecten.	8

79b	De gemeente zegt dat zij al natuurvriendelijke oevers inricht. Hoe verklaart zij dan het niet noodzakelijkerwijs afgraven van een hiervoor geschikte groene oever aan het Houtmanpad? Deze bestaande oever is bij uitstek geschikt om in te richten als natuurvriendelijke oever met educatieve en recreatieve waarde voor de gebruikers van het Houtmanpad. Wij verwachten dat de gemeente deze oever alsnog natuurvriendelijk inricht en niet afgraaft.	Dit voorstel valt buiten de scope van het ecologisch beleidsplan en bij de inspraak van het ecologisch beleidsplan gaan we niet in op specifieke vragen over lopende projecten.	8
80a	Wij hebben een slechte ervaring wat betreft de medewerking en ondersteuning van de gemeente Haarlem. Jarenlang achterstallig onderhoud aan de haag van het Houtmanpad wilde wij met behulp van vrijwilligers en steun van de gemeente aanpakken. Deze actieve bijdrage aan het beheer werd door de gemeente niet toegestaan. Welke criteria hanteert de gemeente om deze ondersteuning wel of niet te verlenen?	Criteria voor groenparticipatie worden niet opgenomen in het ecologisch beleidsplan maar vallen onder het onderwerp groenparticipatie.	8
80b	Wij bieden aan om jaarlijks met ondersteuning van de gemeente een groep vrijwilligers te organiseren om onderhoud aan de haag langs het Houtmanpad te plegen. Op deze wijze dragen wij ook een steentje bij aan één van de doelstellingen voor ecologie te behalen.	Aanvragen voor participatie kunnen worden gedaan bij gebiedsteams van de hoofdafdeling Gebiedsontwikkeling en Beheer van de gemeente. Een gebiedsteam zal bekijken of participatie op die locatie mogelijk is.	8
81	Voor velen is de betekenis van duurzame ontwikkeling niet bijzonder duidelijk. Voor ons bestaat de essentie van Duurzame Ontwikkeling vooral uit het respecteren van de 'gebruiksruimte' zodat ook toekomstige generaties kunnen blijven genieten en profiteren van een vitale stad met een waardevolle natuurlijke omgeving. Wij vragen de gemeente bij alle nieuwe bouwprojecten en voornemens altijd respectvol om te gaan met de bestaande waardevolle situaties en waar nodig kwetsbare natuur, architectuur of andere monumenten te beschermen. Een waardevolle historische oude schoorsteen die recent tegen de vlakte is gegaan rekenen wij hier ook onder. Dit mag niet meer in Haarlem gebeuren. Bij deze vraag zat een lijst met suggesties voor definities. Voor de leesbaarheid van dit document zijn deze niet weergegeven.	Wij zullen een lijst met definities opnemen in het concept ecologisch beleidsplan (zie bijlage 16 in het ecologisch beleidsplan). Wij onderschrijven dat natuur vraagt om zorgvuldig handelen. Zie ook inspraakreactie nummer 152 en de alinea over lijst met definities in de inleiding van deze nota.	8
82a	<i>"De gemeente Haarlem is in 2030 een duurzame, diverse, vitale stad met een hoge ecologische waarde"</i> Deze visie vind de stichting een wel zeer algemene omschrijving voor een stad die ecologie en duurzaamheid een hoge prioriteit wil geven.	De visie is algemeen gehouden omdat het onmogelijk is om voor 2030 alles in een visie te concretiseren. Daarom is er voor gekozen specifieke uitgangspunten te verwerken in 13 ambities.	

82b	Duurzaamheid als basis principe bij inrichting en beheer zorgt voor meer biodiversiteit en een hogere kwaliteit van de openbare ruimte. Dit juichen wij toe maar: Hoe gaat de stad er in 2030 uit zien? Hoe worden de kwalitatieve en kwantitatieve ecologische verbeteringen in de stad zichtbaar? Gaan de bewoners ervaren dat de biodiversiteit is toegenomen?	De perceptie van de toegenomen biodiversiteit is afhankelijk van de soort aandacht die men daar voor heeft. Veel mensen letten vooral op zangvogels en bloemen. Anderen letten op het totale volume van het groen. De werkelijke biodiversiteit is praktisch niet nauwkeurig meetbaar (zie hoofdstuk 1.2 in het ecologisch beleidsplan). In dit rapport ligt de nadruk vooral op indicatoren als vogels, vlinders, bloeiende gewassen, een toename aan inheemse houtige gewassen en aan schoon water.	
82c	Wij verwachten van de gemeente dat zij de natuur in de stad zodanig beheert dat de natuurlijke structuren en processen niet principieel worden aangetast. De vraag “Hoe gaan we dit bereiken” hoort niet thuis onder het kopje visie. Wij zien graag een veel beter uitgewerkt beeld van “de visie” en de concreet te bereiken/behalen doelstellingen.	Gemeentelijk beleid kan niet eenzijdig het natuurbelang en de doelstelling van alle soorten in Haarlem beschrijven. Daarom volstaan wij met de nu beschreven 13 ambities op pagina 15 van het concept ecologisch beleidsplan.	
82d	“Participatie en educatie hebben een belangrijke rol door bewoners zelf meer verantwoordelijkheid te laten nemen”. Bewoners zullen niet snel het initiatief nemen om de verantwoordelijkheid voor de ecologie van hun naaste omgeving te dragen. Het is een illusie te denken dat dit spontaan zal gebeuren. De gemeente zal dus het initiatief moeten nemen om de bewoners te informeren, te enthousiasmeren en de betrokkenheid te vergroten.	Er zijn op dit moment zeer actieve groepen in Haarlem die al verschillende initiatieven hebben opgestart. Daarnaast zijn we het met u eens dat de gemeente hier ook blijvend een actieve rol in zal moeten hebben.	
83a	Het invoeren van een ecologische toets zien wij als een grote verbetering. De vraag is echter hoe onafhankelijk deze toetsing in de praktijk zal zijn. Uit het beleidsplan inclusief alle bijlagen wordt ook niet duidelijk aan welke richtlijnen een project uiteindelijk moet voldoen. Er is sprake van een wirwar aan regels, beleidskaders, voorwaarden en wetgeving op zowel Europees, nationaal als lokaal niveau.	Wij zien de ecologische toets in de vorm van een afwegingskader ook als een verbetering. In het concept ecologisch beleidsplan is beschreven aan welke landelijke en Europese wetgeving en aan welke gemeentelijke voorwaarden projecten moeten voldoen (bijlage 5 van het concept ecologisch beleidsplan). Omdat de term ecologische toets niet voor iedereen even duidelijk was, is na de inspraak de term ecologische toets	8

		vervangen door afwegingskader bij projecten en andere ingrepen.	
83b	Wij zouden graag zien dat er één eenduidige ecologische toets door deskundigen ontwikkeld wordt, die voor alle projecten identiek is. Deze toets moet begrijpelijk zijn voor iedereen, goed vindbaar en eenvoudig toepasbaar. De toetsing zoals die nu wordt voorgesteld is alleen toepasbaar als men zeer goed is ingevoerd. Dit maakt het voor inwoners praktisch onmogelijk om de gemeente te controleren.	Uw wens is in de praktijk niet mogelijk door de immense diversiteit aan projecten en typen ingrepen, die moeten worden getoetst. Er moet voor elk project een ecologische quickscan worden gedaan op aanwezige natuurwaarden. Dit moet worden gedaan door iemand met ervaring en kennis van zaken. Niet iedereen kan zomaar zien of ergens bijvoorbeeld vleermuizen zitten. De gemeente zal hier zelf ook in een aantal gevallen de kennis hierover buiten de deur moeten zoeken. Stukken zoals natuuronderzoeken, zijn bij de gemeente opvraagbaar.	8
83c	Kan de gemeente aangeven hoe een ecologische toets objectief plaats zal vinden? Vaak is er sprake van tegengestelde (politieke) belangen bij het realiseren van een project. Hoe kunnen politieke en/of ambtelijke voorkeuren vermeden worden?	Een ecologische toets wordt gedaan op basis van openbare en wettelijke vastgestelde criteria in de Flora- en faunawet en in de natuurbeschermingswet. Het vraagt wel deskundigheid en terreinkennis om de toets volledig uit te voeren.	8
83d	Is de gemeente de enige die deze toetsing doet? Zo ja, kan hier wellicht een onafhankelijk platform van deskundigen en belanghebbenden bij betrokken worden?	Wanneer de gemeente de enige zou zijn die toetst, dan kan daar per definitie geen externe worden betrokken. Gelukkig is dat niet zo. De gemeente laat de ecologische quickscan altijd uitvoeren door een erkend deskundige waardoor de objectiviteit is gewaarborgd.	8
83e	Zou er een mogelijkheid gecreëerd kunnen worden om een externe deskundige vooraf een second opinion te laten geven indien er twijfel ontstaat over de uitkomst van de toets?	Het is niet mogelijk om vooraf een second opinion uit te voeren.	8
84	Al in 2006 werd de Groentoets ingevoerd. Nu in 2013 blijkt echter dat deze groentoets in de praktijk niet altijd wordt/werd uitgevoerd. Dit heeft het vertrouwen in de gemeente geschaad. De fietsverbinding Houtmanpad is een goed praktijk voorbeeld waarbij de toets te laat (pas nadat de gemeente hier in	Bij de inspraak van het ecologisch beleidsplan gaan we niet in op specifieke vragen over lopende projecten.	8

	een rechtzaak op is geweest!) is uitgevoerd, zodat de oorspronkelijke bedoeling van deze toets “Een zorgvuldige afweging maken tussen een fysieke ingreep, behoud of compensatie van groen” niet meer mogelijk was. De consequenties voor het groen zijn hierdoor in een te laat stadium bekend geworden waardoor de gemeente, inwoners en belanghebbenden wederom voor een voldongen feit zijn komen te staan. Wie garandeert ons dat de huidige Ecologische toets wel en in een vroeg stadium uitgevoerd gaat worden? Hetzelfde geldt voor de Quicksan die in een nog eerder stadium uitgevoerd moet worden.		
85a	<i>“In principe geen bebouwing wordt toegestaan in ecologische hotspots en potentie locaties”</i> - Met deze zo geformuleerde voorwaarde geeft de gemeente Haarlem zichzelf de vrijheid om alsnog in deze gebieden te bouwen. Men kan immers altijd teruggrijpen op het argument van een aantoonbaar en zwaarwegend maatschappelijk belang en de compensatie regeling toepassen. Wij zijn het er niet mee eens dat bebouwing toch nog mogelijk is en willen de woorden <i>“In principe”</i> uit de tekst verwijderd zien.	Bij een aantoonbaar en zwaarwegend maatschappelijk of economisch belang moet door het bestuur opnieuw een afweging kunnen worden gemaakt. Deze keuzen worden openbaar en controleerbaar door het bestuur gemaakt. Met dit ecologisch beleidsplan leggen wij vast dat er in alle gevallen compensatie gevonden moet worden voor de verloren gegane ecologische waarden. Compensatie dient dan zo nabij mogelijk gevonden te worden.	8
85b	Wij vinden dat de al aanwezige bouwwerken indien zij goed passen in het cultuur historisch landschap (dus niet te hoog en passend qua architectuur) juist wel maatgevend zouden moeten zijn voor nieuwe ontwikkelingen. Duurzaamheid betekent dat de bestaande structuren niet principieel worden aangetast. De tekst zou dus op dit punt moeten worden aangepast.	Wij hebben de tekst verduidelijkt in het ecologisch beleidsplan. Bestaande gebouwen zijn niet een vrijbrief om er nog meer bij te zetten.	8
85c	Wij willen in deze tekst opgenomen zien dat behalve de kwaliteit van het verloren gegaan natuurlijke gebied ook de totale oppervlakte van het oude gebied volledig gecompenseerd wordt.	In de bestaande praktijk van de ruimtelijke ordening is deze vraag niet realistisch.	8
86a	Het ontwikkelen van de potentie locaties tot hotspot locaties (opmerkingen over kaart 2 in het concept ecologisch beleidsplan). Wij zijn zeer teleurgesteld over de op de kaart aangegeven locaties. Het is een armetierige en schrale verzameling van de meest voor de hand liggende locaties waarin nauwelijks sprake is van enige samenhang en visie. De gemeente zal met deze kaart in de hand nooit aan de ambitieuze doelstellingen kunnen voldoen. Bouw is in principe op deze locaties niet mogelijk. Wij vermoeden dat dit de reden is	De Hotspots en Potenties kaart geeft aan waar de huidige locaties zitten die ecologisch waardevol zijn of ecologisch waardevol kunnen worden. Wel of geen nieuwbouw was geen criterium. De kaart gaat uit van de bestaande situatie. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	8

	waarom er zo weinig locaties op de kaart staan. Meer gebieden met ecologische potentie of ecologische hotspots zou de mogelijkheden van eventuele nieuwbouw behoorlijk beperken.		
86b	Het is opvallend dat er nauwelijks aansluiting plaatsvindt van groene gebieden met ecologisch potentie of hotspot locaties terwijl dit volgens de voorwaarden van de ecologische toets wel zou moeten gelden. Wij maken dan ook bezwaar tegen deze zeer beperkte kaart van de gemeente.	De kaart geeft geen ecologische ontwikkellocaties aan, maar de huidige situatie. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	8
86c	Deze kaart zou tot 2030 maatgevend moeten worden voor het ecologisch beleid van de gemeente Haarlem.	Daar is deze kaart niet voor gemaakt. Deze kaart geeft de huidige ecologische waardevolle gebieden aan en de gebieden die nu al waardevol zijn maar nog wat meer aandacht nodig hebben (de potenties). Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	8
87	Wij bieden de gemeente een veel uitgebreidere en zeer doordachte alternatieve kaart aan voor de Hotspots en Potenties kaart. (<i>zie kaart met adviezen voor meer Ecologische Hotspots en Potenties</i>). Dit alternatief is tot stand gekomen door zeer bewuste ecologische keuzes te maken. Deze verbeterde kaart heeft de volgende positieve effecten: - Er ontstaat een evenwichtiger verdeling van het groen in de stad en aan de randen. - De biodiversiteit zich beter kan verspreiden langs (Eco)logisch doorlopende lijnen en aansluitende gebieden. - Aan de Oostkant van de stad ontstaat een doorlopende (!) groene ecologische buffer die veel van de negatieve invloeden van het luchtverkeer van en naar Schiphol zoals lawaai en fijnstof, opvangt en vermindert. - Er ontstaan meer ecologische Oost-West verbindingen en ecologische Noord-Zuid verbindingen. - Het Spaarne wordt het groene Noord-Zuid lint door de gehele stad - De Leidsevaart wordt een tweede meer Westelijk gelegen groene ecologische lijn door de stad. - Het Westelijk Tuinbouwgebied wordt in zijn geheel een ecologische, recreatieve buffer tussen duinen en stad, en tussen duinen en het	Uw voorstel is een ambitiekaart en past niet binnen de kaders van het opgestelde ecologisch beleidsplan. Wij zijn bij het opstellen van de ecologische hotspots en potenties kaart uitgegaan van bestaande locaties met ecologische waarden. Het toevoegen van nieuw groen heeft gevolgen voor andere functies in de stad. Dit soort besluiten moet daarom integraal worden afgewogen. De Structuurvisie Openbare Ruimte(SOR) is hier het beleidsdocument voor. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	8

	Ramplaankwartier. Hierdoor kan in dit gebied ook geen verdere verloedering en verstedelijking meer plaatsvinden. <i>40 jaar geleden waren de sloten in dit gebied glashelder en kon de jeugd hier nog salamanders vangen. Voor herstel van de ecologische waarden is het nog niet te laat.</i> NB. Het is onbegrijpelijk dat het gehele WTG niet is opgenomen in de kaart van de gemeente. - In de stad zijn diverse kleinere locaties toegevoegd (parken) die belangrijk zijn voor een prettig leefmilieu van de inwoners. - Een aantal grachten in de stad en in schalkwijk worden ecologische verbindinglijnen die verschillende gebieden met elkaar verbinden. De concept kaart van de gemeente mist bijna alle gunstige ecologische effecten zoals hierboven beschreven. Op die kaart zijn slechts een paar verbindende lijnen te vinden. Het zijn makkelijke keuzes langs het spoor en de uiterste (al groene) rand van de stad. Wij adviseren de gemeente ons voorstel over te nemen. Wij adviseren de gemeente ook om nog eens goed te kijken naar de mogelijkheden voor een nieuwe ecologische Noord-Zuid verbinding in Haarlem-Noord. Een dergelijke verbinding ontbreekt in dit deel van de stad.		
88	Maak gegevens over monitoring van biodiversiteit makkelijker, door bijvoorbeeld een link naar de NDFF (databank natuurgegevens). Wij willen de garantie dat de monitoring consequent en professioneel plaatsvindt en niet volledig afhankelijk is van vrijwilligers.	Uw wens is onbetaalbaar en niet realistisch. De door vrijwilligers gedane waarnemingen worden op landelijk niveau getoetst. Op waarneming.nl zijn de meeste waarnemingen openbaar toegankelijk.	8
89	Actie noordzijde Brouwersvaart: Wij zijn verbijsterd om hier te lezen dat er blijkbaar een ambtelijke ambitie bestaat om een Oost - West voetpad aan te leggen aan de Noordzijde van de Brouwersvaart. Wij maken het grootst mogelijke bezwaar tegen de aanleg van dit voetpad. Dit gebied heeft een zeer grote ecologische potentie en dient beschermd te worden (nog los van de cultuurhistorische waarde van dit gebied). Het huidige plan Momenteel wil de gemeente een fietsverbinding aan de Zuidzijde van de Brouwersvaart aanleggen. Deze verbinding heeft vanwege ruimtegebrek en de aanwezigheid van het al bestaande voetpad grote consequenties voor het voetpad en het gebied zelf (demping van de vaart en afgraving). Het valt niet uit te leggen dat de enorme kosten en consequenties die gepaard gaan met dit project blijkbaar weer te niet zullen worden gedaan wanneer een voetpad ten	Voor de noordzijde van de Brouwersvaart is in 2007 in nauw overleg met betrokken organisaties als Stichting Westelijk Tuinbouwgebied en bewoners een plan ontworpen voor de aanleg van een 'Stadsnatuurpark', hierin was onder meer sprake van een voetpad. Vanwege ingrijpende bezuinigingen bij gemeente en provincie zijn verdere ontwikkelingen in 2012 voor onbepaalde tijd opgeschort. Zie ook vraag 118.	8

	Noorden van de vaart zou worden aangelegd. Het voetpad aan de Zuidzijde zou dan in principe kunnen verdwijnen. Dit betekent dat de huidige noodzaak voor demping van de vaart niet meer zou bestaan. Conclusie: De gemeente heeft blijkbaar geen enkele visie voor dit gebied en haalt ambities, nieuwe en oude plannen door elkaar met enorme negatieve financiële en ecologische gevolgen. Wij pleiten voor duurzaam (ecologisch) beheer van dit gebied en voor behoud van de huidige situatie.		
90	Pagina 15 in het plan: Bij veel planontwikkeling en uitvoering van projecten is juist sprake van verlies aan ecologische waarden. Kansen om natuurwaarden te verbeteren zijn in het algemeen helemaal niet zo groot. De richtlijn moet dus eigenlijk zijn om zeer spaarzaam om te gaan met planontwikkeling in kwetsbare gebieden met waardevolle natuurwaarden. De grenzen van het gebruik zijn inmiddels binnen de stad Haarlem wel bereikt.	Uw uitspraak is te algemeen om te kunnen becommentariëren. In het algemeen volgt na de aanlegfase van een (groen)project een lange ontwikkeling naar meer kwaliteit, meer interne variatie en een grotere soortenrijkdom. Wij zijn bij het opstellen van de ecologische hotspots en potenties kaart uitgegaan van bestaande locaties en de tot nu toe bekende gegevens over soortenrijkdom en ecologische waarden.	8
91	Pagina 15 in het plan: Uit de kaart met hotspots en potenties zoals die door de gemeente in dit beleidsplan is voorgesteld blijkt helemaal niet dat alle huidige aaneengesloten oppervlaktes gegarandeerd aaneengesloten zullen blijven want er zijn flinke hiaten te zien op deze kaart. Wij zijn ook voorstander van <i>“Het creëren van samenhang tussen ecologisch waardevolle plekken en aansluiting op de regionale ecologische structuur”</i> maar dan zal de gemeente toch de door ons voorgestelde kaart met vele aanvullingen als basis moeten gaan gebruiken. - Wij zien punt 10 dan ook als een ondersteuning van ons voorstel voor een uitgebreidere kaart. Met die kaart stelt de gemeente zich enige ambitieuze doelstellingen die Haarlem tot een vitale stad kunnen maken.	U gaat hier ten onrechte uit van ecologische verbindingen zoals ze in natuurgebieden gebruikelijk zijn. In stedelijk gebied zijn zones en goede locaties belangrijker dan structuurlijnen op een kaart. De kaart met hotspots en potenties is geen ambitiekaart maar een vaststelling van bestaande kwaliteiten en hun praktisch mogelijke verbeteringen.	8
92	Pag 30: Wij vragen de gemeente bij nieuwbouw en planontwikkeling in het centrum en verdichte buurten in de toekomst meer ruimte te reserveren voor natuurontwikkeling.	Het ecologisch beleidsplan gaat niet over het toevoegen van groen in specifieke wijken.	8
93	Wij verwachten van de gemeente Haarlem dat zij in overleg met de beheerders van de gebieden rondom het spoor actief gaat zorgen voor:	De verwachting is niet realistisch in de bestaande verdeling van juridische zeggenschap en de	8

	- Het verwijderen van te massieve en hoge hekken en deze laat vervangen door visueel minder aanwezige en storende hekken. De hekken die momenteel geplaatst worden hebben een grote negatieve invloed op de natuurwaarden en op de zichtlijnen die langs het spoor aanwezig zijn. - Een verbetering van de zichtbare kwaliteit van de natuurwaarden in dit groene lint. - Het toegankelijker maken van deze gebieden (waar mogelijk) zonder aantasting van de natuurwaarden. - De stroken die langs het spoor geen of nauwelijks natuurwaarden meer hebben (vooral in het centrum van de stad) in samenwerking met de beheerder gaat verbeteren. In het algemeen willen wij dat de gemeente het spoor als groen lint door de stad meer gaat uitbuiten en actief gaat verbeteren. Het excuus dat de veiligheid op het spoor in het gedrang zou komen is zeer overtrokken. Mensen die persé het spoor willen bereiken kunnen dit nog altijd via eenvoudige sluiptwegen doen. De kostbare investering die men nu doet in de hekken zijn beter besteed aan de ecologie van het gebied.	financiële en ambtelijke middelen van de gemeente Haarlem.	
94	Wij zijn voorstander van het verder uitwerken van een onafhankelijk platform "Groen Haarlem". Dit platform kan als aanspreekpunt gaan dienen voor de gemeente en de inwoners over alle nieuwe bouwplannen en beleidsvoornemens van de gemeente Haarlem. De gebundelde kennis kan leiden tot verbetering van de kwaliteit van de plannen en veel problemen vroegtijdig uit de weg ruimen. De gemeente moet er niet te veel vanuit gaan dat veel bewoners snel actief en betrokken zullen zijn bij beheer en ontwikkeling van de natuur in de stad, dit blijft over het algemeen toch beperkt tot selectieve groepjes. Natuur vindt iedereen prachtig en waardevol maar zelf de handen uit de mouwen steken is er vaak niet bij.	Wij zijn ook groot voorstander van Platform Haarlem Groener. En zien voor hen een steeds belangrijkere rol in Haarlem weggelegd als positieve intermediaire organisatie. Wij hebben nog niet van Platform Haarlem Groener vernomen dat zij voor alle bewoners aanspreekpunt willen zijn voor nieuwe bouwplannen. Dit is een zeer zware en belastende taak. Wij zijn het niet eens met uw opmerking dat mensen niet actief willen zijn met groenbeheer. Wij zien wel dat mensen meer willen doen en juist wel de handen uit de mouwen willen steken.	8
95	Het hele Ecologische Beleidsplan dat wij in principe van harte ondersteunen, valt of staat met de financiering. Het is dan ook onvoorstelbaar dat het investering- en exploitatiebudget nihil is. De gemeente moet er alles aan doen om dit veranderen, "Out of the box" gaan denken om financiering te verwezenlijken.	Op pagina 16 van het concept ecologisch beleidsplan staat beschreven dat er vanuit andere domeinen en partners wel indirect gewerkt wordt aan het verbeteren van ecologie in de stad. Er is	8

	Crowdfunding, sponsoring... Alle wegen moeten worden onderzocht om aan meer financiële middelen te komen. Gezien de huidige financiële situatie hebben er wij zeer weinig vertrouwen in, dat de hoge ambities die de gemeente zichzelf in de inleiding van het Beleidsplan stelt, ooit gerealiseerd gaan worden. De gemeente moet zich verplichten zeer zorgvuldig om te gaan met de beschikbare middelen en vooraf bij elk project de noodzaak en doelmatigheid hiervan goed te bestuderen. Wij merken hierbij op dat dit voor het project "Fietsverbinding Houtmanpad" niet het geval is geweest.	met het opstellen van dit ecologisch beleidsplan jaarlijks een budget beschikbaar tot 2022 om te investeren in ecologisch beheer. Dit staat beschreven op pagina 17 van het concept ecologisch beleidsplan. De gemeente gaat andere financieringsmethoden betrekken. We noemen al de subsidie mogelijkheden in het concept ecologisch beleidsplan. We zullen crowdfunding en sponsoring ook benoemen in het ecologisch beleidsplan.	
96	Stimuleren van betrokkenheid, draagvlak en samenwerking. Vooral op deze punten is in het verleden veel misgegaan bij de gemeente. Wij stellen voor dat het stimuleren van betrokkenheid, draagvlak en samenwerking vastgelegd wordt in een draaiboek met regels en richtlijnen zodat er een duidelijke strategie en handvat beschikbaar is hoe deze punten gerealiseerd kunnen worden.	Het stimuleren van betrokkenheid, draagvlak en samenwerking kan op verschillende manieren worden gedaan. En is per project verschillend. Binnen de gemeente is er participatiebeleid en de inspraakverordening (beide uit 2011), die onder andere beschrijven hoe er het beste draagvlak en samenwerking kan worden gezocht.	8
97	Opmerking over bijlage 12: In dit hoofdstuk worden vooral doelen beschreven. Hoe deze doelen bereikt gaan worden blijft volstrekt onduidelijk. Kan de gemeente ons informeren hoe zij deze doelstellingen denkt te gaan bereiken? Wij stellen voor dat er voor het totale beleid aangaande duurzame en ecologische ontwikkeling een uitgebreid communicatieplan wordt opgesteld met niet alleen doelstellingen maar vooral met een praktische uitwerking hoe de diverse doelgroepen bereikt gaan worden.	Wij zijn het niet met u eens dat de weg waarlangs wij doelen willen bereiken volstrekt onduidelijk is. Zo is zijn er in Haarlem al veel bewoners actief in natuurwerkgroepen. Per project, voortvloeiend uit het ecologisch beleidsplan, zal er een communicatie plan gemaakt worden. Dit is een uitwerking van het ecologisch beleidsplan.	8
98	Monitoring is belangrijk om de effecten van het beleid te kunnen volgen. Wij stellen voor dat de gemeente op haar website een pagina creëert waarop Haarlammers deze monitoring kunnen volgen en ook interactief aan deze monitoring deel kunnen gaan nemen. Misschien kan men zelfs een app ontwikkelen?	Dit is geen uitvoerbare suggestie. Monitoring is iets heel anders dan inventarisatie en iets anders dan het melden van losse interessante waarnemingen. Bovendien bestaan al landelijke interactieve sites voor het melden van waarnemingen. Monitoring is voor mensen met voldoende soortenkennis van de betreffende groepen (vogels, dagvlinders, libellen en planten) die betreffende landelijke protocollen	8

		uitvoeren. Daarbij is het een probleem bij de interpretatie van monitoring, of men het effect meet van het gevoerde beleid of dat men het effect meet van een of meer andere factoren in het betreffende object.	
99	Wij zijn blij met het ecologisch beleidsplan. Het plan is veel belovend.	Dank voor uw ondersteuning.	9
100	Opmerkingen bijlage 2. Ad 2.3 Behalve bomen, struiken en gras zijn ook de wateren en het groen daarin/daarlangs waardevolle structurelementen. Je zou de wateren zelfs kunnen beschouwen als de ruggengraat van ecologische structuren met daarlangs de groene eenheden van parken, bossen en weilanden als stapstenen voor land-natuur. Denk bijvoorbeeld aan de verbindingen Brouwersvaart, Houtvaart, Delft, Jan Gijzenvaart, Leidsevaart, Amsterdamsevaart, Spaarne-Liede- Ringvaart etc. Er valt veel te winnen aan de verbetering van de water-land overgangen en tegelijk ook het creëren van schuilplaatsen voor dieren: van vissen en amfibieën tot vogels en insecten. De kleine stapstenen op de oevers en in het water.	Wateren en hun oevers zijn een wezenlijk onderdeel van het totale landschap, maar niet de hoofdzaak. De overgrote meerderheid van planten en dieren leven op het land en ook de meeste mensen recreëren op het droge. Visueel hebben wateren en hun oevers wel een extra waarde voor de passerende mensen.	9
101	Opmerking bijlage 3. Als opmerking bij de communicatie willen wij wijzen op de mogelijkheden voor meer voorlichting aan het publiek. Haal meer natuur in de tuin. Bewoners kunnen ook zelf meer doen voor natuur in de stad. De gemeente kan actief actie voeren tegen het "verstenen" van privétuinen. Open grond is niet alleen beter voor het opvangen van regenwater, het geeft ook ruimte voor natuur in de tuin. Op het herfstevenement en het voorjaarsevenement kan de gemeente meer voorlichting geven over composteren, over inheemse nectarplanten voor insecten en over eetbare gewassen in eigen tuin. Op de evenementen kunnen soorten natuurvriendelijke struiken en planten ook voordelig worden aangeboden.	Wij onderschrijven dit. Wij zullen de voorlichting in de komende jaren intensiveren. Zo zal er informatie komen op de website. En zal er hiervoor inderdaad aandacht zijn op onder meer het voorjaars- en najaarsevenement. Wij hebben dit opgenomen in bijlage 3 en 12. Zie ook het antwoord op vraag 127.	9
102	Opmerking bijlage 9. Onduidelijk is hoe een gedragscode in de praktijk zal worden gebracht. Voor welke werkzaamheden, in welke gebieden, wie inventariseert en wie controleert? Er moet toch ook een toetsing zijn en een kwaliteitswaarborg van het beheer?	Dit zijn terechte vragen. In de organisatie zullen deze vragen beantwoord worden afhankelijk van de beschikbare financiële middelen en van de hoeveelheid meewerkende vrijwilligers.	9
103	Bijlage 13. Onduidelijk is de koppeling tussen monitoring- en beheerplannen en ook de evaluatie c.q. bijstelling daarvan. Als externe doelgroep blijven wij graag betrokken bij monitoring en/of communicatie. Wij hebben veel ecologische	De gemeente moet inderdaad nog ervaring opdoen met de uitvoering van inventarisaties en de evaluatie van het succes van het gevolgde beheer.	9

	kennis in huis, juist over onze eigen regio. Langs welke kanalen wil de gemeente dit actief bereiken? In de beheerplannen voor parken en groene zones staat geen inventaris van de soorten. Hoe kan dan het resultaat van het beheer worden gemeten? Daarvoor is toch vergelijking met de oorspronkelijke stand van zaken nodig? De in het beheerplan voor de Bolwerken vast gelegde monitoring van de vogelstand is nog nooit uitgevoerd.	De samenwerking met natuurorganisaties is zeer welkom.	
104	Enige voorbeelden van natuurverlies in de afgelopen jaren. - De stinseplanten, waar de oude Haarlemse parken en bossen terecht zo bekend en geliefd om zijn, worden voortdurend mishandeld. Op het Vlooienveld, in het Frederikspark, op de Baan wordt er voortdurend gegraven, zelfs nu nog in het groeiseizoen van de bolgewassen. Na de ingrijpende renovatie van de Bolwerken zijn de stinseplanten erg afgenomen en er is nog steeds geen herstel. In dit park is de laatste jaren het aantal hommalkoninginnen veel minder, bij gebrek aan bloemen met nectar. Door het ontbreken van beschutting door struiken en lage bomen is de broedvogelstand in de Bolwerken ook veel kleiner dan voor de renovatie. - In het Schoterbos zijn geen bloemrijke veldjes. Slechts zelden is er een uitgegroeide struik met veel bloemen. De wateroverlast en de overbemeste beplanting maken het park soortenarm. Waarom worden daar wel bomen bijgeplant en geen bloeiende struiken of kruiden? - Wegbermen hebben weinig bloemen, veel minder dan vroeger, toen ze af en toe werden geploegd en ingezaaid met klaproos en andere soorten. De middenberm van de Amsterdamsevaart is nu vooral een grasberm. Ook afgelopen jaar, in het jaar van de bij, zijn er in Haarlem geen bloeiende kruiden ingezaaid. Wij stellen als eerste stimulerende maatregel voor om in het voorjaar geen gras te maaien zolang de paardenbloemen nog in bloei staan. Die bloeitijd valt samen met de bloei van veel andere voorjaarsplanten en stinseplanten en met de vliegtijd van veel voorjaarsinsecten zoals bijen. - In de winter worden in allerlei groenvoorzieningen de struiken bij de grond afgezaagd. Dat is niet alleen lelijk voor het publiek. Het neemt ook het voedsel weg voor insecten en in sommige gevallen ook de insecten zelf die onder de struiken overwinteren. En er is geen broedplek en voedsel meer voor de vogels. - Onze vereniging maakt zich in het bijzonder zorgen over de natuurwaarden	Het doel van het ecologisch beleidsplan is fouten uit het verleden voorkomen zoals hier voor een deel beschreven worden. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota. Zie ook reactie op vraag nummer 7.	9

	rondom het munitiebos bij het Fort benoorden Spaarndam. Wanneer daar toch een huisjespark komt, moet de bestaande natuur eromheen behouden blijven. Daarvoor zijn goede inventarisaties van de actuele waarden nodig. Wij begrijpen niet dat de gemeente Haarlem die tegen het huisjesplan is, daarin niet actief is. Bij de "inspraak" over het plan vorig jaar was de gemeente niet vertegenwoordigd. Onze vereniging, de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland en het IVN waren de enigen, die inhoudelijke bijdragen leverden over de te behouden natuur. Door inventarisatie bereikt men in ieder geval dat de bestaande natuur effectief beschermd kan worden als de bouw toch door gaat. Bewezen natuurwaarden kunnen ook een argument zijn om het plan tegen te houden of tenminste aan te passen.		
105	Zeer ingenomen zijn wij met uw nota Ecologisch beleid 2013 -2030. Zo een plan zou in alle gemeenten aanwezig moeten zijn. Daarmee kunnen de kosten voor beheer van het groen inzichtelijk worden gemaakt en gemotiveerd worden en kunnen vormen van ecologisch beheer die goedkoper zijn dan gangbaar beheer, gerealiseerd worden.	Dank voor uw ondersteuning.	10
106	In grote lijnen kan ecologisch beheer alleen slagen als; • Er goede en recente natuurgegevens zijn, • Binnen het ambtelijk apparaat op tijd contact is opgenomen (bij RO ontwikkelingen en planvorming bijvoorbeeld) met de personen die de ecologie inbrengen • De wetgeving bekend is, • Er voldoende kennis en ervaring is binnen de uitvoerende organisatie met concreet uitgevoerd ecologisch beheer, • Er altijd draagvlak is en wordt gevonden bij de wijk- en buurt bewoners, • Er jaarlijks een programma wordt vastgesteld door uw college en de raad, zodat duidelijk is wat in enig jaar bereikt zal gaan worden. Duidelijkheid voor het ambtelijk apparaat, voor belangen groeperingen om mee te denken en mee te werken en voor wijk- en buurtbewoners.	In principe zijn wij het met u eens. In de praktijk is de ambtelijke capaciteit niet altijd voldoende om hier tijdig uitvoering aan te geven. Het ecologisch beleidsplan is bedoelt om hier sturing aan te geven zodat belangrijke gebieden beter worden beheert.	10
107	Sinds de fusie in 2004 van Landschapsbeheer Noord-Holland en Noord-Hollands Landschap is de nieuwe naam geworden; Landschap Noord-Holland. In uw nota staat abusievelijk op een aantal plaatsen nog de naam van Noord-Hollands	Tekst aangepast.	10

	Landschap genoemd.		
108	Wij zijn blij dat de gemeente Haarlem het initiatief heeft genomen om ecologisch beleid in de gemeente verder te versterken door het opstellen en uitvoeren van dit beleidsplan.	Dank voor uw ondersteuning.	11
109	Wij stellen u voor het gehele Westelijk Tuinbouwgebied op te nemen als potentiële locatie voor ecologische ontwikkeling. In uw beleidsplan is circa 50% van het WTG opgenomen. De door u genoemde terreingedeelten (H.16, P.6 en P.7) hebben samen een oppervlak van circa 40 hectare. Het WTG heeft een totale oppervlakte van circa 80 hectare. Dit hele gebied is in hoofdzaak agrarisch en groengebied. Wij zijn van mening dat dit gebied als geheel van belang is in de ecologische structuur van de westelijke rand van Haarlem en stellen u daarom voor het gehele WTG als locatie met ecologische potentie op te nemen in uw beleidsplan. Anders worden er, om de samenstellers van het rapport aan te halen, nauwelijks groene structuren op elkaar aangesloten. Daarbij wijzen wij u ook op het eerder door de Raad vastgestelde Landschapsbeheerplan m.b.t. het Middengebied van het Westelijk tuinbouwgebied. Het gaat hier om vastgesteld beleid, dat wanneer de agrarische ontwikkelingen hier niet tot wasdom komen, dan wel in de toekomst geen levensvatbaarheid meer zouden blijken te hebben, ook voor dit gedeelte van het WTG, natuurontwikkeling is voorzien. Toelichting op de ecologische functies en natuurwaarde van het WTG: - Bufferzone: het WTG vormt een belangrijke bufferzone tussen het duingebied (Natura 2000-gebied) en de stad. Het voorkomt negatieve invloeden op het Natura 2000-gebied. - Foerageergebied: het WTG is een belangrijk foerageergebied voor met name vogels en andere dieren uit het aangrenzende Nationaal Park Zuid-Kennemerland, waar Duinvliet deel van uit maakt. - Water: het WTG heeft een groot aantal grote en kleine waterlopen. ➤ Deze zijn van essentieel belang voor de opvang en afvoer van kwelwater uit de duinen. Een belangrijke functie die nog belangrijker zal worden door de stijging van het grondwaterpeil in de binnenduinzone door verminderde waterwinning in de	De hotspots en potenties kaart geeft aan waar de huidige locaties zitten die ecologisch waardevol zijn of ecologisch waardevol kunnen worden. De kaart geeft de bestaande waarden aan. De aangegeven potentiegebieden zijn binnen het beleid van de gemeente Haarlem al jaren lang aangegeven als de eerste fase van de herontwikkeling van het gebied.	11

	duinen. Het is vastgesteld beleid om het WTG als water-opvanggebied in te richten, juist om wateroverlast in de stad te beperken. Deelgebied Zuid alleen is daarvoor ons inziens veel te klein. ➤ Ook hebben de watergangen een rijke flora en fauna zoals in eerdere inventarisaties is vastgesteld.		
110	Wij stellen u voor het weiland ten oosten van het Koepad/Ramplaanspad op te nemen in hotspot H.16 (Duinvliet) In de tabel met de hotspots noemt u onder H.16 Duinvliet. Op de bijbehorende kaart 2 van pagina 33 geeft u aan dat H.16 niet alleen Duinvliet betreft, maar ook het weiland tussen de Elswoutslaan en het Koepad. In de tabel met beschrijving van deze hotspot H.16 spreekt u niet over dat weiland. Wij stellen voor het weiland in de beschrijving op te nemen, waarbij ook de soortenrijkdom aan planten, vogels, insecten etc. wordt aangegeven. De beschrijving van Duinvliet is ons inziens erg mager. Naast bos- en struweelvogels is het bos rijk aan nog (veel) meer stinsenplanten, waaronder de wilde hyacint, daslook, holwortel, voorjaarszonnebloem, e.a. Wij vragen u ook het weiland ten oosten van het Koepad in de hotspot op te nemen; dit weiland is in eigendom van de gemeente en heeft bestemming natuur. Het is een zeer belangrijk foerageergebied voor vogels, onder andere voor ganzen en zwaluwen. Landschappelijk en wat betreft de ecologische/natuurwaarden potenties vormt dit weiland in feite één geheel met dat ten westen van het Koepad. Onze stichting is om die redenen bovendien van mening dat dit weiland ook opgenomen zou moeten worden in de EHS.	Volgens de bij ons beschikbare gegevens zijn deze weilanden nu niet waardevol genoeg. En is de huidige gebruiker niet van plan het beheer zodanig aan te passen dat een aanmerking als potentiegebied gerechtvaardigd is. Ook hierbij is de bestaande waarde iets heel anders dan een mogelijke ambitie. Wij zijn niet het bevoegde gezag om gebieden op te nemen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).	11
111	Wij stellen voor om de beschrijving en doelstelling voor potentiegebied P.6-Brouwersvaart-Noord te verruimen. Het Brouwersvaart-Noord gebied heeft als belangrijke kernwaarde een broekbos waar aan al in 1978-79 natuur als prioriteit is gegeven. Het is een publiekshoudende strook met relatief hoge ecologische verbindingswaarde vanuit de duinen richting stad. In die zin kan het ook gezien worden als (parallel) deel van de corridor die langs het spoor vanuit Zandvoort door de stad loopt. Bovendien vormt de Brouwersvaart en de zuidelijke (oever-) strook langs de Brouwersvaart (Houtmanpad) daar ook een belangrijk onderdeel van. Aanleg	Dit voorstel valt buiten de scope van het ecologisch beleidsplan en bij de inspraak van het ecologisch beleidsplan gaan we niet in op specifieke vragen over lopende projecten.	11

	van een ruim bemeten en intensief verlicht fietspad en de kap van een aanzienlijk aantal bomen zal de bestaande en toekomstige natuurwaarde negatief beïnvloeden.		
112	Wij stellen voor meer natuurvriendelijke oevers op te nemen in Westelijk Tuinbouw Gebied. Naast de noordoever langs de Brouwersvaart, die u als bestaande natuurvriendelijke oever noemt, zijn er veel meer wateroevers in het WTG die in aanmerking komen om als natuurvriendelijke oever in te richten c.q. dit al zijn. Voorbeelden zijn de zuidelijke oever van de Marcelisvaart, de westelijke oever van de Houtvaart, de zuidelijke oever van de watergang langs de Leendert Meeszstraat.	De oevers in het Westelijk tuinbouw gebied zijn beoordeeld. De meeste oevers zijn van kavelsloten en te smal om geschikt te zijn als natuurvriendelijke oever. De natuurvriendelijke oever kaart is naar aanleiding van participatie op enkele plekken aangepast. Zie ook de alinea over natuurvriendelijke oevers in de inleiding van deze nota.	11
113	Wij stellen u voor het aspect "Handhaving" op te nemen in uw beleidsplan. U noemt in uw plan wel monitoring van uit te voeren ecologisch beleid. Dat is zeker van groot belang, maar wij vinden ook handhaving van het bestaande beleid van essentieel belang voor het behoud van natuurwaarden. De Stichting beijvert zich al jaren om het open en groene karakter van het westelijk tuinbouwgebied te behouden. Steeds weer blijkt dat bouwsels worden opgericht en activiteiten worden ontplooid, die in strijd zijn met het bestemmingsplan en daarmee een bedreiging zijn voor het groene en open karakter van dit gebied. Wij bepleiten daarom bij de gemeente bij voortduring om tegen deze ongewenste ontwikkelingen handhavend op te treden. Behoud van groen is van essentieel belang; immers als u op de ene plaats nieuw groen ontwikkelt, maar achter uw rug het groen ongewild verdwijnt, is het resultaat per saldo negatief.	Handhaving is een reguliere taak van de ambtelijke organisatie en hoort niet thuis in een ecologisch beleidsplan.	11
114	Wij stellen u voor de Stichting Westelijk Tuinbouwgebied op te nemen in hoofdstuk "Participatie en educatie": De Stichting Westelijk tuinbouwgebied Haarlem heeft in het verleden mede een aantal schetsplannen opgesteld voor natuurontwikkeling in delen van het westelijk tuinbouwgebied. Zoals daar zijn: het Landschapsbeheerplan, het stadsnatuurpark en de opzet voor natuurontwikkeling in deelgebied Zuid. Wij zijn lid van de klankbordgroep ontwikkeling Stadstuinderij WTG. Onze stichting heeft inmiddels een vriendengroep van circa 150 leden die onze doelstellingen van harte onderschrijven en ondersteunen. Ook organiseren wij rondleidingen	In het rapport zijn nu alleen enkele actief terrein beherende groepen genoemd. Het is niet mogelijk om alle organisaties die iets op het gebied van natuur doen te noemen in het ecologisch beleidsplan.	11

	in het gebied onder leiding van deskundigen op gebied van cultuurhistorie en flora en fauna. Wij vragen u om onze stichting op te nemen in uw plan als voorbeeld van een werkgroep die op basis van haar expertise meepraat en meedenkt bij het ecologisch inrichten en beheren van Haarlem.		
115	Wij stellen u voor alle bestaande natuurinventarisaties te gebruiken als basis voor nieuwe onderzoeken. U benoemt een groot aantal inventarisaties uit het verleden, maar niet de al uitgevoerde natuurinventarisaties in het westelijk tuinbouwgebied en directe omgeving. De SWTH onderschrijft de uitvoering van noodzakelijke (aanvullende) natuur inventarisaties, maar willen u erop wijzen dat onder meer al veel onderzoek is gedaan in het westelijk tuinbouwgebied en directe omgeving. Wij verwijzen hierbij naar het rapport van het KNNV, 'Zicht op de natuur', een natuuronderzoeksrapport van het Westelijk Tuinbouwgebied Haarlem uit 2005 en naar het rapport 'Biodiversiteit van Elswout en Duinvliet' uit 2009, ook van het KNNV in opdracht van Staatsbosbeheer.	Tekst aangepast. We zijn het met u eens. Wij gaan dit aanvullen in bijlage 13 van het ecologisch beleidsplan.	11
116	Het rapport leunt wel erg sterk op burgers en natuurorganisaties om de doelstellingen te bereiken. Er is dan ook nauwelijks geld voor uitgetrokken. Zo is het Duinvlietsbos als hotspot eigendom van Staatsbosbeheer. Hoewel het onderdeel is van het Bestemmingsplan Binnenduinrand is het zo wel heel makkelijk voor de gemeente om dit gebied als hotspot te oormerken.	Bij hotspots gaat het om de bestaande waarde van het gebied. Niet om de vraag van wie het gebied is. Het Duinvlietsbos heeft veel stinsenplanten, waardevol loofbos en schoon water. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	11
117	Door het benoemen van een zeer beperkt aantal hotspots en gebieden met ecologische potentie in het Westelijk Tuinbouw Gebied bestaat er nauwelijks enige samenhang met andere groene gebieden zoals het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, waar Duinvlietsbos onderdeel van is.	Samenhang in stedelijke gebieden is minder belangrijk. Want iedere plek heeft zijn eigen geschiedenis en gebruik en wordt zelfstandig beoordeeld. Zie ook reactie op vraag 82.	11
118	Er bestaan meerdere plannen en projecten voor het Westelijk Tuinbouw Gebied die nog steeds niet uitgevoerd zijn. Zoals het stadsnatuurpark en het inrichten van natuur in deelgebied Zuid. Wij willen adviseren eerst te kijken welke al bestaande plannen uitgevoerd kunnen worden voor er weer een nieuw plan het licht ziet.	De voornemens voor realisering van een stadsnatuurpark en deelgebied Zuid zijn voor onbepaalde tijd opgeschort wegens bezuinigingen bij provincie en gemeente. Dit betreffen afgeronde projecten terwijl de scope van het ecologisch beleidsplan op een breder en hoger vlak ligt en consequenties heeft voor het geheel aan ruimtelijke ontwikkelingen en beheer in de gemeente Haarlem.	11

119	Hoe verhoudt zich dit ecologisch beleidsplan tot de steeds meer terugtrekkende overheid? Zie o.a. de gevolgen van de nieuwe wet WABO waarbij bebouwing en de kap van bomen nauwelijks meer aan beperkingen gebonden zijn.	Dit ecologisch beleidsplan gaat uit van de steeds grotere groep mensen die wil participeren. Daarom is participatie duidelijk opgenomen in dit beleid. Er zijn duidelijke uitwerkingen opgenomen zodat ook een externe partij het werk kan doen. De voorwaarden voor de kap van bomen stelt de gemeente zelf vast. Zie de bomenverordening. Aan bebouwing zijn ook nog steeds voorwaarden verbonden en sloop van grote gebouwen is zonder vergunning niet toegestaan.	11
120	Hoe denkt de gemeente dit plan te borgen in haar organisatie? Wat is de juridische status van het plan zodat de voorstellen ook geïmplementeerd kunnen worden?	Het plan zal eerst moeten worden vastgesteld door de gemeenteraad. Daarna is het geldend voor de gehele organisatie en moet iedereen zicht er aan houden. Bij projecten moet er vanaf dat moment worden voldaan aan dit beleid.	11
121	In de eerste plaats willen we onze complimenten uitspreken voor het feit dat u een dergelijk plan opstelt. Er zijn helaas nog veel te weinig gemeenten in Nederland die hun eigen natuurbeleid op een dergelijke wijze prominent op papier zetten. Haarlem doet dat nu wel en erkent daarmee expliciet dat natuur in de stad van groot belang is voor de duurzaamheid en de leef kwaliteit in de stad. Alleen al dat is in onze ogen een felicitatie waard.	Dank voor uw ondersteuning.	12
122	Zoals u in het plan ook aangeeft is dat voor Haarlem te meer van belang omdat Haarlem ecologisch gezien op een bijzonder waardevolle overgang van landschapstypen is gelegen. Maar ook los daarvan is extra aandacht voor natuur in en om de stad van steeds groter belang voor de biodiversiteit geworden omdat de natuurwaarden in het agrarisch gebied als gevolg van de schaalvergroting van de landbouw in de laatste decennia schrikbarend achteruit zijn gegaan.	We zijn het met u eens. Er zijn meerdere belangen die aandacht voor ecologie in de stad noodzakelijk maken.	12
123	Borging beleid in Structuurvisie Openbare Ruimte onmisbaar. Wij onderschrijven graag de hoofdlijnen van beleid die u in dit plan heeft uitgewerkt. Wij zijn als vereniging binnen onze mogelijkheden ook graag bereid ons steentje bij te dragen aan de uitvoering daarvan. De grote vraag voor ons is echter: blijft het alleen bij goede bedoelingen of wordt dit plan ook werkelijk	Het beleidsplan moet worden vastgesteld. Daarna is het beleid waar de gemeente zich ook aan moet houden. Willen we afwijken van het beleid, dan moet er een nieuw raadsbesluit worden genomen. In de eerste concept versie van de structuurvisie	12

	uitgevoerd en kunnen we de resultaten daarvan over enige tijd daadwerkelijk terugvinden in de stad? Wat dat betreft zijn we nog lang niet gerustgesteld. Zo'n beleidsplan is immers niet bindend voor de gemeente, noch voor de ambtelijke organisatie noch voor een komend college en de gemeenteraad. Wij hebben er dan ook al in de eerdere participatiefase op aangedrongen om dit beleidsplan voldoende te borgen. Ons werd toen verteld dat de hoofdlijnen van dit Ecologisch Beleidsplan te zijner tijd zouden worden geborgd in de Structuurvisie Openbare Ruimte, een stuk dat wel bindend is voor de gemeente. Wij keken dan ook met grote belangstelling en ongerustheid uit naar de bouwstenen voor deze Structuurvisie toen deze zeer recent werden gepubliceerd en waarbij belangstellenden met grote affiches in de stad werden uitgenodigd om mee te ontwerpen en te reageren. Helaas bleek onze ongerustheid terecht: in de stukken voor de structuurvisie wordt wel veel over groen en water gesproken maar <i>met geen enkel woord</i> over natuurwaarden en het Ecologisch Beleidsplan! Het lijkt alsof de opstellers van de Structuurvisie niet eens kennis hebben van het feit dat er (al enige tijd) een Ecologisch Beleidsplan in concept beschikbaar is. Wij dringen bij u daarom nogmaals met nadruk aan op een goede afstemming van deze beleidsstukken en op het borgen van het Ecologisch beleidsplan in de in voorbereiding zijnde Structuurvisie.	openbare ruimte was ecologie nog niet voldoende verwerkt. In de laatste versie van de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR) zijn de uitgangspunten van het ecologisch beleidsplan wel verwerkt. Er volgt nog een uitwerkingen rondom de SOR.	
124a	Visie en ambities: nadere aandacht voor hotspots, potentiegebied en verbindingen In hoofdstuk 2 van het plan heeft u uw visie en ambities voor Haarlem geformuleerd. Veel wat daar wordt genoemd onderschrijven wij van harte. Op een drietal punten verzoeken wij u echter om een aanvulling van het betreffende deel van het plan: - <i>Hotspots</i>: Als onderdeel van de ambities missen wij nadrukkelijk het waarborgen van de natuurwaarden in de hotspots en het waar mogelijk wegnemen/ verminderen van knelpunten in deze gebieden. De hotspots worden in de lijst van ambities ten onrechte helemaal niet genoemd. U gaat er wellicht van uit dat het waarborgen van de huidige natuurwaarden vanzelfsprekend is. De praktijk leert echter dat wat dat betreft niets vanzelfsprekend is. Ook hotspots kunnen worden bedreigd en het beheer behoeft ook in deze gebieden monitoring en bijsturing. De betrokkenheid van de gemeente richt zich daarbij	Dit is een goede opmerking. Wij hebben dit verwerkt in het hoofdstuk visie en ambities in het ecologisch beleidsplan.	12

	vanzelfsprekend vooral op de gebieden die in eigendom en beheer van de gemeente zijn.		
124b	- <i>Potentiegebieden</i> : opwaardering van de natuurwaarden in de potentiegebieden staat terecht al wel in de lijst van ambities. Wij achten dit een van de kernpunten van dit beleidsplan. Helaas vinden wij de na te streven doelen in de bijbehorende bijlage 4 nogal vaag. Ook wordt niet duidelijk op welke wijze/ via welk traject de maatregelen worden uitgewerkt waarmee deze doelen kunnen worden bereikt. Wij verzoeken u de na te streven doelen van deze gebieden te concretiseren en tevens aan te geven op welke wijze de plannen en maatregelen voor deze gebieden zullen worden uitgewerkt. Wij zijn graag bereid daaraan onze ondersteuning en inbreng van onze deskundigheid te bieden.	In dit stadium is het niet zeker welke projecten het eerste aan bod komen.	12
124c	- <i>Verbindingszones</i> : Ook de verbindingzones komen tot onze verbazing niet voor in de lijst ambities. Terwijl juist hier met eenvoudige en goedkope (soms zelfs kostenbesparende) maatregelen veel winst kan worden behaald. Wij verzoeken u dit onderdeel toe te voegen en in een extra bijlage een overzicht te geven van de beoogde doelen per (groep van) verbinding(en).	Er is te weinig in detail bekend over de routes om daaraan soortgerichte verbeteringsmaatregelen te koppelen. De routes gaan deels over particulier terrein. Daar hebben wij geen zeggenschap over. Waar routes, groensingels bijvoorbeeld langs wegen betreffen worden ze al zo goed mogelijk ecologisch beheerd. Het oplossen van knelpunten in routes is technisch en financieel ingrijpend en nu niet in te plannen. Het is op dit moment niet rendabel om alle knelpunten die voorlopig niet oplosbaar zijn op een lijst te zetten.	12
124d	In uw beschrijving van visie en ambities missen wij tot slot ook een doelstelling voor de tijdstermijn waarbinnen u de ecologische structuur zoals weergegeven in kaart 2 tot stand wilt brengen.	De hotspots en potenties kaart is geen ambitie kaart. Wij zijn bij het opstellen van de ecologische hotspots en potenties kaart uitgegaan van bestaande locaties met ecologische waarden. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	12
125	Stellen van prioriteiten Het Ecologisch Beleidsplan heeft een lange planperiode tot 2030. Het aantal in het plan genoemde ambities en maatregelen is bovendien groot. Het stellen van	Het concept ecologisch beleidsplan beschrijft in hoofdstuk 2, de volgende drie ambities die prioriteit hebben en die sterke overeenkomsten	12

	prioriteiten lijkt ons dan ook onontkoombaar. In het plan hebben wij echter weinig terug kunnen vinden over de prioriteitsstelling: wat vindt u belangrijk en moet in ieder geval de eerstkomende tijd worden uitgevoerd. Dat geeft ook meer duidelijkheid en houvast voor de organisaties waarmee u bij de uitvoering wilt samenwerken. Wij pleiten er wat dat betreft zelfs voor om in overleg met ons en andere betrokken organisaties een uitvoeringsprogramma voor de eerstkomende jaren op te stellen. Wij stellen voor de hoogste prioriteit te leggen bij: - de daadwerkelijke implementatie van de ecologische toets (lees: adequate uitvoering van de Flora- en faunawet); - het opheffen/ verminderen van knelpunten in de hotspots en het ontwikkelen van (nader te concretiseren) natuurwaarden in de potentiegebieden; - monitoring van de natuurwaarden in de hotspots en potentiegebieden.	hebben met de door u voorgestelde top ambities. 1. Invoeren van een ecologische toets in de vorm van een afwegingskader op impacts van uit te voeren projecten; 2. Het ontwikkelen van de potentiële locaties tot hotspotlocaties; 3. Soorten planten en dieren in kaart brengen en beschermen.	
126	Geef meer aandacht aan voedselplanten voor insecten, vlinders en bijen. Zorg voor een gevarieerd bestand aan drachtbloemen. Pas het maaibeeld aan zodat er rekening gehouden kan worden met de fauna.	Wij zullen een lijst toevoegen met effectieve soorten voor in tuinen. Daarnaast zullen we in overleg met uitvoerende instanties aanpassingen doen in het maaibeeld. Zie bijlage 15 van het ecologisch beleidsplan.	13
127	De gemeente geeft zelf al het goede voorbeeld maar geef voorlichting aan bewoners en andere partijen om bestrijdingsmiddelen niet meer te gebruiken in de tuin.	Dit is een goed voorbeeld, wij zullen duidelijker in het beleidsplan opnemen dat we meer voorlichting gaan geven. Dit gebeurt door het natuur- en milieucentrum Ter Kleef, onder meer via evenementen en workshops zullen Haarlemmers meer worden gestimuleerd ook in eigen tuin hier aandacht aan te besteden. We hebben dit verwerkt in bijlage 3 en 12 van het ecologisch beleidsplan. Zie ook het antwoord op vraag nummer 101.	13
128	In een beleidsplan horen geen 'in principe' uitspraken. Dit impliceert immers dat beleidsuitspraken niet vastgelegd worden.	Wij zien 'in principe' als een synoniem voor uitgangspunt of voor in het algemeen gesteld. Wij zullen dit dus zo behouden in het ecologisch beleidsplan.	14
129	Benoem 'mensen' uitdrukkelijk als onderdeel van het ecologisch systeem.	Zie alinea over natuur versus cultuur in de inleiding	14

	Daarmee bevorder je het besef bij mensen dat ingrijpen in het groen om hen heen direct van invloed is op eigen voortbestaan.	en antwoord op vraag 16a.	
130	In dit ecologisch beleidsplan moet biodiversiteit bovenaan staan. Gevolgd door duurzaamheid en participatie. De volgorde graag aanpassen.	Wij denken dat het ecologisch beleidsplan alleen kan slagen als we ook andere aspecten erbij betrekken. En het in de huidige tijd plaatsen. Duurzaamheid en participatie zullen in de komende jaren alleen nog maar belangrijker worden. Daarom is in het ecologisch beleidsplan hier een belangrijke link mee gemaakt. Het nastreven van een grotere biodiversiteit slaagt alleen als er voldoende draagvlak is. Dit wordt onder meer bereikt door participatie. Tussen duurzaamheid en biodiversiteit is geen hiërarchische relatie; een grotere duurzaamheid omvat tevens een grotere biodiversiteit.	14
131	Verplicht een ecologische groentoets bij elk fysiek project.	In het afwegingskader bij projecten en andere ingrepen (bijlage 5 in het beleidsplan) is aangegeven wanneer er met een groentoets moet worden gestart. Een groentoets bij projecten is al verplicht sinds 2006.	14
132	Ecologische groentoets in een verordening vastleggen. Het is noodzakelijk om deze toets in een verordening vast te stellen anders blijft zo'n toets vrijblijvend.	Een ecologische toets is onderdeel van een goed uitgevoerde groentoets bij projecten en nieuwe activiteiten. En de ecologische quickscan is daar een onderdeel van.	14
133	Roep een Adviescommissie Ecologisch Groen in het leven. De overheid wil meer terugtreden en zaken overlaten aan burgers. Burgers moeten meer verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leven. Daar hoort echter ook bij dat zij door de overheid meer verantwoordelijkheid toebedeeld horen te krijgen. Wij stellen voor om, in navolging van de Adviescommissie Haarlemmerhout, een Adviescommissie Ecologie in het leven te roepen. Deze commissie kan bestaan uit vertegenwoordigers van 'groene' burgerinitiatieven. Het beheer van de ecologische en de aankomende en nieuwe ecologische gebieden kan door	Bij object gebonden en zaak gebonden projecten zoals bijvoorbeeld de Haarlemmerhout of stadslandbouw waar ontwikkelingen plaats vinden is een advies commissie waardevol. Voor ecologie willen we toe naar een jaarlijks voortgangsgesprek. Met als doel om te kijken waar we staan met de uitvoering van het ecologisch beleidsplan. We hebben dit opgenomen in bijlage 12 van het ecologisch beleidsplan.	14

	burgers mede aangestuurd en gemonitord worden.		
134	Er moet structureel meer geld voor ecologie gereserveerd worden. De opstelling van de overheid, die zich terugtrekt uit het openbare domein, is ook terug te zien in het lage ambitieniveau van dit concept. Er moet meer geld voor ecologie worden gereserveerd omdat: - Ecologie stimuleert het welbevinden en de volksgezondheid. - Zorgt voor meer CO2 binding. - Bevordert duurzaamheid. - Al deze uitkomsten zorgen voor financiële lastenverlichting.	Er is (beheer)geld gereserveerd in het ecologisch beleidsplan voor verschillende acties op het gebied van ecologisch beheer. Onder de bestaande financiële situatie van de gemeente Haarlem zijn extra financiële middelen niet op korte termijn te verwachten. Met aanpassen van het bestaande beheer en met medewerking van burgers kunnen ook zonder extra gelden wezenlijke verbeteringen worden bereikt van ecologische kwaliteit en toename van de biodiversiteit. Zie ook het antwoord op vraag 15.	14
135	Wij staan achter de uitspraak uit dit concept op blz. 9: "Om een goed functionerend en gezond stedelijk ecosysteem in stand te houden, dient menselijk handelen mede vanuit een ecologische context plaats te vinden".	Dank voor uw ondersteuning.	14
136	Multifunctioneel ruimtegebruik verlaagt ecologische waarde. Recreatie zet juist de ecologie en de natuur zwaar onder druk. Wandelpaden en het gedrag van wandelaars tast ecologie aan. Ecologisch gebied gaat verloren door fietspaden want bermen langs fietspaden worden opgeofferd aan veiligheid. In de winter worden fietspaden met zout gestrooid.	Groene plekken moeten niet worden afgesloten voor bewoners. Het is juist goed om mensen in contact te brengen met natuur. Door de natuur te beleven, gaan mensen de waarde ervan beseffen. Dit is de basis voor natuurbescherming. Door zeer versteende plekken groener te maken kan er veel gewonnen worden voor de ecologie in de stad.	14
137	Het uitgangspunt van de voorgestelde acties is verkeerd. Acties worden niet vanuit noodzakelijkheid van vergroting van biodiversiteit ondernomen, maar slechts op grond van beschikbaar budget. Dat zijn geen beleidsvoornemens maar dat is een uitvoeringsbeleid en dat hoort niet in een beleidsvoornemen thuis.	Hoe dan ook speelt geld een rol bij het maken van keuzes. Er zijn binnen het domein ecologie heel veel acties te ondernemen. Met name acties op het gebied van beheer en inrichting zullen sterk bijdragen aan de versterking van ecologie in de stad. Deze acties zullen daarom als eerste worden opgepakt.	14
138	Schrijf de tekst meer stellend. Als voorbeeld: Er staat:	De tekst is doorgelopen om te kijken waar de tekst meer stellend geschreven kan worden. De voorgestelde veranderingen zijn niet opgenomen.	14

	Een belangrijke reden om ecologie in de stad te versterken, is dat het iets oplevert voor de bewoners van de gemeente zelf. Het is namelijk bewezen dat natuur in haar totaliteit bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving. Een aantrekkelijke groene en gevarieerde woonomgeving bevordert het welzijn en de volksgezondheid. Schrijf hier: DE belangrijkSTE reden om ecologie in de stad te versterken is het bewezen feit dat aantrekkelijke natuur en een groene, gevarieerde woonomgeving het welzijn de volksgezondheid bevordert. Nog een voorbeeld: Er staat: Haarlem ligt bovendien op een bijzondere plek. Omdat er drie verschillende landschapstypen in voorkomen. Dit maakt de stad ecologisch interessant omdat er op een relatief klein oppervlak veel verschillende soorten en begroeiingen kunnen voorkomen. Ook de stad heeft de verantwoordelijkheid voor (een deel van de mondiale) biodiversiteit. Belangrijk is het ook die rol te nemen Schrijf hier: Haarlem ligt bovendien op een bijzondere plek. Omdat er drie verschillende landschapstypen in voorkomen. Dit maakt de stad ecologisch interessant omdat er op een relatief klein oppervlak veel verschillende soorten en begroeiingen kunnen voorkomen. De gemeente Haarlem draagt verantwoordelijkheid voor de bescherming van de biodiversiteit.	Deze regels zijn namelijk zeer zorgvuldig gekozen in overleg met het hele projectteam. Op enkele andere plekken is de tekst wel meer stellend gemaakt.	
139	Met genoeg kan ik in dit verband vermelden dat wij veel waardering hebben voor inhoud en uitgangspunten van dit beleidsplan. Het is dan ook met nadruk dat wij er van uitgaan dat de in dit plan vermelde richtlijnen worden opgenomen en verwerkt in alle gangbare en nog op te stellen nota's, werkplannen en bestekken van de gemeente Haarlem voor het beheer van groen en dat er consequent zal worden nagegaan of dit inderdaad het geval is en of de richtlijnen worden nageleefd.	Dank voor uw ondersteuning. Binnen de gemeentelijke organisatie zullen de richtlijnen uit het ecologisch beleidsplan in toekomstig beleid worden ingebed.	15
140	Een tweede punt van de hoogste prioriteit is een consequente uitvoering van de natuurtoets bij nieuwe projecten en de uitvoering daarvan in de aller vroegste fase van de voorbereiding van de projecten. Het uitgangspunt moet naar onze	Het uitvoeren van het afwegingskader bij projecten en andere ingrepen is een van de drie belangrijkste ambities.	15

	mening steeds zijn dat bestaand groen wordt gehandhaafd en waar mogelijk verbeterd, tenzij dit volstrekt onmogelijk is. Alléén dan is compensatie aan de orde.		
141	Met nadruk beamen wij de stelling dat handhaving en bevordering van de biodiversiteit in Haarlem eigen moet zijn aan het streven om van Haarlem een duurzame stad te maken, met speciale aandacht voor de positieve invloed van een grote biodiversiteit op de kwaliteit van water en lucht en het welbevinden van de bewoners.	Handhaving is een reguliere taak van de ambtelijke organisatie en hoort niet thuis in een ecologisch beleidsplan.	15
142	Wij zijn volstrekt overtuigd van het belang om jonge en opgroeiende jeugd regelmatig in contact te brengen met de natuur en om hen te doordringen van het belang van duurzaamheid, met name waar dit door de individuele leefwijze kan worden bevorderd. Natuur en milieu educatie met nadruk op duurzaamheid beschouwen wij dan ook als eerste prioriteit. In dit verband verdienen natuurspeelplaatsen zeker ook de aandacht.	Wij zijn het met u eens dat jeugd belangrijk is als het gaat om ecologie en duurzaamheid. Natuurlijk spelen vinden wij ook belangrijk. Natuurlijk spelen noemen we daarom ook in het rapport en als mogelijke actie voor de toekomst. Het speelruimte beleid 2012-2020 noemt het realiseren van natuurlijke spelen ook als een van de prioriteiten.	15
143	De stelling dat een beter beheer van bestaand groen in ecologisch opzicht een hoger rendement geeft dan toevoeging van eenvoudig groen aan bestaand groen zonder optimalisering van het beheer hiervan wordt door ons onderschreven, doch wij achten een sterk accent op het aanbrengen van microgroen in versteende wijken van even groot belang. Het aanbrengen van geveltuintjes, het beplanten van boomspiegels, het realiseren van verticaal groen tegen blinde muren, het aanbrengen van groene daken, het plaatsen van plantenbakken op plaatsen die zich er toe lenen en het toepassen van stadslandbouw op hiervoor beschikbare plekken inclusief braakliggende gronden, zien wij als een eerste prioriteit!	Wij denken ook dat het toevoegen van groen in de buurt zoals o.a. groene daken, geveltuinen en stadslandbouw waardevol is. Voor precieze uitwerking op wijkniveau stimuleert de gemeente participatie en initiatieven van bewoners om gezamenlijk het groen in de buurt meer vorm te geven.	15
144	Groen in industriegebieden wordt in het concept beleidspan nauwelijks genoemd. Wij achten het van groot belang om hier juist veel aandacht te besteden, omdat zij bewezen acht dat het welbevinden van mensen positief wordt beïnvloed wanneer zij ook in hun werksituatie met groen geconfronteerd worden. Met nadruk adviseren wij dan ook om het industriegebied “Waarderpolder” te voorzien van een zo groot mogelijk aantal bomen! De hierdoor te vormen extra “groene long” van Haarlem zal een positief effect hebben op de lucht kwaliteit en het welbevinden van degenen die in genoemd	Natuurwaarden zijn voornamelijk in de struiklaag en de kruidlaag aanwezig en veel minder in solitaire bomen. Veel bomen toevoegen heeft dus ecologische gezien niet zo veel zin. De meeste grond in de Waarderpolder is particulier bezit waardoor het voor de gemeente lastig is om veel te doen. In de Waarderpolder zijn echter wel veel kansen voor multifunctioneel ruimtegebruik, waar	15

	gebied werkzaam zijn bevorderen.	groen een belangrijke rol in kan spelen.	
145	Tenslotte willen wij nog opmerken dat het aanwijzen van “Hotspots” en “Potentiegebieden “ niet mag betekenen dat een gebied met mogelijkheden zoals de Zomervaat geen enkele aandacht krijgt.	Wij zijn het met u eens. De hotspot- en potentie locaties hebben een zekere afmeting. Kleinere waardevolle locaties kunnen niet allemaal in het ecologisch beleidsplan worden benoemt vanwege de schaal van dit plan. Dat betekent niet dat ze niet waardevol zijn en geen aandacht meer krijgen.	15
146	Zou u de definitie van natuur willen bekijken en consequent willen gebruiken in het beleidsplan?	Wij zullen een definitielijst toevoegen aan het ecologisch beleidsplan. Zie ook de alinea lijst met definities in de inleiding van deze nota. Wij zullen de hele nota doorlopen op de woorden natuur, groen en ecologie.	16
147	Door kruisingen worden soorten onvruchtbaar. De gemeente plant deze soorten aan.	Het beleid in het algemeen zal gericht zijn om inheemse soorten toe te passen. In enkele gevallen is het technisch voordelig om steriele soorten aan te planten omdat ze zich niet voortplanten. In de praktijk blijken bastaarden en cultuurvariëteiten wel een zekere natuurwaarde te hebben als voedselbron en schuil gelegenheid.	16
148	In Haarlem zijn er vrijwel geen echte bomen die heel oud en heel hoog worden.	Er zijn in Haarlem zeker wel bomen die oud en dik worden; deze staan veelal in (historische) parken. Bomen in lanen worden inderdaad in veel gevallen niet oud genoeg. De duurzaamheid met betrekking tot de standplaats die in het concept ecologisch beleidsplan staat beschreven in bijlage 6 moet hier hopelijk verbetering brengen.	16
149	De gemeente beschrijft dat de eikenprocessie-rups een bedreiging is voor de mens. Naar mijn mening is dit totale onzin.	Algemeen wordt aangenomen dat de eikenprocessierups een risico is voor de volksgezondheid. Gelukkig is deze soort nog niet in Haarlem aanwezig. Dit mede door ecologisch beheer van parken en bermen.	16
150	Wij zijn verheugd dat de gemeente een ecologisch beleidsplan opstelt.	Dank voor uw ondersteuning.	17
151	Graag zouden wij zien dat er een bepaalde zwaarte aan het ecologische aan het	Het ecologisch beleidsplan moet worden	17

	ecologisch beleidsplan gegeven kan worden. Zoals een toets op dit beleid bij de aanvraag omgevingsvergunning.	vastgesteld en heeft daarmee een officiële status waar iedereen zich aan moet houden. Het toetsen van beleid is iets wat moet gebeuren bij het beoordelen van onder andere een omgevingsvergunningaanvraag.	
152	Duurzaamheid is een containerbegrip. Wat verstaat de gemeente hieronder in dit beleidsplan?	Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. Zie ook inspraakreactie nummer 76. Zie ook de alinea over lijst met definities in de inleiding van deze nota.	17
153	Wij hebben gemerkt dat het onderhoud aan het water niet voldoende is. Oeverplanten en bomen zijn dichtbegroeid en hangen in het water, waardoor bagger, plantmateriaal en drijfvuil zich ophoopt. Hoe gaat gemeente toezicht houden?	Oeverplanten en hangende bomen zijn juist goed voor de ecologie. Vissen kunnen daar bescherming zoeken en zich voorplanten.	17
154	Wij verzoeken terughoudend te zijn met beplanting die snel woekert, zoals braam, gewone bereklauw etc. Een snel woekerende plant zal voor monocultuur zorgen in plaats van de diversiteit die u in het beleidsplan voor ogen staat.	Braam en Gewone bereklauw zijn waardevol voor het bevorderen van de soortenrijkdom. Alleen door overbemesting of menselijke verstoring ontstaan massale monoculturen die minder aantrekkelijk zijn. Zie bijlage 6 van het concept ecologisch beleidsplan over hoe verstoring door de mens dit soort situaties kan worden tegengegaan.	17
155	Wij vragen aandacht voor het moment van maaien en verjongen van bomen. Om zaad te kunnen ontwikkelen mag dat niet te vroeg plaats vinden. Als bij oude bomen bijtijds jonge worden geplant ontstaan geen gaten bij het rooien van de oude bomen.	Wij onderschrijven het gefaseerd werken. Het ecologisch beleidsplan beschrijft dat we meer gefaseerd willen gaan maaien. Het is niet altijd mogelijk al een nieuwe boom te planten als de oude boom er nog staat. Ons streven is om de oude boom zo lang mogelijk te behouden.	17
156	Wat verstaat de gemeente onder “beheergroep en verantwoordelijkheden”? Is dit alleen de beplanting bijhouden of ook het beheer van de paden en afval?	In het ecologisch beleidsplan spreken wij van vrijwilligersgroepen. Deze groepen doen het onderhoud van het groen. Met vrijwilligersgroepen worden er afspraken gemaakt via een contract of	17

		via een beheerplan. Per vrijwilligersgroep kan de inhoud van de afspraken verschillen. Soms is het beheer van paden en afval meegenomen, maar soms ook niet.	
157	De wijkraad vindt het onjuist om in het beheerplan opdrachtnemers met contracten te noemen. In de periode tot en met 2030 kunnen opdrachtnemers en contracten veranderen. Zij bijvoorbeeld Romolenpark (pag. 35).	Wij onderschrijven dit en zullen dit aanpassen.	17
158	Wij bieden aan om met een medewerker van uw gemeente de hotspots, zoals natuurvriendelijke oevers en bloembermen in de Europawijk in kaart te brengen.	Dank u voor deze aanbieding. Voor een uitwerking van het ecologische beleidsplan zullen wij hier mogelijk gebruik van willen maken.	17
159	Het Engelandpark voldoet aan de voorwaarden voor een hotspot en moet worden toegevoegd aan de kaart.	Het Engelandpark heeft minder gunstige milieuomstandigheden. Het water is onder andere minder schoon. Het Engelandpark heeft net als een aantal andere parken in Schalkwijk geen gunstige voorwaarden voor het ontwikkelen van soortenrijke natuur en word intensief gebruikt en beheerd. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding van deze nota.	17
160	Ten noorden van het Engelandpark (tussen de Belgielaan en Europaweg) ligt ook nog een groot deel aan ecologische waarde.	De sportveldsingels bevatten alleen de standaard stedelijke natuur en hebben geen potentie uit te groeien naar meer.	17
161	De Schouwbroekersplas staat in het concept ecologisch beleidsplan aangegeven met P10: ecologische potentie. De wijkraad is van mening dat dit gebied al een hotspot is (met verbeterpunten zoals verhogen van biodiversiteit door onder andere gedeelte kap populierenbos).	Op dit moment is de soortenrijkdom beperkt en door het ontbreken van goed beheer zullen bijzondere waarden zich niet ontwikkelen met uitzondering van incidenteel nestelende roofvogels.	17
162	De Kamillevaart heeft ook een natuurlijke overgang van land naar water en kan getypeerd worden als natuurvriendelijke oever.	Na de inspraak zijn alle oevers die op de kaart stonden aangegeven en de oevers die in de inspraak naar voren kwamen bekeken. De Kamillevaart is te smal en de overhangende elzen zijn waardevol. Waardoor alleen aan de westoever kans is op een succesvolle natuurvriendelijke oever. Dit is zo aangepast op de kaart met	17

		natuurvriendelijke oevers. Zie ook de alinea over natuurvriendelijke oevers in de inleiding van deze nota.	
163	In het Engelandpark zijn zowel noord-zuid als oost-west natuurvriendelijke oevers, grotendeels aangelegd tijdens de renovatie.	In het Engelandpark zijn alle oevers bekeken. Er zijn enige veranderingen weergegeven op de kaart. Veel sloten zijn te smal om echt succesvol te zijn als natuurvriendelijke oever. Zie ook de alinea over natuurvriendelijke oevers in de inleiding van deze nota.	17
164	Het westelijk deel van het Romolenpark (deel III tussen de Engelandlaan en de Schalkwijkerweg) biedt volgens ons ook kansen voor een natuurvriendelijke oever.	Wij hebben bij deze locatie de noorderoever opgenomen op kaart met natuurvriendelijke oevers, als een plek waar een natuurvriendelijke oever gewenst is. Zie ook de alinea over natuurvriendelijke oevers in de inleiding van deze nota.	17
165	De bermen langs de volledige Europaweg bieden enorm potentie voor bloemrijke graslanden.	Dat klopt. Waar technisch mogelijk wordt hier aan gewerkt.	17
166	De diversiteit van grote grasvlakken zou aangevuld kunnen worden met bijvoorbeeld bes-dragende struiken.	Wij onderschrijven dit. Dit staat beschreven als actie C7 op pagina 40 in het concept plan.	17
167	De diversiteit van tijdelijke grasvelden zou ook aantrekkelijker gemaakt kunnen worden door het inzaaien met bloemmengsels.	Wij onderschrijven dit. Dit staat beschreven als actie C4 op pagina 40 in het concept plan.	17
168	Pagina 39. Wij adviseren om de folders voor bewoners uit te breiden met informatie over eigen mogelijkheden in tuinen en de negatieve invloed van bestrating.	Dit is een goede opmerking, wij zullen dit opnemen in het plan bij het hoofdstuk participatie en educatie en in bijlage 3.	17
169	Pagina 42. FSC is geen keurmerk voor levend hout. Wij zijn van mening dat hier een kwaliteitsonderzoek moet plaatsvinden, kwaliteit in relatie tot gezondheid van bomen en de veiligheid voor de mensen.	Bomen worden gecontroleerd op gezondheid en veiligheid. Meer hierover staat beschreven in het bomenbeleidsplan. Dit punt valt niet binnen de scope van het ecologisch beleidsplan.	17
170	Pagina 56. In het beleidsplan staat dat de gemeente Haarlem het beheer aanpast op ecologische processen zoals een gesloten kringloop. Houdt dit in dat blad in het nieuwe beleid onder de struiken (en in plantvakken) blijft liggen voor insecten en als emulsie voor de beplanting in tegenstelling tot het huidige beleid waar met bladblazers zelfs de aarde tot op het wortelstelsel wordt	In principe streven we naar het met rust laten van de kruidlaag in de gesloten beplanting. Maar als gevolg van bemestende invloeden, moet een deel van het gevallen blad als compensatie worden verwijderd.	17

	weggeblazen?		
171	Pagina 58. De burger is momenteel alleen bekend met negatieve gevolgen van klimop. Voor de grotere acceptatie adviseert de wijkraad om ook de positieve kanten (zoals nestmogelijkheden, isolatie e.d.) te belichten.	Dit is een goede opmerking, wij zullen dit in het ecologisch beleidsplan toevoegen.	17
172	Pagina 68. De gemeente geeft aan dat in 2012 het groenparticipatie beleid wordt opgesteld. Het is inmiddels 2013. Kunt u aangeven wat de planning en status van het groenparticipatiebeleid is?	Dat klopt; dit is niet correct. Het groenparticipatiebeleid is wel in ontwikkeling maar nog niet gereed. Wij zullen dit aanpassen in het concept ecologisch beleidsplan.	17
173	Pagina 71. Ook hier missen wij het Engelandpark in de opsomming van parken.	We inventariseren grote groengebieden waarbij inventarisatie leidt tot het evalueren van de groen kwaliteit. Het Engelandpark is een grensgeval omdat het vrij klein is en smal en intensieve invloeden ondergaat van beheerders en hondenbezitters. Zie de alinea over hotspots en potenties in de inleiding.	17
174	Is het mogelijk om rechte oevers te verzachten, waardoor dieren makkelijk in- en uit kunnen lopen?	Wij proberen op plekken waar dit kansrijk is natuurvriendelijke oevers aan te leggen. In bijlage 5 van het ecologisch beleidsplan staat beschreven dat op plaatsen waar een harde beschoeiing noodzakelijk is, fauna-uitstapplaatsen gecreëerd worden afhankelijk van de situatie en de verkeersdrukke ter plekke. Zie ook de alinea over natuurvriendelijke oevers in de inleiding van deze nota.	Verslag inspraak avond
175	Is het mogelijk bijenkasten te plaatsen in hotspots?	In principe is dit niet wenselijk. Alleen als er wel voldoende voedsel is voor zowel hommels, wilde bijen en honingbijen in de vorm van bijvoorbeeld bloemrijk grasland. Daarnaast moeten wilde bijen niet worden verdrongen door honingbijen. Verzoeken voor bijenkasten zullen door een ecooloog worden beoordeeld.	Verslag inspraak avond
176	Kan de Zomervaart worden opgenomen als ecologische hotspot?	De Zomervaart heeft minder gunstige milieuomstandigheden. Het water is onder andere	Verslag inspraak

		minder schoon door zeer veel hondenpoep. De Zomervaat heeft geen gunstige voorwaarden voor het ontwikkelen van soortenrijke natuur en wordt intensief gebruikt en beheerd. Zie ook de alinea over hotspots en potenties in de inleiding.	avond
--	--	--	-------